

S L U Ź B E N O G L A S I L O
OPĆINE DOMALJEVAC-ŠAMAC

Godina
2021

Broj 7

Domaljevac, 31.12.2021.godine

Na temelju članka 7. Zakona o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19) i članka 106. Statuta općine Domaljevac-Šamac ("Službeno glasilo općine Domaljevac-Šamac", broj 3/09 i 1/10), Općinsko vijeće Domaljevac-Šamac na VIII. redovnoj sjednici održanoj dana 30.12.2021.godine, d o n o s i:

**PRORAČUN
Općine Domaljevac-Šamac za 2022.
godinu**

Članak 1.

Proračun općine Domaljevac-Šamac za 2022.godinu sastoji se od:

O P I S	PRORAČUN	
	PRORAČUN ZA 2021.GODINU	PRORAČUN ZA 2022. GODINU
1.	2.	3.
A - PRIHODI I PRIMICI	3.075.000.-	3.245.000.-
B - RASHODI I IZDACI	3.075.000.-	3.245.000.-
C - SUFICIT/DEFICIT	-	-

Članak 2.

Prihodi i primici te rashodi i izdaci po grupama utvrđuju se u Proračunu za 2022. godinu, na način kako slijedi:

A – PRIHODI I PRIMICI

EKONOMSKI KOD	O P I S	PRORAČUN ZA 2021.GODINU	PRORAČUN ZA 2022.GODINU
	UKUPNI PRIHODI I PRIMICI (I+II+III+IV+V)	3.075.000.-	3.245.000.-
710000	I – POREZNI PRIHODI	645.000.-	695.000.-
711000	Porez na dobit pojedinaca i poduzeća	500.-	500.-
713000	Porez na plaću i radnu snagu	500.-	500.-
714000	Porez na imovinu	20.000.-	15.000.-
715000	Domaći porezi na dobra i usluge	500.-	500.-
716000	Porez na dohodak	113.000.-	121.827.-

717000	Prihodi od neizravnih poreza	510.000.-	556.173.-
719000	Ostali porezi	500.-	500.-
720000	II – NEPOREZNI PRIHODI	1.605.000.-	1.665.000.-
721000	Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine	1.275.000.-	1.330.000.-
	Prihodi od terminala	1.200.000.-	1.250.000.-
	Prihodi od zakupnina	74.000.-	79.000.-
	Prihodi od kamate	1.000.-	1.000.-
722000	Naknade i pristojbe i prihodi od pružanja javnih usluga	330.000.-	335.000.-
	Općinske administrativne pristojbe	20.000.-	20.000.-
	Općinske komunalne pristojbe	20.000.-	20.000.-
	Općinske komunalne naknade	215.000.-	225.000.-
	Ostale općinske naknade	10.000.-	10.000.-
	Posebne naknade - katastar	18.000.-	18.000.-
	Cestovne naknade	25.000.-	25.000.-
	Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća	12.500.-	12.500.-
	Neplanirane uplate - prihodi	9.500.-	4.500.-
730000	III – TEKUĆE POTPORE	445.000.-	320.000.-
740000	IV - KAPITALNE POTPORE	355.000.-	550.000.-
811000	V – KAPITALNI PRIMICI	25.000.-	15.000.-

B – RASHODI I IZDACI

EKONOMSKI KOD	O P I S	PRORAČUN ZA 2021.GODINU	PRORAČUN ZA 2022.GODINU
	UKUPNI RASHODI I IZDACI (I+II)	3.075.000.-	3.245.000.-
	I – RASHODI	2.589.000.-	2.550.000.-

611000	Plaće i naknade troškova zaposlenih	917.000.-	917.000.-
611100	Bruto plaće i naknade plaća	775.000.-	775.000.-
611200	Naknade troškova zaposlenih	142.000.-	142.000.-
612000	Doprinosi poslodavca	81.500.-	81.500.-
613000	Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge	436.000.-	415.000.-
613100	Putni troškovi	6.000.-	10.000.-
613200	Izdaci za energiju	130.000.-	100.000.-
	Općinska zgrada, Carinski terminal	50.000.-	50.000.-
	Javna rasvjeta	80.000.-	50.000.-
613300	Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	35.000.-	35.000.-
613400	Nabavka materijala i sitnog inventara	30.000.-	30.000.-
613500	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	45.000.-	45.000.-
613700	Izdaci za tekuće održavanje	50.000.-	50.000.-
613800	Izdaci osiguranja, bankovnih usluga i usluga platnog prometa	15.000.-	15.000.-
613900	Ugovorene i druge posebne usluge	125.000.-	130.000.-
613990	Naknade za korištenje terminala – UINO	360.000.-	375.000.-
614000	Tekući grantovi	729.000.-	691.500.-
614100	Grant MZ Domaljevac	6.000.-	6.000.-
614100	Grant MZ Bazik	3.000.-	3.000.-
614100	Grant MZ Grebnice	4.000.-	4.000.-
614100	Grant MZ Brvnik	1.000.-	1.000.-
614100	Grant za JU „Dječji vrtić“ Domaljevac	130.000.-	140.000.-
614100	Grant za Dom zdravlja Domaljevac-Šamac, potpora radu	20.000.-	20.000.-

614100	Grant za Centar za socijalni rad Domaljevac	62.000.-	65.000.-
614100	Grant za opće izbore 2022.godine	-	5.000.-
614100	Grant za sport	50.000.-	50.000.-
614100	Grant za kulturu	5.000.-	5.000.-
614100	Obilježavanje značajnih datuma	25.000.-	30.000.-
614100	Obilježavanje značajnih datuma iz Domovinskog rata	5.000.-	5.000.-
614200	Grant za civilnu zaštitu	10.000.-	10.000.-
614200	Potpore učenicima i studentima	60.000.-	60.000.-
614200	Potpore za novorođenu djecu	12.000.-	15.000.-
614200	Grant za povratak raseljenih osoba	10.000.-	10.000.-
614200	Grant za zdravstvene i socijalne potrebe	15.000.-	15.000.-
614200	Grant za razvojačene branitelje	10.000.-	10.000.-
614200	Prijevoz učenika	100.000.-	100.000.-
	Osnovna škola	35.000.-	35.000.-
	Srednja škola	65.000.-	65.000.-
614300	Grant za obrazovanje i informiranje	25.000.-	25.000.-
614300	Transfer za parlamentarne političke stranke	11.000.-	11.000.-
614300	Grantovi neprofitnim organizacijama i udrugama građana	30.000.-	30.000.-
614300	Grant udrugama proisteklim iz Domovinskog rata	10.000.-	10.000.-
614400	Subvencije JP „Vodokom Domaljevac“ d.o.o. Domaljevac	-	30.000.-
614400	Grant za poljoprivredu	100.000.-	10.000.-
614500	Grant za razvoj poduzetništva i obrta	15.000.-	15.000.-
614800	Ostali grantovi – povrat i drugo	10.000.-	6.500.-

614000	Tekuća pričuva	30.000.-	30.000.-
615000	Kapitalni grantovi	35.500.-	40.000.-
	Izgradnja ograde uz groblje u Domaljevcu	10.400.-	-
	Rekonstrukcija sportskog objekta u Domaljevcu, Srimac	-	10.000.-
	Uređenje objekta „Pošte“ na Snogama MZ Grebnice, II faza	10.000.-	-
	Uređenje parkinga ispred čitaonice u Grebnicama	-	10.000.-
	Izgradnja sportsko-rekreacijskog centra, Bazik	10.000.-	10.000.-
	Uređenje nogometnog stadiona „Jelas“ Domaljevac	5.100.-	10.000.-
	II – KAPITALNI IZDACI	486.000.-	695.000.-
821200	Izgradnja vodocrpilišta i vodoopskrbne mreže za javne ustanove: Dom zdravlja, Dječiji vrtić i Centar za zdravo starenje	40.000.-	-
821200	Izgradnja vodotoranja Domaljevac, II faza	170.000.-	-
821200	Zgrada za socijalno stanovanje - višeobiteljska stambena zgrada	16.000.-	-
821200	Izgradnja trafostanice za vodotoranj	22.500.-	-
821200	Izgradnja vodovodne mreže	85.000.-	500.000.-
821200	Ulaganje na terminal, Carinsko skladište	10.000.-	10.000.-
821300	Nabavka opreme	10.000.-	15.000.-
821500	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava	12.500.-	10.000.-
821500	Glavni projekat vodovodne mreže u naseljima Grebnice i Bazik u općini Domaljevac-Šamac	12.500.-	-

821500	Izrada prostorno-planske dokumentacije	7.100.-	55.000.-
821500	Studija korištenja geotermalne energije u općini Domaljevac-Šamac	-	45.000.-
821600	Rekonstrukcija cesta	-	30.000.-
821600	Rekonstrukcija vodoprivrednih objekata – zacjevljenje dijela kanala Jadrice,	-	30.000.-
821600	Rekonstrukcija javne rasvjete na području općine Domaljevac-Šamac	35.400.-	-
821600	Energetska učinkovitost zgrade općine Domaljevac-Šamac, faza II.	65.000.-	-

Članak 3.

Ovaj Proračun stupa na snagu danom donošenja, objavit će se u „Službenom glasilu općine Domaljevac-Šamac“, a primjenjivat će se za fiskalnu 2022. godinu.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Županija Posavska
Općina Domaljevac-Šamac
Općinsko vijeće

Broj: 04-04-186/21
Domaljevac, 30.12.2021.g.

***Predsjednik O.V-a
Miroslav Piljić, v.r.***

Na temelju članka 7. Zakona o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19) i članka 106. Statuta općine Domaljevac-Šamac ("Službeno glasilo općine Domaljevac-Šamac", broj 3/09 i 1/10), Općinsko vijeće Domaljevac-Šamac na VIII.redovnoj sjednici održanoj dana 30.12.2021. godine, donosi:

ODLUKU

o izvršavanju Proračuna općine Domaljevac-Šamac za 2022.godinu

I – Opće odredbe

Članak 1.

Ovom Odlukom se uređuje način izvršavanja Proračuna općine Domaljevac-Šamac za 2022.godinu (u daljnjem tekstu Proračun),

upravljanje prihodima i izdacima Proračuna te prava i obveze korisnika proračunskih sredstava.

Članak 2.

Proračun se sastoji od bilance prihoda i izdataka.

U bilanci prihoda i izdataka iskazuju se porezni i neporezni prihodi i drugi prihodi i primici, te sredstva za financiranje javnih izdataka na temelju zakonskih i drugih propisa.

II - Transparentnost i javnost Proračuna

Članak 3.

U cilju osiguranja transparentnosti, Proračun općine prikazuje ukupno te po ekonomski klasifikaciji iskazano sve javne prihode i javne izdatke.

U cilju javnosti upravljanja javnim novcem, izvršenje Proračuna općine će se objavljivati u "Službenom glasilu općine Domaljevac-Šamac".

III - Revizija i kontrola Proračuna

Članak 4.

Reviziju Proračuna općine za 2022. godinu vršit će nadležni revizor, sukladno Zakonu o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19).

Nadzor nad uporabom proračunskih sredstava od strane korisnika obavlja općinska Služba za financije i gospodarstvo.

Služba za financije i gospodarstvo obvezna je podnositi izvješće o izvršavanju Proračuna općinskom načelniku, a Općinski načelnik

Općinskom vijeću sukladno Zakonu o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine F BiH", broj 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19 i 99/19).

IV - Izvršavanje Proračuna

Članak 5.

Korisnici koriste proračunska sredstva samo za namjene koje su određene Proračunom i to do visine utvrđene u njegovom posebnom dijelu.

Članak 6.

Postupak nabave investicijskih dobara i usluga mora se obavljati sukladno Zakonu o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14).

Članak 7.

Proračun će se izvršavati po sljedećim prioritetima:

1. Plaće zaposlenih, porezi, doprinosi
2. Naknade troškova zaposlenih
3. Korisnici transfera
4. Obveze prema dobavljačima za robu, materijal i usluge
5. Obveze prema dobavljačima za investicije i investiciono održavanje
6. Obveze po osnovu sudskih presuda
7. Sredstva za ostale obveze.

Članak 8.

Osnovica za obračun plaće za 2022.godinu iznosi 168,00 KM.

Članak 9.

O korištenju sredstava tekuće pričuve odlučuje Općinski načelnik.

Članak 10.

Ako se tijekom godine, na temelju Zakona i drugog propisa, poveća djelokrug ili nadležnost korisnika što zahtijeva i povećana sredstva li se osnuje novi korisnik, sredstva njegove troškove osiguravaju se iz tekuće pričuve a odobrava ih Općinski načelnik.

Ako se tijekom godine, na temelju Zakona i drugog propisa smanji djelokrug ili nadležnost korisnika što zahtijeva smanjenje sredstava ili se korisnik ukine, neutrošena sredstva za njegove izdatke prenose se u tekuću pričuvu Proračuna ili na korisnika koji preuzme njegove poslove uz odobrenje Općinskog načelnika.

Članak 11.

Sredstva utvrđena u Proračunu općine Domaljevac-Šamac na pozicijama:

1. Tekući grantovi
2. Kapitalni grantovi, te
3. Kapitalni izdaci

koristit će se po odlukama koje donosi Općinski načelnik.

Članak 12.

Pogrešno ili više uplaćeni prihodi u Proračun, vraćaju se uplatiteljima na teret tih prihoda.

Članak 13.

Prikupljanje javnih prihoda općine vrši se preko računa javnih prihoda.

Obavljanje platnih transakcija vrši se preko transakcijskih računa, otvorenih kod poslovnih banaka.

Potpisnici naloga platnih transakcija putem računa iz stavaka 1. i 2. ovog članka su osobe koje odredi Općinski načelnik.

V - Završne odredbe

Članak 14.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, objavit će se u „Službenom glasilu općine Domaljevac-Šamac“, a primjenjivat će se za fiskalnu 2022. godinu.

Bosna i Hercegovina
Federacija BiH
Županija Posavska
Općina Domaljevac-Šamac
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 04-04-187/21
Domaljevac, 30.12.2021.g.

**Predsjednik O.V-a
Miroslav Piljić, v.r.**

PROCJENA UGROŽENOSTI LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA OPĆINE DOMALJEVAC- ŠAMAC

PREDGOVOR

Na osnovu člana 31. stava 2. točka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, ("Službene novine Federacije BiH" broj: 39/03, 22/06 i 43/10 (u daljem tekstu Zakon), Služba za civilnu zaštitu izradila je Procjenu ugroženosti općine Domaljevac-Šamac od prirodnih i drugih nesreća. Procjena ugroženosti urađena

je u skladu sa Metodologijom za izradu Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća, ("Službene novine Federacije BiH" broj: 35/04) (u daljem tekstu Metodologija).

Kod procjenjivanja ukupnog stanja ugroženosti, spremnosti i prevencija za sve oblike prirodnih i drugih nesreća, korišteni su svi dostupni podaci o opasnostima na cjelokupnom području Općine, dosadašnja iskustva i praksa djelovanja, te je izvršena konsultacija sa organizacijama i institucijama vladinog i nevladinog sektora.

Kao osnovni pokazatelj pri procjenjivanju korištene su iskustva i pouke iz prirodne nepogode od poplave koja je 2014. godine pogodila područje Općine.

UVOD

Ukazom broj: 01-543/03 od 30. srpnja 2003. godine, proglašen je zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća kojega je donio Parlament Federacije BiH na sjednici Zastupničkog doma od 20. svibnja 2003. godine i na sjednici Doma naroda od 09. srpnja 2003. godine.

Nadležnost i zakonska je obveza općine, da donese Procjenu ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća za područje općine (članak 29). Također, zakonska je obveza i nadležnost Službe za civilnu zaštitu i branitelje iz Domovinskog rata (u daljnjem tekstu: Služba), izraditi Procjenu ugroženosti za područje općine Domaljevac-Šamac.

Temeljem članka 171. stavak 3. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljnjem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju), direktor Federalne uprave civilne zaštite je propisao Metodologiju za izradu procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća (u daljnjem tekstu: Metodologija).

Procjena ugroženosti općine Domaljevac-Šamac temeljni je dokument za izradu Programa razvoja zaštite i spašavanja (u daljnjem tekstu: Općinski program) i Plana zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u općini (u daljnjem tekstu: Općinski plan).

Procjena je rezultat višemjesečnog napora svih važnih čimbenika u općini, određenih konzultacija sa bitnim tijelima vlasti te Županijskim Ministarstvima. Također pri izradi ovog materijala, korištena su službena stajališta, praksa i standardi raznih institucija. Služba, nakon provedenih konzultacija i procedura konstatira da je općina Domaljevac-Šamac podložna nizu mogućih prirodnih,

tehničko-tehnoloških i ostalih nesreća koje uzrokuje čovjek svojim aktivnostima.

1. Najveću prijetnju od prirodnih nesreća predstavljaju
  - poplava,
  - potres,
  - visoki snijeg i snježni nanosi,
  - suša,
  - tuča (grad, led),
  - oluja i mraz
  - pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti.
2. Prijetnje od tehničko-tehnoloških nesreća predstavljaju
  - veliki požar,
  - rušenje, pucanje, slijeganje ili prelijevanje obrambenog nasipa na rijeci Savi,
  - ekspanzije ili eksplozije plinova i opasnih tvari,
  - radioaktivno i drugo onečišćenje zraka, vode i tla.
3. Ostale prijetnje od nesreća većih razmjera su:
  - mine i neeksplozirana ubojita sredstva (NUS),
  - velike nesreće u cestovnom, vodenom i zračnom prometu,
  - stanje i refleksija društvenih procesa u Bosni i Hercegovini i okruženju.
4. Podložnost stanovništva i materijalnih dobara prirodnim i drugim nesrećama manjih i većih razmjera još je povećana:
  - posljedicama i stanjem velikih ratnih razaranja 1992.-1995. godine, što je promijenilo etničku, demografsku, ekonomsku i socijalnu sliku općine,
  - psihološkom osnovicom ratnog pamćenja,
  - sporim procesom stabilizacije, tranzicije i razvoja na putu ekonomske, socijalne, i političke ovisnosti, sa jedne, samoodrživosti i vlastite odgovornosti za razvoj, sa druge strane,
  - sporim provođenjem strukturnih reformi uprave, obrane, oružanih snaga i sigurnosno-policijskog obavještajnog sustava,
  - značajnim siromaštvom,
  - lošom infrastrukturuom i komunikacijama,
  - brzo povećanje razine prometa, ispuštanje kemikalija i nasilno i učestalo interveniranje u prirodnom okruženju sobom nosi nove prijetnje od nesreća izazvanih ljudskim čimbenikom,
  - ugrožavanje životnog okoliša,

- nestajanjem i prekomjernim iskorištavanjem šuma,
- slabim upravljanjem vodenim potencijalima.

Procjena ugroženosti općine, prije svega usmjerava pažnju zajednice (nositelje planiranja) na prirodne, tehnološke i druge nesreće, opće podizanje svijesti o potrebi za zaštitu i spašavanje, zatim kontinuiranu i još detaljniju analizu rizika i opasnosti od nesreća i nudi argumente za sve odgovore na opasnosti i rizike.

Planiranje prostornog razvoja u općini treba se obvezno oslanjati na kritične točke podložnosti nesrećama kako je evidentirano u Procjeni, kako bi se što preciznije odredile mjere za kontrolu i smanjenje rizika.

U organizaciji sustava zaštite i spašavanja, općina je dužna osigurati normativni, organizacijski i funkcionalni samostalan i jedinstven sustav koji djeluje u redovnim kao i u izvanrednim i ratnim uvjetima, bez obzira na svoju organizacionu strukturu.

OPĆI DIO PROCJENE UGROŽENOSTI

U okviru općeg dijela procjene ugroženosti, kao polazište za analizu svih vrsta prirodnih i drugih nesreća, potrebno je dati podatke o sljedećim pitanjima:

I - Geografski položaj

Područje općine Domaljevac-Šamac nalazi se na sjeveru Bosne i Hercegovine južni obod Panonske nizine, uz granicu s Republikom Hrvatskom između 18 30 i 18 37 30 geografske dužine te 45 00 i 45 07 30 geografske širine i na nadmorskoj visini između 82,2 i 86,7 metara, a zauzima površinu od 36,83 km², na kojim živi 4.771 stanovnika.

Općina Domaljevac-Šamac smještena je uz rijeku Savu, čime su determinirana sva prirodna obilježja i karakteristike cjelokupnog prostornog okvira. Kontaktna područja općine, po administrativnom ustroju su sa istoka i jugoistoka općine Orašje, južno i zapadno je prostor Republike Srpske, općina Šamac, a sa sjevera, sredinom rijeke Save, proteže se granična crta sa Republikom Hrvatskom.

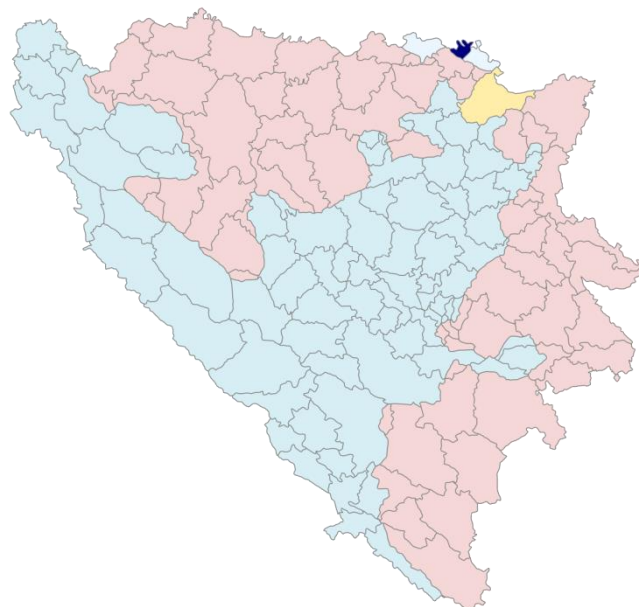
Geoprometni položaj općine Domaljevac-Šamac definiran je orijentacijom na rijeku Savu i na dionicu regionalnog puta R-464 Orašje-Bosanski Šamac. Ovaj putni pravac spaja dva granična prijelaza kao i dva mosta u Orašju i Bosanskom Šamcu a samim time i dva paralelna magistralna puta od kojih se jedan pruža dolinom rijeke Bosne a drugi po pravcu Orašje-Tuzla-Kladanj-Sarajevo. Osim

navedenog putnog pravca izgradnja mosta na

rijeci Savi općina Domaljevac-Šamac i uspostave graničnog prijelaza s Republikom Hrvatskom također bitno doprinosi prometnom položaju općine. Kroz područje općine prolazi željeznička pruga Šamac-Sarajevo kao i plovni put rijekom Savom, što u mnogome doprinosi raznolikosti prometnog povezivanja općine.

Prema klimatsko-geografskim karakteristikama, uvjetima poljoprivredne proizvodnje općinu Domaljevac-Šamac karakterizira blago zatalasani ravničarski dio gdje dominira 2.213 ha poljoprivrednih obradivih površina, učešće šuma na 375 ha. Iz ovog se vidi da poljoprivredno obradivo zemljište čini osnovnu djelatnost građana općine Domaljevac-Šamac.

Kontinentalna klima, položaj uz rijeku Savu i blagi pad terena prema sjeveru, prirodna su obilježja kako prostora općine Domaljevac-Šamac tako i šireg područja Posavine.

II - Reljef

Prostor općine Domaljevac-Šamac egzistira u komparativnim odnosima dviju različitih sredina. S jedne strane to je velika i ravna teritorija Posavine, a s druge također velika komunikativna akvatorija toka rijeke Save. Teren blago pada prema sjeveru a najviše terase se nalaze uz sami istočni bok Domaljevac, između 85,0 i 86,7 metara nadmorske visine. Na prostoru napuštenog korita rijeke Save-Blato, nalaze se terase na 82,1 i 82,7 metara nadmorske visine, koje su ujedno i najniža područja na cijelom teritoriju općine. Visinska razlika između najviše i najniže terase iznosi 4,6 metara što ukazuje na zatalasan teren. Samo naselje Domaljevac koje je sjedište općine Domaljevac-Šamac

nalazi se na terasama od oko 83,0 i 84,5 metara nadmorske visine a ujedno je i najniže naseljeno mjesto na području općine.

III - Veličina područja

Općina Domaljevac-Šamac sa cjelokupnim današnjim teritorijem od završetka II. svjetskog rata pripadala je općini Bosanski Šamac a u vremenu od 1926.-1945. godine je imala status samostalne općine Domaljevac. Po završetku ratnih djelovanja 1995. godine i potpisivanjem Deytonskog sporazuma bivša općina Bosanski Šamac je podijeljena entiteskom crtom na teritorij Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Dio koji je pripao Federaciji Bosne i Hercegovine je početkom trećeg mjeseca 1998. godine dobio status općine Domaljevac-Šamac.

Veličinu područja općine Domaljevac-Šamac razraditi u više segmenata koji su bitni za sagledavanje cjelokupnog stanja kao što su:

1. Prirodni resursi

Predmet ovog razmatranja bit će sljedeće prostorne komponente: poljodjelska zemljišta, šume i šumski resursi, energetske izvor, minerali, izvorišta vode, te prirodna i kulturno-povijesna baština.

Poljodjelsko zemljište kao temeljni prirodni resurs svrstava se u neobnovljivo prirodno bogatstvo.

Sa stanovišta reljefa poljodjelsko zemljište pripada ravničarskom području lociranom na južnom obodu Panonske nizine. Nagib ovog zemljišta ne prelazi 7%.

Kvaliteta zemljišta uvjetovan je pedološkim svojstvima. Na području općine dominiraju zemljišta sa najboljim kemijskim sastavom i veoma su pogodna za poljodjelstvo. To su semigleji i eugleji, zatim aluvijalne ravni, na kojima dominiraju fluvisoli.

Na području općine pretežno prevladava zemljište od I-III kategorije. Najviše se uzgajaju žitarice, industrijsko bilje, povrtno bilje i krmno bilje. Trenutno je veliki dio obradivih površina pod minsko-eksplozivnim sredstvima o čemu će biti naknadno riječi. Na području općine zemljište je pretežno u privatnom vlasništvu.

Ne postoji zemljište na kome nije potrebno provesti neku od mjera uređenja zemljišta.

Šume i šumski resursi svojom površinom, strukturom i obimom ne predstavljaju veći značaj sa ekonomskog gledišta, ali je njihova uloga ipak višestruka i očituje se kao: zaštitna, pejzažno estetska i izletničko rekreativna.

Prema ekološko-vegetacijskoj rejonizaciji BiH, cjelokupno područje općine pripada Pripanonskoj oblasti-sjeverobosanskom području. Područje pod šumama i šumskim resursima zauzima 200 ha na području općine. Treba naglasiti prisutne optimalne mogućnosti za razvoj plantažnog šumarstva sa sljedećim determinatorima:

- izuzetno umjeren kontinentalni klimatski karakter,
- 55 % ukupnih padavina odnosi se na vegetacijski period,
- potencijalna evapotranspiracija je veća od padavina u vegetacijskom periodu,
- vegetacijski period traje od 180-200 dana.

Postojeće šumske površine karakterizira povećana vlaga u zemljištu koje nastaje uslijed periodičnog plavljenja ili uslijed zadržavanja površinskih voda na zemljištu. Navedene manifestacije vlažnosti su temeljne prirodno-ekološke determinante koje ovdje isključivo uvjetuju rasprostranjenost tzv. higrofilnih biljnih zajednica. Tu spadaju:

- šume vrbe i topole (*Populetum abbo-nigrae*),
- šume lužnjaka (*Genisto-elatae-Quercetum roboris*),
- šume crne johe (*Alnetum glutinasae*),
- šume poljskog jasena (*Leucoio-Fraxinetum angustifoliae*).

Poplavne i podzemne vode su odlučujući uvjet širenja šumskih površina i šumsko plantažne proizvodnje koja se u prvom redu odnosi na:

- plantažiranje brzorastućih topola i
- plantažiranje košaraste vrbe (*Salix viminalis* L.), odnosno hibrida vrbe koja je pogodnija za pletarstvo odnosno korparstvo (*Salix x rubra*).

Cjelokupne šumske površine između magistralne prometnice i riječnog korita Save imaju zaštitnu, izletničku i rekreativnu funkciju. Zaštitna uloga se sastoji u stabilizirajućoj i antierozivnoj funkciji koju efektira drvena biomasa posebno u zoni obrambenog nasipa i obale rijeke Save.

Energetski izvori Na teritoriju općine ne postoje izvori neobnovljivih nosilaca energije (energetske mineralne sirovine). Hidro-potencijal rijeke Save, posebno onaj položajni, je beznačajan.

Od obnovljivih nosilaca energije može se računati sa sljedećim energetske izvori:

- Sunčeva energija čijom bi se posebnom transformacijom teoretski mogle da podmire sve potrebe za

toplom vodom i toplotom za grijanje prostorija (osim siječanj, veljača i prosinac) u godini. Tijekom godine se dobiva preko 3.500 stupnjeva C temperaturnih suma, što predstavlja ogromnu količinu sunčeve energije i toplote.

- Biomase iz ratarske proizvodnje kukuruza i pšenice čiji energetska sadržaj i količina treba da budu predmet istraživanja, jer bi to trebalo biti najbliži perspektivni izvor energije.
- Termalni izvor energije „Staklenici“ koji za sada nije adekvatno iskorišten.
- Drvena masa kao energetska izvor gdje prevladava drvo mekih listača kao i poljski jasen.

Mineralna nalazišta na području općine su nedovoljno istražena te ih je potrebno detaljnije istražiti. Neki nalazi ranijih geo-istraživanja kao i uočeni prirodni indikatori (prirodni-gas, termalna voda, pijesci) ukazuju na prisutnost nafte kao strateške i neobnovljive energetske sirovine, što bi trebalo inicirati idejno istraživačke projekte u tom smislu.

Vodeni resursi kao i njihov značaj je višestruk i očituje se za potrebe proizvodnje energije, za navodnjavanje u poljodjelstvu, ribarstvu, plovidbi, te dobivanju svježije pitke vode.

Vodeni resursi općine prisutni su u obliku površinskih vodotoka (dio rijeka Tolisa) i akvatorij Save, kao i prisutnost podzemnih voda. Prirodna izvorišta ne postoje, izuzev termalnog izvorišta „Staklenici“. On se nalazi na lokalitetu Suho Polje. To je termalno vrelo sumporne vode, sa izlaznom temperaturom od 86 stupnjeva C. Dubina bušotine 1250 m, a tlak na izlasku vode iz bušotine je 4-5 bara.

Najveći dio alimentiranja potrebe za vodom odvija se isključivo podzemnim vodama putem arteških bunara, te putem industrijskih bunara. Kvaliteta tih podzemnih voda u svezi sa zagađenjem voda rijeke Save. Na području općine postoje 3 arteška bunara i to 2 u Domaljevcu i 1 u Grebnicama. Njihova dubina iznosi 160-200 m. Njihov kapacitet ne udovoljava potrebama mještana za pitkom vodom te je na lokalitetu Malo Blato u Domaljevcu 2004. godine napravljena probna bušotina na dubini 200 m i izvršena analiza pitke vode. Dobiveni rezultati potvrđuju da je voda ispravna za širu uporabu te se pristupilo bušenju bunara koji je osnova za realizaciju vodovoda na području općine Domaljevac-Šamac što se u posljednjim godinama i realizira izgradnjom vodotornja i vodovodne mreže.

Također postoje još dva arteška bunara u privatnoj režiji i to kod Marijana Pušeljića u ulici Posavskih branitelja 216, Domaljevac i u vlasništvu društva Yimor d.o.o. Domaljevac na lokalitetu Malo blato.

Voda za ljudsku uporabu mora biti propisane kategorije u vodoprijemniku (arteškim bunarima). Provjeru kategorije čistoće vršiti redovitom mikrobiološkom analizom.

Kulturno-povijesna i prirodna baština je uvjetovana samim prirodnim uvjetima ovog prostora. Velika aluvijalna ravan na kojoj su se u pravilnim razmacima smjenjivale proljetne - jesenske poplave uvjetovala je do danas održanje relativno malog broja ostataka materijalne kulture.

U ne tako davnoj prošlosti kuće su bile napravljene od drvenog skeleta i ispunom od daske ili od pletera oblijepljenim zemljom. Pored njih gradile su se kuće od nabijene gline, niske, male površinske osnove, sa dvoslivnim krovom koji je bio pokriven vegetabilnim materijalom.

Do danas se na ovim prostorima sačuvao na nekoliko lokaliteta tradicionalni tip kuće posavske seoske arhitekture sa mnogim baštinjenim graditeljskim značajkama opisanih tipova kuća: gabarita, prostorna organizacija, oblik krova, raspored i veličina graditeljskih otvora, kao i određeni materijali za gradnju. Nabijenu glinu zamijenila je pečena opeka, vegetabilni pokrov, ravni crijep.

O materijalnoj kulturi ovog područja svjedoče i razna pokretna kulturno-materijalna dobra; rala, plugovi, stočarski pribor, ljese za sušenje voća, razne naprave za ulov ribe (vršava, osti, mreža), tkalački pribor za proizvodnju čuvenog „posavskog uzvoda“.

Evidentirana je sljedeća kulturno-povijesna baština:

arheološki lokalitet iz mlađeg kamenog doba, područje neposredne okoline groblja u Grebnicama,

župna crkva „Sv. Ane“ u Domaljevcu, groblja sa središnjim spomen križem poginulim braniteljima 1991.-1995. godine sa grobljanskom kapelom u Domaljevcu i Grebnicama.

Centralno Spomen obilježje poginulim braniteljima iz Domovinskog rata, II sv. rata i poraća u Domaljevcu.

Spomen obilježje poginulim braniteljima u Grebnicama.

Spomen obilježje poginulim braniteljima u Baziku.

Zavjetna kapela „Sv. Josipa“ u Josićima-Domaljevac

kapela „Sv. Ilije“ u Grebnicama.

Na području općine prisutne su sljedeće prirodne osobine, svojstva i vrijednosti:

- hidrološke,
- pejzažno-estetske
- termomineralne
- rekreativno-izletničke i
- antropogeno oblikovane.

Na općini utvrđuju se sljedeće prirodne vrijednosti:

- termalni izvor „Staklenici“
- park oblikovane prirode ispred osnovne škole „Braće Radića“ u Domaljevcu
- opći prirodni rezervat između akvatorija Save i magistralne prometnice.

2. Stanovništvo

Općina Domaljevac-Šamac po popisu 2013. godine broji 4.771 stanovnika koji žive na 36,83 km² što iznosi 130 stanovnika po km². U sastavu općine su dva naseljena mjesta i to Domaljevac kao sjedište općine, naseljeno mjesto Bazik, dok naseljena mjesta Grebnice, Brvnik i Tursinovac su podijeljeni Deytonskom crtom koja razdvaja teritorij Federacije BiH i teritorij Republike Srpske. Broj stanovnika po naseljenim mjestima je sljedeći:

Naseljeno mjesto	Broj stanovnika	Muški stanovnici	Ženski stanovnici
Domaljevac	3.295	1.625	1.670
Bazik	493	251	242
Grebnice	903	460	443
Brvnik	40	20	20
Tursinovac	40	17	23
Ukupno	4.771	2.373	2.398

Karakteristično za općinu Domaljevac-Šamac je i veliki broj stanovnika koji rade širom zapadnoeuropskih zemalja a pogotovo što se radi o osobama u punoj radnoj dobi a njihov broj iznosi oko 2.000 stanovnika.

Po starosnoj strukturi stanovništva pokazatelji su sljedeći:

od 1-9 godina	od 10-19 godina	od 20-29 godina	od 30-39 godina	od 40-49 godina	od 50-59 godina	od 60-69 godina	preko 70 godina
400	628	609	633	872	660	528	441

Uposljenih na području općine je 406 osobe, na zavodu za zapošljavanje prijavljeno je 270 osoba.

U svim naseljenim mjestima formirani su Mjesne zajednice osim naseljenog mjesta Tursinovac.

3. Naselja

Naselja Domaljevac i Bazik cijelom svojom površinom su u sastavu općine. Entitetska granična crta između Federacije BiH i Republike Srpske ide kroz naselja Grebnice i Brvnik tako da ona samo jednim dijelom pripadaju općini Domaljevac-Šamac, što je istovjetni slučaj i sa naseljem Tursinovac.

Općina Domaljevac-Šamac nema unutarnju administrativnu podjelu a prostor općine je na više katastarskih općina (Domaljevac, Grebnice, Brvnik, Tišina, Bosanski Šamac, Oštra Luka, Tolisa i Bok).

Mrežu naselja sačinjavaju naseljena mjesta (Domaljevac, Bazik i Grebnice) razvijena uz magistralni put Orašje-Bosanski Šamac, naselje Brvnik koje se nalazi na jugu općine, te naselje Tursinovac koje je u zapadnom dijelu općine.

Naselje Domaljevac izdvaja se od drugih naselja kako brojem stanovnika tako i stupnjem razvoja urbane opreme te koncentracijom funkcija centraliteta (školstvo, uprava, zdravstvo...). Svi ovi faktori dali su naselju Domaljevac viši stupanj urbaniteta i učinili ga centrom općine Domaljevac-Šamac.

Struktura naselja po broju stanovnika:

od 3000-5000 stan.	od 1000-3000 stan.	do 1000 stan.
1 naselje	0 naselje	4 naselja

Izuzev općinskog centra, sva naselja na teritoriju općine su ruralnog karaktera dok Domaljevac, zahvaljujući svojoj infrastrukturi i objektima, ima znatne gradske karakteristike, koje u narednom periodu treba još više naglasiti.

4. Stanovanje

Na području općine je 4.771 stanovnik, grupiranih u 1.312 domaćinstvo.

Stupanj prostornog standarda stanovanja je sljedeći:

- Prosječna površina stana po stanovniku 20 m²
- Prosječna površina stambene jedinice 98 m²
- Prosječan broj stanovnika po stambenoj jedinici 3,64

Sve stambene jedinice na cjelokupnom teritoriju općine su individualne izuzev nekoliko stanova u kolektivnoj stambenoj

zgradi uz objekat osnovne škole, zgradi kod općine u Domaljevcu, stambenoj zgradi na trgu u Domaljevcu i zgrada za socijalno-neprofitno stanovanje u ulici 104. HVO brigade.

Opremljenost stambenih jedinica elektro i PTT instalacijama zadovoljavajući, dok razina opremljenosti komunalnim instalacijama nije na zadovoljavajućoj razini.

U tijeku je izgradnja vodovodne mreže dok ne postoji kanalizacijska mreža mada je većina stambenih jedinica opremljena vodovodnom instalacijom uz opskrbu vodom iz vlastitih bunara. Problem otpadnih voda rješavan individualno uz korištenje septičkih jama, što nije adekvatno rješenje imajući u vidu onečišćenje zemlje i potencijalno miješanje fekalnih i voda iz bunara pogotovo kada se uzme u obzir i djelovanje podzemnih voda.

5. Gospodarski razvoj

Gospodarstvo općine Domaljevac-Šamac je u osnovi baznog karaktera, ponajviše oslonjeno na vlastite prirodne resurse. Primarne djelatnosti su u oblasti poljoprivrede gdje rezultati i kapaciteti proizvodnje, naročito u oblasti uzgoja peradi i proizvodnji jaja, visoko premašuje potrebe stanovništva. Uređenjem sustava za odvodnju voda kroz mrežu primarnih i sekundarnih kanala, stvoreni su zadovoljavajući uvjeti za razvoj poljodjelstva.

U primarnom sektoru gospodarstva značajno je spomenuti i eksploataciju šljunka i pijeska iz rijeke Save dok sekundarni sektor obuhvaća nekoliko pogona građevinarstva.

Tercijalni sektor gospodarstva obuhvata najveći broj gospodarskih subjekata i upošljava najviše djelatnika od svih drugih gospodarskih oblasti, te osigurava zadovoljavajuću pokrivenost prostora općine mrežom trgovinskih i uslužnih djelatnosti.

Primarni sektor: Od ukupno zasijanih površina žitarice i uljarice su zastupljene najviše sa približno 70%, 15% zauzima krmno bilje, dok na povrće i voćarstvo otpada oko 15%.

U stočarskoj proizvodnji zabilježen je osjetan pad u uzgoju posebice goveda, a uzgojem svinja mahom se bavi za osobne potrebe sa manjim viškovima.

Proizvodnja konzumnih jaja ima intenzivni karakter na površini od oko 3000 m² sa kapacitetom od oko 100.000 koka nosilica.

U primarni sektor gospodarstva uvrštena je i aktivnost eksploatacije šljunka i pijeska a navedene količine nisu poznate.

Sekundarni sektor: Učešće ovog sektora u ukupnoj bilanci općinskog gospodarstva je

najmanjeg opsega. Građevinskim radovima se bave „Miks-izgradnja“ d.o.o. Doamaljevac i „S.M.D-Mont“ d.o.o. Domaljevac.

Tercijalni sektor: Ovaj sektor gospodarstva koji sadrži oblasti cestovnog prometa, trgovine, ugostiteljstva, turizma, zanatstva, komunalne djelatnosti, finansijsko-tehničke i druge usluge, broji najviše gospodarskih subjekata i upošljava najveći broj djelatnika.

Iz svih gore navedenih djelatnosti registrirano je 72 subjekata a možemo ih podijeliti u tri osnovne skupine i to:

- Samostalni obveznici u koje spadaju STR, SUR, zanatstvo, uslužne djelatnosti itd, a trenutno ih je registrirano 23.
- Privatnih poduzeća registrirano 43 gdje je najveći broj uposlenih.
- Javnih ustanova na području općine registrirano je 6 sa sjedištem u Domaljevcu.

Ovaj sektor daje pokazatelje najbržeg razvoja i proširenja te predstavlja osnovni faktor za daljnji razvoj općine i novo upošljavanje. Po pitanju javnih ustanova one će u narednim poglavljima biti detaljnije obrađene.

6. Infrastruktura

Infrastruktura općine Domaljevac-Šamac nije na zadovoljavajućoj razini.

Prometna infrastruktura na teritoriju općine Domaljevac-Šamac obuhvata oblasti cestovnog, željezničkog, riječnog i PTT prometa.

Cestovna infrastruktura: Ovaj vid infrastrukture je najintenzivniji a na području općine registrirano je 1.100 motornih vozila te činjenicom da kroz područje općine prolazi magistralni put Orašje-Šamac i povezuje dva granična prijelaza dovoljno govori o opterećenosti magistralnog puta i to motornim vozilima teže kategorije koja se kreću u unutrašnjost BiH. Mrežu okosnicu sačinjava navedeni regionalni put koji prolazi kroz područje općine u dužini 7,8 km. Cijelom dužinom ovaj put je asfaltiran sa zadovoljavajućim kolovoznim zastorom uz veća oštećenja koja treba sanirati novim presvlačenjem. Mreža lokalnih putova od općinskog značaja su putovi koji povezuju Domaljevac s ostalim naseljenim mjestima kako prema jugu tako i prema zapadu kao i lokalni putovi unutar naseljenih mjesta. Ukupna dužina mreže lokalnih putova je 43,81 km od čega je velika većina asfaltirano.

Poljski putovi ukupne dužine 51,46 km su u potpunosti u funkciji poljodjelstva te je 70% ovih putova bez ikakvog kolovoznog zastora a preostalih 30% su makadamski.

Posebnu važnost kako za općinu Domaljevac-Šamac, Županiju Posavsku, Federaciju BiH i samu Bosnu i Hercegovinu ima međunarodni granični prijelaz Domaljevac-Šamac preko kog se odvija ulaz i izlaz svih vrsta prometnih vozila, roba i ljudi. Granični prijelaz Domaljevac-Šamac radi od veljače 2003.godine.

Riječni promet: Ovaj promet je orijentiran na rijeku Savu ali je tijekom rata obustavljen promet i još nije reaktiviran. Jedine plovne aktivnosti su u sklopu eksploatacije šljunka i djelatnosti granične policije.

Važan objekt vezan uz riječni promet je luka u Šamcu koju dijeli Deytonska crta na dva dijela ali iz razloga što razgraničenje na tom dijelu nije ostvareno, općina Domaljevac-Šamac nije u mogućnosti preuzeti brigu o istom objektu koji u budućnosti će predstavljati kapitalni objekt po pitanju riječnog prometa. Sama luka je devastirana i nije u funkciji.

Željeznički promet: Okosnicu željezničkog prometa čini cestovno-željeznički most na rijeci Savi pored Bosanskog Šamca na teritoriju općine Domaljevac-Šamac, koji je prometna mreža regije i države veže na srednjoeuropske putne i željezničke pravce. Ovaj vid prometa nije zaživio i trenutno se djelomično odvija teretni promet iz Republike Srpske. Za očekivat je da se osposobi željeznički promet prema Sarajevu-Mostaru i Jadranskom moru kako za prijevoz tereta tako i putnički promet. Područjem općine prolazi željeznička pruga, na teritoriju općine Domaljevac-Šamac nema postaje pošto se ona nalazi u Bosanskom Šamcu, Republika Srpska.

PTT promet: PTT promet je organiziran kroz dvije organske jedinice i to:

- CP Odžak IJ Domaljevac-Šamac pruža usluge po pitanju poštanskog prometa i to u Domaljevku.
- TKC Orašje posjeduje dvije telefonske centrale. Prva u Domaljevku s mogućnošću 1256 brojeva (moguće njeno proširenje) a trenutno u funkciji je 950 brojeva. Druga centrala kapaciteta 768 brojeva u Grebnicama a trenutno priključeno 390 brojeva. U Domaljevku instalirane 2 bazne stanice i 1 u Baziku za mobilnu mrežu. U narednom periodu očekuje se izgradnja telefonske mreže u naseljenom mjestu Brvnik te proširenje

telefonske mreže u naseljenom mjestu Grebnice. Na graničnom prijelazu Domaljevac-Šamac instalirano je 35 telefonskih brojeva a ima mogućnost za još 65 a po potrebi i većeg broja. Osigurana mogućnost korištenja interneta.

Vodoprivredna infrastruktura u sastavu infrastrukture općine Domaljevac-Šamac, kompleksna je i obuhvata više zasebnih čimbenika. Rijeka Sava je prirodni vodotok, rijeka Tolisa, sustav kanala za odvodnju unutarnjih voda čini mrežu vještačkih vodotoka, a mreža obrambenih nasipa štiti teritorij općine od poplavnih voda. Sigurnost obrambenih nasipa od rijeke Save je prioritet te na njegovoj sigurnosti i izdržljivosti je zasnovan kompletni razvoj općine. U proljeće 2006. godine odrađen je najkritičniji dio nasipa u Grebnicama a 2015. godine nakon poplava 2014. godine ostali dio u dužini od 3,5 km.

Poljski obrambeni nasipi koji štite polja i obradive površine do određene visine vodostaja rijeke Save. Isti su obnovljeni u razdoblju 2014.-2016. godina u dužini od 14 km. U godinama poslije obnove redovno se održavaju.

Sustav kanala za odvodnju unutarnjih voda je djelomično u funkciji i u narednom periodu ga treba u potpunosti privesti njihovoj osnovnoj zadaći.

Segment obrane od poplavnih voda i problem obrane od unutarnjih voda predstavlja stalni problem i zadatak općine Domaljevac-Šamac, te traži stručno i sveobuhvatno rješavanje.

U vodoprivredne objekte također ulaze i izvorišta pitke vode (arteški bunari), termalni izvori te lokalna vodovodna mreža.

Vodoopskrba i odvodnja otpadnih voda kao i oborinskih predstavlja najizraženiji problem općine. Općina je od 2019. godine izgradila vodotoranj i oko 5 km primarne vodovodne mreže. Od 2015. godine izrađena su i 2 privatna vodovoda sa priključenih 230 domaćinstava. Navedeni vodovodi nisu adekvatno kontrolirani i u narednom periodu je plan da postanu sastavi dio centralnog vodoopskrbnog sustava Na teritoriju općine nema niti metra izrađene kanalizacijske mreže.

Elektroenergetska infrastruktura - Na području općine djeluje RJ ELEKTRO DOMALJEVAC-ŠAMAC u sastavu JP „EPHZHB“ Mostar, DŽP Orašje.

Napajanje električnom energijom iz pravca Tolisa dalekovodom 35/10 KV. Mrežom vodova i trafostanica pokrivena su sva naseljena mjesta općine kao i granični prijelaz Domaljevac-Šamac. Na području općine ima

33 trafostanice sa sljedećim rasporedom; Domaljevac 21, Grebnice 6, Bazik 4, Brvnik 1 i carinski terminal 1. Preko područja općine prolazi 220 kV za Republiku Hrvatsku u blizini graničnog prijelaza i Šamačkog mosta. Na području općine instalirano 60 km niskonaponske mreže i 40 km srednjenaponske mreže. Godišnja potrošnja električne energije je 8.000.000 KWh. Izgrađena je TS 35/10 KV u Domaljevcu kao i izmjena niskonaponske i srednjenaponske mreže te postavljanje novih trafostanica, čime bi se u potpunosti omogućilo kvalitetno napajanje električnom energijom cijelog prostora općine. U narednom periodu treba nastaviti s izmjenom oštećene niskonaponske mreže na području općine kako bi se gubici smanjili i napajanje bilo bolje.

7. Javna infrastruktura

Komunalna djelatnost - Nosilac poslova je Samostalna komunalna služba općine Domaljevac-Šamac koje se bavi svim poslovima iz oblasti komunalnih usluga na cijelom području općine. Glavna djelatnost je prikupljanje smeća te odvoz na općinsku deponiju. U tijeku je osnivanje Javnog poduzeća koje će u budućnosti voditi brigu o vodoopskrbi općine Domaljevac-Šamac a isto tako i o pružanju ostalih komunalnih usluga na području naše općine

Zdravstvo - Nositelj zdravstvene zaštite je „Dom zdravlja“ Domaljevac-Šamac u Domaljevcu. U Domaljevcu djeluje i radi jedna ljekarna u privatnom vlasništvu.

Veterina - Nosilac veterinarske zaštite je privatno društvo „Argus“ d.o.o. Domaljevac sa sjedištem u Domaljevcu a jedan od glavnih poslova je zdravstvena zaštita stočnog fonda kao i praćenje životinjskog fonda na području općine.

Školstvo - Na teritoriju općine postoji jedna Osnovna škola, OŠ Braće Radića Domaljevac, i jedna područna OŠ Braće Radića Domaljevac – Područna škola Grebnice. Osnovnu školu Braće Radića u Domaljevcu pohađa 156 učenika. Na području općine postoji i predškolska ustanova Dječji vrtić Domaljevac koji pohađa 28 djece.

Javna uprava

- Općina Domaljevac-Šamac u Domaljevcu
- Policijska stanica Domaljevac-Šamac u Domaljevcu

- Županijska skupština Županije Posavske u Domaljevcu
- Carinarnica na graničnom prijelazu Domaljevac-Šamac
- Grupa za obranu Domaljevac-Šamac u Domaljevcu
- Centar za socijalnu skrb općine Domaljevac-Šamac u Domaljevcu
- Crveni križ Domaljevac-Šamac u Domaljevcu
- Mjesne zajednice Domaljevac, Bazik, Grebnice i Brvnik
- Zavod za zapošljavanje u Domaljevcu
- Zavod za zdravstveno osiguranje u Domaljevcu
- Zavod za mirovinsko i invalidsko osiguranje u Domaljevcu

Udruge

Na području općine djeluju i rade sljedeće udruge:

- Udruge proistekle iz domovinskog rata
- Lovačka udruga
- Ribička udruga
- Udruga gospodarstvenika
- Poljoprivredna udruga
- Sportske udruge
- Udruge mladih
- Udruge žena
- Ekološka udruga

Životna sredina

Kroz ovu oblast razradit će se sljedeće stavke:

Stanje zagađenosti zemljišta - Zemljište kao najkompleksnija kategorija u ekološkom lancu, usko je vezana za vodu i zrak, kao i na antropogeno djelovanje. Sadašnji stupanj zagađenosti zemljišta je srazmjeran razini prisutnih štetnih polutanata u rijeci Savi. Obradivi dio zemljišta neposredno uz vodotok rijeke Save izravno je zagađen prisutnosti topivih i netopivih štetnih tvari i kemijskih reagenasa iz rijeke Save. Putem biljnih fizioloških procesa i lancem ishrane izravno utječe na ljudsko zdravlje.

Jedan od izvora zagađenosti zemljišta, i to u naseljenim mjestima su i komunalne otpadne vode ili kanalizacijske vode, radi neriješenog problema kanalizacijskog sustava naseljenih mjesta.

Posebno treba naglasiti i još jedan izvor zagađenosti zemljišta, posebno onog obradivog od velike uporabe herbicida i pesticida, koji se isto lancem ishrane prenose na čovjeka.

Nekontrolirano odlaganje otpadnih materija, kao i nemogućnost trajnog rješenja uništavanja otpada ili njegovog pravilnog

odlaganja može imati dugoročne posljedice na zagađenost zemljišta.

Jedan od suvremenih načina ugroženosti zemljišta, odnosno čisti ekološki problem je i fenomen degradacije zemljišta. On je posebno izražen u području riječnog korita Save ili u neposrednoj blizini. Izražen je stihijskim i nepravilnim načinom eksploatacije pijeska i šljunka. Ovim se stvaraju povremeni vrtložni efekti vodotoka Save, a rezultat toga je ispiranje i odnošenje najplodnijeg humsko-pjeskovitog sloja zemljišta.

Stanje zagađenosti vode: Ovu materiju u ekološkom smislu možemo razmotriti u tri pojavna oblika voda: meteorološka (atmosferska), površinska (rijeke i močvare) i podzemne vode (bunari i arteški bunari).

Pošto je zagađenost atmosferskih voda u korelaciji sa zagađenošću zraka neposredno prije padanja kiše, ne možemo govoriti o problemu zagađenosti ovih voda.

Postojeća zagađenost površinskih voda u ovom slučaju voda rijeke Save i Tolise manifestuje se slijedećim značajkama: obojenost (od otopljenih ili koloidnih tvari), mutnoća (prisustvo suspendiranih tvari) i miris (od asparljivih spojeva). Sliv rijeke Save prima sav kvantum zagađenja sjevernog dijela Republike Hrvatske i srednjeg-zapadnog dijela BiH, što se dakle može govoriti o globalnom izvoru zagađenja na koji se ne može utjecati nikakvim mjerama. Ovaj problem ima posebne ekološke značajke. Površinske vode mogu se klasificirati u vodu III klase.

Podzemne vode za sada predstavljaju po kvalitetu zadovoljavajući izvor potreba za vodom i za sada se ne može govoriti o njihovoj zagađenosti.

Kada je riječ o mogućnostima zagađenja prirodnih (podzemnih) voda, onda kao što je priroda promjenljiva i kvaliteta prirodne vode, radi čega uvijek treba biti okrenut primjerenim mjerama zaštite. Za problem pitke vode vezana je i bolest „nefritis“ (bolest bubrega) koja je na teritoriju općine jako izražena.

Potencijalni zagađivači podzemnih voda su: otpadne vode,

- infektivna sredstva (bakterije i mikroorganizmi koji su prisutni u svakoj sredini),
- mineralna gnojiva,
- organske tvari (deterdženti i pesticidi),
- anorganske tvari.

Stanje zagađenosti zraka: Za sada na području općine nisu uočeni nikakvi simptomi ili pojave prisutnosti zračnih zagađivača različitog agresivnog ili štetnog djelovanja. Na ovom području nisu uočene nikakve indikacije

štetnog djelovanja zračnih zagađivača na vegetativnim dijelovima drveća i biljaka, na konstrukcijskim materijalima, na vodenim površinama, zemljištu i spomenicima kulture. Veoma raširena pojava kiselih kiša, na ovom području nije uočena.

Zračna zagađenost ovog područja isključivo je rezultat prirodnih fenomena i procesa kao i čovjekove aktivnosti. To su u prvom redu produkti bioloških procesa (sumporovog dioksida, ugljikovog monoksida, dušikov oksidi, ugljikovodik idr.), čije su koncentracije u granicama dozvoljenih.

Sve navedene štetne tvari u zraku koje u povećanim koncentracijama zagađuju zrak produciraju i automobili čiji se broj stalno povećava. Magistralna prometnica na području općine nesumnjivo će svakim danom postojati sve veći proizvođač štetnih i opasnih supstanci. Ako se zna da je na temelju mjerenja zračnih zagađivača u naseljenim mjestima ustanovljeno da je 92% ugljikovog monoksida u zraku porijeklom iz automobila onda i perspektivne mjere zaštite na ovom ekološkom segmentu ne bi trebalo zanemariti.

Mjere zaštite od zagađenosti - U cilju sprječavanja ekološke degradacije zemljišta, zraka i vode predlažu se sljedeće mjere i zaključci.

Izgradnja i pokrivenost kanalizacijskom mrežom cijelog područja općine.

Tražiti od mjerodavnih struktura da odrede lokalitete za vađenje pijeska i šljunka, kao i izdavanje odobrenja temeljem izvedbenog elaborata.

Održavanje mreže odvodnih kanala i mreže takozvanih sisavaca radi brže odvodnje te u svim naseljenim mjestima osigurati njihovo funkcioniranje.

Izgradnja vodovodne mreže sa pitkom vodom za domaćinstva kako ne bi bila podložna utjecaju oborinskih voda i voda rijeke Save.

Pošto ne postoje povećane koncentracije polutanata tj. vrijednosti veće od propisanih standarda, ne moraju se provoditi posebne mjere zaštite zraka.

IV - Geološke odlike terena

Na području općine Domaljevac-Šamac staložene su razne diluvijalne i aluvijalne naslage.

Diluvijalne naslage supretaložene naslage iz velike akumulacijske i marinske ravni koja izgrađuje inicijalni reljef cijelog područja. Diluvijalne naslage su predstavljene glinovito-pjeskovitim i šljunkovito-pjeskovitim kompleksima.

Mnogo veće značenje i prostranstvo zauzimaju aluvijalne naslage koje se predstavljaju šljunkovito-pjeskovitim i glinovito-pjeskovitim serijama, vrlo različitih strtigrfskih odlika i karakteristika. U cjelini aluvijalne naslage su debljine oko 15 m. Od površine pa do dubine od oko 10 m staložene su serije glinovito-pjeskovitih sedimentata. Na dubini od 10 do 20 m nalaze se serije šljunkovito-pjeskovitih naslaga. Na većim dubinama nalaze se inicijalne naslage koje predstavljaju podilu aluvijalnim naslagama i predstavljene su sedimentima gline između diluvijalne i pliocenske starosti.

Glinovito-pjeskoviti sedimenti površinskih dijelova terena imaju funkciju površinskih-hidrografskih izolatora, posebice za slobodne podzemne vode u zoni šljunkovito-pjeskovitih komponenata, koje se nalaze neposredno ispod površine glinovitih vodoodrživih slojeva. Već je konstatirano da šljunkovito-pjeskoviti horizont ima funkciju akvifera-rezervata u kojem je oformljena izrazito bogata akumulacija podzemnih voda. Zbog toga, najveći dio naslaga u području općine Domaljevac-Šamac ima funkciju hidrografskih kolektora i akumulatora.

V - Hidrološke karakteristike

Općina Domaljevac-Šamac orijentirana je na rijeku Savu i ima sve uvjete da svoje potrebe za vodom i vodenim površinama zadovolji u odgovarajućem teritoriju savskog toka i to na njezinoj južnoj polovici.

Kota akvatorije, njezine razine, u domenu Domaljevca se nalazi na 76,06 metara nadmorske visine, što potvrđuje tvrdnju da savske vode ne ugrožavaju teritorij naselja te se stoga mogu rabiti u gospodarske i druge svrhe.

Ogromno značenje na području općine imaju podzemne vode. One se nalaze u nekoliko nivoa, što ovisi o vodopropusnosti pojedinih slojeva, odnosno o njihovoj uslojenosti. Unutar tih nivoa može se izdvojiti arterska voda koja je na dubinama većim od 150 m, te dva nivoa organiziranih izdanskih voda, od kojih je jedan nivo karakterističan kao duboka, a jedan kao plitka izdan.

Duboka izdan je oformljena kao i u okolnom savskom području, na dubinama između 45 i 70 metara. Ova izdan nema kontinuiranih hidroloških veza sa plitkom izdani. Međutim, procesima infiltracije koji se javljaju u dva visoka stanja podzemnih voda tijekom godine, izdanske vode duboke izdani prelaze kotu na dubini oko 71 m.

Duboka izdan je stalna u svim područjima i enklavama u teritoriju općine i dohranjuje se

doticanjem vode kroz serije pliocensko-kvartarnih sedimentata, koji uglavnom izgrađuju površinske serije terena. Usporedo sa kvartarnim sedimentima nalaze se i aluvijalni šljunkoviti sedimenti koji se ponašaju kao isključivi kolektori i utječu na protjecanje vode sa istoka prema zapadu i na taj način neprestano vlaže tlo ispod teritorija općine Domaljevac-Šamac.

Prema hidrološkim osmatranjima na rijekama Bosni i Savi stanje podzemnih voda na teritoriju općine ima sljedeće karakteristike:

- U periodu nižih i niskih vodostaja na rijekama Savi i Bosni, prihranjivanje izdanskih voda vrši se podzemnim dotjecanjem sa juga, jugozapada i zapada.
- U periodu srednjih i viših vodostaja na rijekama Bosni i Savi, prihranjivanje izdanskih voda obavlja se podzemnim dotjecanjem sa juga i zapada, ali u doba viših vodostaja i dotjecanjem iz Save te djelomice iz Bosne.
- U periodima visokih i najviših vodostaja u rijekama Savi i Bosni, prevladava pritjecanje u izdanske vode od infiltracije vodama iz Save i djelomice Bosne. Poznata je i pojava da u izrazito visokim stanjima vode Save djeluju kao vrlo izrazita barijera za sve vrste slobodnih izdanskih i drugih voda u teritoriju općine. Ove vode čine najviše štete i ugrožavaju i sama naseljena mjesta kao i veći dio obradivog zemljišta i to poplavom izdanskih voda.

Dakle u periodima niskih vodostaja podzemne vode općine Domaljevac-Šamac se kreću prema Savi i djelomice prema Bosni, u periodima viših i srednjih, voda se kreće prema sjeverozapadu i sjeveru, tj. dijagonalno na tok rijeke Save, a pri izrazito visokom vodostaju kreću se u pravcu istoka, dakle uporedno sa tokom rijeke Save.

VI - Geomorfološka obilježja

Prostor općine Domaljevac-Šamac egzistira u komparativnim odnosima dviju različitih prirodnih sredina. S jedne strane to je velika i ravna teritorij Posavine, a s druge također velika komunikativna akvatorija toka rijeke Save. Teren blago pada prema sjeveru a najviša terasa se nalazi uz sami istočni bok Domaljevca, između 85,0 i 86,7 metara nadmorske visine. Na prostoru napuštenog korita rijeke Save-Blato, nalaze se terase na 82,1 i 82,7 metara nadmorske visine, koje su ujedno i najniža područja na cijelom teritoriju

općine. Visinska razlika iznosi 4,6 metara što ukazuje na vrlo zatalasan teren. Samo naselje i sjedište općine Domaljevac nalazi se na terasama od oko 83,0 i 84,5 metara nadmorske visine.

Na osnovu navedenog može se konstatirati da je plastika terena vrlo diferencirana. Diferenciranost terena je izazvana intenzivnom bočnom erozijom, na prvom mjestu, velikom infiltracijom podzemnih voda i djelomičnim plavljenjem terena, dakle procesima erozije i denudacije. Jak uticaj erozije i denudacije nastao je zbog velikog prisustva vode, dakle vrlo izraženog agensa, kao i zbog samog sastava terena koji čine aglomerati rastresivog fluvijalnog nanosa (šljunak, pijesak, mulj).

Prije taloženja fluvijalnog nanosa, koji je barskog i riječnog podrijetla, na teritoriju općine i znatno šire postojao je dio Panonskog mora koje je ostavilo znatno razvijeniju i moćniju akumulacijsku marinsku i jezersku ravan.

Razvoj terasa na području općine, odnosno njegovih morfoloških odlika terena i dalje će biti izdiferenciran, s tim što će se tjemena terasa daljnim diferenciranjem još jače talasati i međusobno izdvajati na više i niže dijelove.

Međutim, za diferenciranje morfologije općine, veće značenje imat će prisutnost podzemnih voda, koje će povremeno biti infiltrirane na površinu, nego li prisutnost voda rijeke Save jer se ona, prirodnim putem, odvaja snagom bočne erozije.

U morfologiju terena, također, treba konstatirati i prisutnost obrambenog nasipa, od kojih je onaj izrađen uz rijeku Savu, a u Domaljevcu sa krunom izvedenom na 89,0 metara nadmorske visine.

VII - Geofizička svojstva goloških naslaga

U geofizičkim istraživanjima primjenjena je metoda električnog sondiranja slojeva, tj. proučavanje električne otpornosti slojeva po dubinama javljanja pojedinih slojeva.

Teren općine se odlikuje izrazito velikim filtrirajućim svojstvima naslaga. Vrlo sitna zrna koja su karakteristična za površinske pjeskovito-glinovite slojeve različite filtrirajuće odlike, što je ovisno o prisutnosti pjeskovitih elemenata ili čak i izolatorska svojstva, odnosno svojstva akumulacije vode na površini.

Ovo istraživanje posebice u neposrednoj okolini Domaljevca, pružaju elemente za sljedeće emperijske zaključke i konstatacije:

- Na geofizička svojstva terena vrlo izrazito utječe velika filtrirajuća moć naslaga.

- Pored velike filtrirajuće moći, slojevi diferencirano pokazuju, ovisno o prisutnosti frakcije gline i pijeska osobine površinskih, ili međuslojevitih akumulatora vode.

- Teritorij općine je ocjeđena i uglavnom pokrivena glinovitim i glinovito-pjeskovitim komponentama slojeva.

Prema tome geofizičke odlike terena se, na teritoriju općine, moraju popravljati i dograđivati i to:

- nasipavanjem zemljišta,
- skidanjem filtricijskog sloja,
- reguliranjem zadržavanja vode na površinskim vododrživim glinovitim naslagama.

VIII - Seizmička svojstva terena

Općina Domaljevac-Šamac leži na granici zone koja je po MC ljestvici obilježena sa 6. (šestim) i 7. (sedmim) stupnjem seizmičnosti, što znači da objekte treba u gradnji determinirati i na pojavu jačih potresa.

Pri statičkom proračunavanju objekata, sedmi stupanj seizmičnosti je u zoni općine, potrebno pojačati za oko 1 stupanj. To je neophodno jer se litološka obilježja pojedinih slojeva, koji su povremeno vlažni ili povremeno suhi i rastresiti, pogoršavaju, što sve izrazito utječe na povišenje stupnja seizmičnosti.

IX - Klima

Općina Domaljevac-Šamac se nalazi u zoni kontinentalne klime. Djelomično modificiranje osnovnih klimatskih čimbenika uvjetovano je velikom prisutnošću vode i otvorenošću područja prema velikoj ravnici na sjeveru i kontinentalnom zaleđu na jugu.

Za termičke režime klime značajna su velika temperaturna kolebanja, kako između pojedinih godišnjih doba, tako i između pojedinih intervala tijekom godine.

Klima je uvjetovana nadmorskom visinom, blizinom rijeke Save i samim geografskim položajem. Prosječna godišnja temperatura je oko 11 stupnjeva C. Apsolutna temperatura se kreće i do 40 C' dok se minimalna kreće do - 25 C°.

Znatna zatopljenja se mogu javiti i u zimskim mjesecima (veljači), kada čitav prostor dođe pod utjecaj jadranske zapadne ciklone. Isto tako su velike temperaturne oscilacije između dnevnih i noćnih perioda tijekom ljetnih najtoplijih mjeseci.

Izrazito visoke dnevne temperature tijekom dnevnih ljetnih sati uzrokuju pojavu ascedentnih strujanja zraka, a nešto snižene,

tijekom noćnih sati izazivaju pojavu descententnih strujanja zraka.

Ascedentne dnevne zračne struje izazivaju često i pojavu pljuskovitih oborina, ili grada u ranim popodnevničkim satima tijekom najtoplijih ljetnih mjeseci, dok descententna zračna strujanja donose pojavu obilne rose.

Jesen je mnogo toplija od proljeća i vedra relativno topla što se produži do samog početka zime.

Najveća oblačnost je u prosincu a najmanja u srpnju i kolovozu. Izraženu nepovoljnost ove klime čine specifična kolebanja temperature u jesen i proljeće, koje su često praćene jakim mrazovima.

Najveća količina oborina se izliva u proljetnom razdoblju tako da prosjek padavina po dobima je sljedeći: zima oko 50 l/m², proljeće 71 l/m², ljeto 55 l/m² i jesen 59 l/m². Zimske oborine se javljaju u obliku snijega i kontinuirani snježni pokrivač od 15-20 cm se zadržava tijekom dva zimska mjeseca.

Općina se nalazi pod velikim utjecajem regionalnih zračnih strujanja koja su tijekom hladnih zimskih mjeseci izrazita pojava hladnog vjetrova sjeverca, koji se javlja sa sjevera i sjeveroistoka. U toku zime održava vedro vrijeme ali izrazito snižava dnevnu temperaturu zraka.

U ljetnoj polovici godine, pored ascedentnih i descententnih zračnih strujanja javljaju se vjetrovi iz zapadnog, južnog i jugozapadnog kvadranta.

Tijekom godine je veći broj vedrih, nego oblačnih dana, pa je insolacija vrlo značajna pojava. Sam Domaljevac tijekom godine dobiva preko 3.500 C temperaturnih suma, što predstavlja ogromnu količinu energije i toplote.

POSEBNI DIO PROCJENE UGROŽENOSTI

U ovom dijelu procjene ugroženosti vrši se pojedinačna analiza svih vrsta prirodnih i drugih nesreća koje mogu nastati na području za koje se utvrđuje procjena i koje svojim djelovanjem mogu ugroziti ljude i materijalna dobra, a što se naročito odnosi na analizu i procjenu sljedećih prirodnih i drugih nesreća:

a) prirodne nesreće

- potresi (zemljotres),
- poplave,
- snježni nanosi,
- odronjavanje, tonjenje i klizanje zemljišta,
- suša,
- oluja,
- tuča (grad, led),
- mraz,

- pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti.

b) tehničko-tehnološke nesreće

- veliki požari,
- rušenje, pucanje, slijeganje ili prelijevanje obrambenog nasipa na rijeci Savi,
- ekspanzije i eksplozije plinova i opasnih materija,
- radioaktivno i drugo onečišćenje zraka, vode i tla.

c) ostale nesreće (koje može prouzrokovati čovjek svojom aktivnošću), kao što su:

- mine i neeksplozirana ubojita sredstva (NUS)
- stanje i refleksija društvenih procesa u Bosni i Hercegovini i okruženju.

U obradi gore navedenih nesreća obradit će se samo one za koje se pretpostavlja da se mogu dogoditi na prostoru općine Domaljevac-Šamac a procjena će se vršiti pomoću sljedećih elemenata:

- mogući uzrok – rizik nastanka konkretne nesreće,
- učestalost pojavljivanja nesreće u proteklom periodu,
- intenzitet djelovanja nesreće,
- područje koje može biti ugroženo određenim nesrećama i
- podatke o mogućim posljedicama po ljude i materijalna dobra na području općine.

a) Prirodne nesreće:

Potres (Zemljotres)

1. Definicija, vrste, karakteristike, uzroci nastajanja

Potres je kratkotrajna vibracija prouzrokovana poremećajima i pokretima u Zemljinoj kori. Mogu biti prirodni i vještački izazvani. Prirodni potresi su: tektonski, vulkanski, potresi urušavanja i dubinski. Tektonski čine 85% svih potresa i izazivaju najveća rušilačka djelovanja. Nastaju uslijed tektonskih pokreta u litosferi. Uzrok umjetnih potresa su: eksplozije, obrušavanje ili slijeganje zbog kopanja (gorski udari), brzo punjenje ili pražnjenje velikih akumulacijskih jezera i crpljenje nafte. Hipocentar je žarište potresa, a epicentar okomita projekcija na površini. Oslobođeni valovi kod potresa su longitudinalni, transverzalni i dugi. Longitudinalni valovi se najbrže šire (do 5000 m/s), izazivaju stezanje i

rastezanje stijena u smjeru širenja. Transverzalni valovi šire se oko 1,7 puta sporije i vibriraju vertikalno na smjer širenja. Dugi valovi su najsporiji i izazivaju istovremeno kružno i vodoravno gibanje čestica. Snaga potresa, odnosno količina oslobođene energije je magnituda. Za mjerenje oslobođene energije koristi se Richterova skala. Uređaji za mjerenje potresa su seizmografi. Za mjerenje intenziteta potresa na površini postoje razne skale, od kojih su najraširenije MCS i MSK-64.

MCS - skala intenziteta zemljotresa

- **I stepen** - neosjetan. Može se registrirati samo instrumentima,
- **II stepen** - jedva osjetan. Mogu da ga osjete samo pojedina lica, naročito nervozne i vrlo osjetljive osobe, koje se nalaze u potpunom miru, i to, skoro isključivo, u gornjim katovima kuća,
- **III stepen** - lak. Zapaža ga mali dio stanovnika koji se nalaze u kućama, čak i u gusto naseljenim oblastima,
- **IV stepen** - umjeren. U kućama ga zapaža veliki dio stanovnika, a na otvorenom prostoru samo neke osobe. Tresu se vrata i pokućstvo, zveckaju prozori i posuđe kao pri prolazu teških teretnih kola. Pojedini se bude iz sna.
- **V stepen** - dosta jak. I u punom jeku dnevnog reda osjete ga mnoge osobe koje se nalaze na ulici ili bilo gdje na otvorenom prostoru. U kućama ga zapaze svi. Lakši predmeti koji vise: zavjese, viseće lampe, lusteri, počinju da se klata. Slike kloparaju po zidu, vrata i prozori se otvaraju, prozorska okna pucaju, laki komadi namještaja se pomjeraju. Ljudi se bude iz sna, a pojedinci bježe na otvorene prostore.
- **VI stepen** - jak. Svi ga zapaze i pri tome osjećaju strah, pa mnogi bježe na otvorene prostore. Mnogi predmeti: slike, knjige, posuđe i sl., padaju sa zidova i polica, dijelovi kućnog namještaja se pomjeraju s mjesta ili preturaju. Na pojedinim kućama, solidno građenim, nastaju laka oštećenja kao što su: otpadanje maltera sa zidova i stropova.
- **VII stepen** - silan. I teži dijelovi kućnog namještaja se prevrću uslijed čega nastaju znatna oštećenja. Na vodenim površinama nastaju valovi. Na solidno građenim kućama nastaju umjerena oštećenja kao što su: pukotine po zidovima, opadanje većih količina maltera i sl. Crijep kliže sa krova i lomi se, te dimnjaci bivaju oštećeni. Dolazi

do pojedinačnih razaranja slabo građenih kuća.

- **VIII stepen** - štetan. Nastaju teška razaranja na oko jednoj četvrtini kuća; pojedine kuće se ruše, a mnoge postaju neupotrebljive za stanovanje.
- **IX stepen** - ograničeno razoran. Oko polovine kuća biva teško oštećeno, mnoge se ruše, a većina postaje neupotrebljiva za stanovanje.
- **X stepen** - razoran. Teška razaranja na oko 3/4 zgrade, mnoge se ruše. Čak i dobro konstruirane drvene zgrade i mostovi trpe teška oštećenja ili se pojedinačno ruše. Nasipi se oštećuju, željezničke šine se blago savijaju, vodovi za gas, vodu i kanalizaciju u tlu se kidaju, smiču ili gnječe. U vlažnom tlu nastaju pukotine širine do nekoliko decimetara. Na kolovozu nastaju prisilne ili talasaste bore. Dolazi do obrušavanja ne samo rastresitog tla, već se i pojedini dijelovi strana sruče u dolinu.
- **XI stepen** - pustošan. Sve zidane zgrade se ruše. Pojedinačno mogu da odole samo solidne drvene zgrade. Ruše se i sigurno konstruirani mostovi. Nasipi se na velikim dužinama sasvim razaraju, a željezničke šine savijaju i gnječe. Vodovi u tlu se potpuno kidaju i postaju neupotrebljivi. U tlu se javljaju široke pukotine, dolazi do razdvajanja u horizontalnom i vertikalnom pravcu, mnogobrojna su obrušavanja stijena.
- **XII stepen** - katastrofalan. Ne odolijeva ni jedan objekat koji je djelo ljudskih ruku. Tlo potpuno mijenja svoj izgled. Nastaju vodopadi, stvaraju se nova jezera, rijeke mijenjaju tok itd.

Potres produženog trajanja je vrsta potresa prema trajanju kojeg karakterizira glavni udar dužeg trajanja, a onda prestaje glavna seizmička aktivnost. Mogući su naknadni znatno slabiji potresi.

Potres udarnog tipa je vrsta potresa prema trajanju kojeg karakterizira kratki intenzivni potresi u prvoj fazi, nakon čega u dužem vremenu slijedi potres znatno manjeg intenziteta i sl...

2. Učestalost pojavljivanja

U posljednjih 50 godina, na području općine Domaljevac-Šamac, potres se desio 3 puta i to 1963., 1972. i 1974. godine.

U potresima nije bilo poginulih, povrijeđenih, niti nestalih građana, sa malim štetama na

objektima za stanovanje kao i na privrednim i drugim objektima. Radilo se o slabijem intenzitetu potresa koji se samo na trenutke osjetio a samim tim nije prouzrokovao veće štete.

3. Intenzitet djelovanja

Prema privremenoj seizmološkoj karti bivše Jugoslavije (Sl. list SFRJ broj 31/81, 49/82) područje općine Domaljevac-Šamac spada u područje seizmološkog intenziteta VI i VII stupnja MCS (Merkalijeve skale).

Potres ove jačine prouzrokuje u mnogim zgradama (armirano-betonske građevine i kvalitetno građene drvene građevine) laka oštećenja. U mnogim zgradama od obične opeke i velikih blokova i građe prefabrikovanog materijala pojavit će se osrednja oštećenja, manje pukotine na zidovima i dimnjacima. Najveća oštećenja pretrpjeli bi objekti gospodarskog sadržaja u seoskim domaćinstvima kao i objekti građeni od same cigle, kamena, kreča i gline, pretrpjela bi teža oštećenja, velike i duboke pukotine u zidovima, a dimnjaci bi se rušili. U bunarima bi došlo do promjene nivoa vode a samim tim i jako zamućeni odnosno onečišćeni.

Samim tim što su dosadašnji epicentri potresa bili znatno udaljeni od prostora općine, sam potres se kratko osjetio, tako da služba ne raspolaže sa podacima o intenzitetu djelovanja.

4. Vrijeme trajanja

Pošto se radilo o slabijem intenzitetu potresa sa udaljenim epicentrom, potres je vremenski jako kratko trajao te je u najvećem dijelu prouzrokovao uznemirenost kod građana općine Domaljevac-Šamac. Za pretpostaviti je da i budući potresi ne bi imali značajniji opseg trajanja iako nitko ne može sa sigurnošću potvrditi niti predvidjeti.

5. Područje koje može biti ugroženo

Pošto je općina Domaljevac-Šamac teritorijalno jako mala sa sigurnošću je očekivat da bi u slučaju potresa bio zahvaćen cijeli teritorij općine. Prema seizmološkoj karti za očekivat je da bi zapadni dio općine Domaljevac-Šamac imao nešto veća oštećenja gdje je seizmološka podjela teritorija između VI i VII stupnja iako je sa karte jako teško utvrditi seizmološki intenzitet i gdje je crta seizmološke aktivnosti između VI i VII stupnja. Samo naselje Grebnice koje je u ratu pretrpjelo jako velika oštećenja od granatiranja i u slučaju potresa bi vjerojatno došlo do većih oštećenja iz razloga što su objekti već pretrpjeli određena oštećenja koja nisu adekvatno sanirana.

Matrica rizika za zemljotres

V j e r o v a t n o s t		Vrlo visoka vjerojatnoća (5)					
	M = 3,5	Visoka vjerojatnoća (4)	IM				
		Prosječna vjerojatnoća (3)					
	M = 6	vjerojatnoća (2)			I; IM		
		Vrlo niska vjerojatnoća (1)					

n o ć a							
				(3)	(4)	(5)	
	Ljudske žrtve				Moguće (do 2)	>3	
	Imovina	100.000	300.000	500.000	500.000 – 1 mil.	> 2 mil. KM.	
	Okoliš (okolina)	Zane marl jiv utjec aj	Umjeren utjecaj	Rizik od trajnog oštećen ja	Manj e trajn e poslj edic e	Veli ke trajn e poslj edic e	
	Infrastru ktura- društvo	Manje smetnje - prekid funkcio niranja do 1 dan	Prekid funkcio niranja do 7 dana	Prekid funkci oniranja do 10 dana	Prekid funkcion iranja do 2 mjeseca	Prekid funkcion iranja do 6 mjeseca	
	Posljedice						

6. Podaci o mogućim posljedicama po ljude i materijalna dobra

U slučaju potresa (ovisno o jačini i vremenu trajanja) i posljedice bi bile srazmjerne djelovanju kako jačine tako i dužine trajanja potresa. Osim šteta na obiteljskim i gospodarskim objektima znatne štete pretrpjela bi i infrastruktura koja direktno utječe i na same građane.

Od infrastrukture znatne štete bi bile na:

- dalekovodnoj visoko-naponskoj elektro-energetskoj mreži,
- objektima naftne industrije (benzinske pumpe i dr.),
- oštećenja bi pretrpjela i telekomunikacijska mreža i objekti veze,
- došlo bi do zamućivanja i zagađivanja vode na vodocrpilištima i svim

- bunarima, što bi aktualiziralo problem pitke vode kao i mogućnost određenih bolesti,
- gubici stočnog fonda bi bili jako izraženi znajući da ti objekti nisu adekvatnih konstruktivnih karakteristika, a nalaze se u samim naseljenim mjestima što bi pogodovalo raznim zarazama opasnih za građane,
- problemi sa opskrbljivanje građana osnovnim životnim namirnicama kao i pojava pljačke u slučaju da dođe do napuštanja svojih domova,
- velika vjerojatnost da bi došlo i do požara kako na objektima za stanovanje tako i na gospodarskim objektima,
- problem opskrbljivanja pučanstva s lijekovima (naročito kroničnih bolesnika) kao i mogućnost povreda

kod djece i starijih nemoćnih osoba kao i mogućnost smrtnih slučajeva.

Mjere zaštite i spašavanja

I faza: Potres kao elementarnu nesreću nije moguće spriječiti te o bitnim činjenicama treba povesti više pažnje prvenstveno organizaciono te u smislu gradnje novih objekata kako za individualno stanovanje tako i poslovnih i društvenih objekata kao i objekata namijenjenih za stanovanje većeg broja obitelji. Pri gradnji svih vrsta objekata projektanti moraju projektirati objekte da mogu izdržati potres od 8 stupnjeva MCS (Merkalijeve skale) što mora postati pravilo za sve vrste gradnje na području općine. Za provođenje odgovorna Služba graditeljstva.

U organizacionom smislu lokalna uprava sa svim samostalnim službama mora odraditi sljedeće:

- Utvrditi seizmološke karakteristike prostora općine to jest izvršiti seizmološku mikro podjelu prostora, utvrditi osnovni stupanj seizmoloških intenziteta, veličinu mikroseizmološkog polja i frekvenciju potresa sa seizmološkom aktivnošću i trošenjem.
- Nositelj aktivnosti je odgovarajuća općinska služba u suradnji sa seizmološkim organizacijama.
- Osigurati primjenu propisa iz oblasti građenja uz poštivanje uvjeta za izgradnju objekata na prostorima seizmološkog djelovanja.
- Svi subjekti iz oblasti građevinske operative u suradnji sa nadležnom općinskom službom.
- Određivanje pravilne lokacije za određenu vrstu objekata u suradnji sa nadležnim organima i organizacijama iz oblasti urbanizma, prostornog planiranja i stambene izgradnje.

II faza: U slučaju da ima naznaka iz seizmološkog zavoda da bi do potresa moglo doći ili je već došlo Krizni stožer općine Domaljevac-Šamac vodi sve daljnje operacije prvenstveno s jasnim uputama o djelovanju jedinica civilne zaštite i poduzima sve radnje gore predviđene u I fazi te usklađuje, izvještava, i nalaže potrebne radnje, ovisne o stupnju djelovanja potresa o kom ovise daljnje poduzete mjere. Preko centra za promatranje i praćenja opasnosti održava vezu s Kriznim stožerom Županije Posavske i Federacije te izvještava o stanju na terenu poduzetim mjerama, potrebama koje ne može riješiti na terenu tražeći pojašnjenja ili pak pomoć

ukoliko stvari izmiču kontroli odnosno nemogućnost upravljanja katastrofom. Koristi sva raspoloživa materijalno-tehnička sredstva sve u cilju bržeg i pravovremenog djelovanja na spašavanju ljudi i drugih materijalnih dobara. Ovisno o jačini katastrofe odlučuje o djelomičnom ili potpunom mobilizacijom pripadnika civilne zaštite s jasnim i konkretnim zadacima na terenu kao i osigurava brz i točan protok informacija s terena i poduzima tražene mjere prvenstveno na pronalasku i spašavanju povrijeđenih i bolesnih kao i poginulih kojih može biti pod ruševinama. Radi na povratnim informacijama prema građanima sve u smislu suzbijanja panike s detaljnim uputama o ponašanju u danoj situaciji. Osigurava nužnu infrastrukturu za preživljavanje i smještaj građana koristeći sve dostupne domaće resurse kako privatne tako i društvene uz potporu policijske stanice Domaljevac-Šamac u slučaju odbijanja provedbe zadanih zapovjedi. Poduzima sve radnje koje su potrebne u zadanim okolnostima i stara se o njihovom provođenju.

Postoji mogućnost da kod kritičnog vodostaja rijeke Save dođe do potresa jače jačine što bi ugrozilo obrambeni nasip i stvorilo sveopću paniku i prijetnju od izlivanja rijeke Save što bi uništilo cijeli teritorij općine i šire. U slučaju takve situacije moralo bi se djelovati dvosmjerno oslanjajući se na vlastite snage i učiniti sve da ne dođe do popuštanja obrambenog nasipa koji bi u tom slučaju imao veći prioritet nego djelovanje od potresa. Ako dođe do popuštanja obrambenog nasipa i izlivanja rijeke Save pristupiti hitnoj evakuaciji kompletnog stanovništva u što kraćem vremenskom roku u suprotnom pravcu od mjesta gdje je voda probila obrambeni nasip.

III faza: Podrazumijeva mjere koje se poduzimaju na otklanjanju nastalih posljedica od potresa. Već utvrđene i ovlaštene komisije izlaze na teren i vrše procjenu nastale štete te se pristupa čišćenju, otklanjanju kvarova na svim vidovima infrastrukture i poduzimanju mjera za što normalnije funkcioniranje društva odnosno života na području općine. Prvenstveno osigurava se potreba građana za preživljavanje odnosno osnovnih potreba kako u hrani tako i u vodi za piće. Ukoliko je katastrofa poprimila takve razmjere koja nadmašuje moć općine u saniranju šteta pristupiti planiranju i izradi projekata za obnovu te tražiti pomoć od Županije Posavske, Federalne vlade, države B i H kao i od Međunarodne zajednice, Europske unije, i drugih zemalja. U programima odrediti jasne prioritete te svaki pojedinačno kandidirati ili u

paketu te svaki program treba sadržavati sve jasne pokazatelje bitne za investitora i njihovu opravdanost. Prvenstveno osigurati rad svih ustanova a od njih će svaka po svom opredjeljenju dostaviti planove sanacije i prevladavanja postojećeg stanja.

Neophodni minimum snaga zaštite i spašavanja, odnosno civilne zaštite:

Red. br.	Naziv snaga	Brojno stanje
1.	Stožer civilne zaštite općine Domaljevac-Šamac	7
2.	Općinska služba za gospodarstvo i financije	3
3.	Služba za civilnu zaštitu općine Domaljevac-Šamac	2
4.	Općina Domaljevac-Šamac	10
5.	Samostalna komunalna služba općine Domaljevac-Šamac	5
6.	Dom zdravlja Domaljevac	6
7.	Crveni križ općine Domaljevac-Šamac	2
8.	Centar za socijalni rad Domaljevac	2
9.	Elektroprivreda P.J. Domaljevac-Šamac	2
10.	Policijska stanica Domaljevac-Šamac	2
11.	TKC Orašje	2
12.	CP Odžak I.J. Domaljevac	2
13.	Pripadnici vojske Federacije BiH	50
14.	Specijalizirana jedinica CZ za spašavanje iz ruševina	10
15.	Jedinice CZ opće namjene iz Mjesnih zajednica	20
16.	Mjesne zajednice u naseljenim mjestima	20
17.	Privatna poduzeća	10
18.	Fizička lica koja posjeduju mehanizaciju	10
19.	Svi uposleni	50
20.	Sposobno pučanstvo	100

Materijalno – tehnička sredstva i oprema potrebna za provođenje mjera zaštite i spašavanja u sve tri faze gdje je na nivou općine glavni izvor tehničkih sredstava u privatnom sektoru a potrebe su za sljedećim

Red. br.	Materijalno – tehnička sredstva i oprema	Brojno stanje
1.	Kamion kiper	Po potrebi
2.	Autodizalica	Po potrebi

3.	Autobus	2
4.	Kamion šljeper	Po potrebi
5.	Utovarivač	2
6.	Kamion s hladnjačom	Po potrebi
7.	Viličar	2
8.	Kombi za prijevoz putnika	3
9.	Transportni kombi	5
10.	Osobni automobili	Po potrebi
11.	Kombinirani ICB utovarivač	2
12.	Traktorska cisterna za odvoz fekalija	3
13.	Agregati	Po potrebi
14.	Vatrogasne pumpe	3
15.	MTS i oprema	Sva raspoloživa

Dosadašnja iskustva nam govore da je manja vjerojatnost da dođe do potresa jačeg djelovanja za koji službe nisu obučene i upitno je kako bi se stvari odvijale na terenu. U narednom periodu mora se više uraditi na ustrojstvu svih segmenata kao i na edukaciji mještana vezanu za ovu oblast.

Zaključak

U cilju umanjenja posljedica po ljude i materijalna dobra od pojave potresa potrebno je neprestano poduzimati preventivne mjere koje će se realizirati kroz prostorni i urbanistički plan općine. Dosljedna primjena odgovarajući zakona i provedbenih propisa vezanih za gradnju stambenih, poslovnih, industrijskih, infrastrukturnih objekata i sl.

Direktno se može djelovati na smanjenje posljedica na način da se na temelju seizmičkih uvjeta našeg područja, odnosno lokacije na kojima se grade objekti, primjenjuju osnovni principi potresnog inženjeringa u projektiranju. Građevinski objekti koji su ranije građeni ne pružaju dovoljnu otpornost na potrese jačeg intenziteta.

U slučaju pojave potresa većih razmjera potrebno je poduzeti odgovarajuće mjere koje se odnose na spašavanje ugroženih i nastradalih ljudi i materijalnih dobara, u prvom redu organizirati potragu i spašavanje zatrpanih u ruševinama a potom njihovo zbrinjavanje.

Za provođenje aktivnosti na zaštiti i spašavanju potrebno je angažirati sve raspoložive snage i sredstva uključujući i pripadnike oružanih snaga, kao i odgovarajuće snage iz susjednih županija i općina uključujući i Republiku Srpsku.

U ovakvim akcijama zaštite i spašavanja zatrpanih bit će potrebno angažirati i druge snage

Poplava

1. Definicija, vrste, karakteristike, uzroci nastajanja

Poplava nastaje nakon obilnih padavina kiše i naglog topljenja snijega te nemogućnosti rijeke Save da primi svu vodu od svih njenih pritoka a za područje općine Domaljevac-Šamac posebno je karakteristična rijeka Bosna. Tada dolazi do izlivanja rijeke Save van svog korita i plavljenja obradivih površina kao i ugrožavanje glavnih obrambenih nasipa. Do porasta vodostaja na rijeci Savi dolazi i u ranim proljetnim mjesecima kada usljed vremenskih prilika dolazi do naglog topljenja snijega. U obrani od poplave na teritoriju općine susrećemo se sa tri vrste obrane koje nastaju uslijed visokog vodostaja rijeke Save i Bosne:

- obrana od visokih voda je u slučaju kad rijeka Sava ugrožava glavni obrambeni nasip koji se proteže od istoka ka zapadu duž cijele sjeverne granice općine te prijeti opasnost od prelijevanja ili rušenja glavnog obrambenog nasipa,
- zaobalne vode ili izdanske vode koje također uzrokuje vodostaj rijeke Save te dolazi do izbijanja vode na cijelom prostoru općine na nižim kotama i svake godine ugrožavaju naseljena mjesta i obradive površine,
- obrana zapadne granice općine od izlivanja rijeke Bosne na područje općine Šamac, zbog neadekvatnih obrambenih nasipa.

Karakteristično za zaobalne vode je da se ne povlače sve dok i vodostaj rijeke Save ne padne na nižu razinu a samim tim nestaje i zaobalnih voda odnosno kanalskom mrežom odvođe se u rijeku Savu.

Glavni uzrok nastajanja poplava su hidrometeorološke prilike odnosno padavine kiše kako vremenski tako i intenzitetom padavina kao i naglog topljenja snijega. Kao uzrok nastajanja poplave mogu biti prirodne i umjetne.

Prirodne poplave su one koje nastaju u riječnim dolinama i to uslijed izlivanja vode iz riječnog korita, te na taj način vode pokriju priobalni dio zemljišta ili pak teče preko njega. Kao posljedica ovih poplava su prekid putnog prometa, a često i otežani plovni promet rijekom.

Umjetne poplave se nazivaju one koje nastaju rušenjem obrambenog nasipa na riječnim obalama, kao i brana na hidroakumulacijama. Ove poplave za posljedicu imaju ljudske žrtve i velike materijalne štete, a nastaju trenutačno kao i sa odloženim djelovanjem. Štete se ogledaju u gospodarskoj djelatnosti, prometnoj, komunalnoj i drugoj infrastrukturi, objektima niskogradnje i sl.

2. Učestalost pojavljivanja

Obrana od poplave je svakodnevni zadatak koji direktno ovisi o hidrometeorološkim padavinama tako da se zna pojaviti i u ljetnim i zimskim mjesecima a najčešće u jesen i proljeće i to gotovo svake godine sa višim ili nižim vodostajem rijeke Save.

U 2004. godini jedna osoba je izgubila život padom u vodu te je pronađena tek poslije povlačenja vode. Također 2014. godine dvije osobe su izgubile živote sada već u epskim poplavama koje su se dogodile na području naše općine i regije. Poplave 2014. godine pored navedenih žrtava obilježila je i velika materijalna šteta koja je nastala uslijed istih.

3. Intenzitet djelovanja

Intenzitet djelovanja je u direktnoj vezi s hidrometeorološkim prilikama a samim tim i obrana koju diktira visina vodostaja rijeke Save i njeno ugrožavanje glavnog obrambenog nasipa.

Borba s problemima izazvanih poplavom odrađuje se na više djelotvornih načina kao što su:

reguliranje korita vodotoka i izgradnja sigurnih nasipa, uspostava poldera (betonski zid umjesto nasipa), i reguliranje prirodnog hidrološkog režima.

4. Vrijeme trajanja

U direktnoj vezi s vodostajem rijeke Save te njenim povlačenjem u korito prestaje svaka opasnost od poplave a vremensko trajanje je direktno vezano s meteorološkim prilikama.

5. Područje koje može biti ugroženo

U slučaju prelijevanja ili rušenja glavnog obrambenog nasipa cjelokupni teritorij općine Domaljevac-Šamac bi u potpunosti bio pod vodom kako objekti za stanovanje, gospodarski objekti i obradive površine kao i svi infrastrukturni objekti. Nivo vode u

naseljenim mjestima je u ovisnosti s vodostajem rijeke Save.

Glavni obrambeni nasip od glavnog putnog pravca Orašje-Šamac pa do Šamačkog mosta i Luke u Šamcu nije bio u dobrom stanju. U 2004. godini izvršena je sanacija i dogradnja glavnog obrambenog nasipa u dužini od 500 m na dionici od regionalne ceste ka mostu Bosanski Šamac u naseljenom mjestu Grebnice te je ista završena do samoga mosta u dužini od 3.500 m nakon poplava 2014. godine, i to u 2015. godini. U tijeku su pripreme za realizaciju sanacije, rekonstrukcije betonskog obrambenog zida u dužini od 1.400 m u Grebnicama neposredno uz magistralnu cestu.

U slučaju probijanja glavnog obrambenog nasipa poplavljena površina iznosila bi minimalno oko 100 km², što je znatno više od površine općine.

6. Podaci o mogućim posljedicama po ljude i materijalna dobra

U slučaju prelijevanja ili rušenja glavnog obrambenog nasipa općina Domaljevac-Šamac bi postala jezero iz kog vire kuće i drveće. Posljedice bi bile nesagledive kako na području općine tako i šire. Građani i stoka bi bili evakuirani ili pak na tavanima i gornjim katovima obiteljskih kuća a komunikacija bi se mogla odvijati samo putem čamaca.

Posljedice od djelovanja voda prouzročenih vodostajem rijeke Save pojavljuju se svake godine u lakšem ili težem obliku a sastoje se u:

- nemogućnost sjetve u optimalnim rokovima zbog vode,
- presijavanje već zasijanih površina zbog vode,
- nemogućnost žetve na određenim površinama zbog izdanske vode ili izlivanja rijeke Save iz korita,
- izdanske vode prouzrokuju izlivanje septičkih jama u naseljenim mjestima i onečišćenje cijelog okoliša,
- povećana mogućnost izbijanja zaraze i epidemija,
- ogromna pojava komaraca na cijelom području općine jer im pogoduje izdanska voda kao staništa za razmnožavanje,
- plavljenje domaćinstava i gospodarskih objekata od izdanskih

voda u vremenu jako visokog vodostaja rijeke Save.

U 2004. godini poplavljeno je 1.241 ha obradivih površina nebranjnih glavnim obrambenim nasipom a procjena štete je 1.000.000,00 KM.

Štete od padalina i podzemnih voda u 2004. godini gdje je na 460 ha obradivih površina prouzročena šteta 400.000,00 KM, 520 stambenih objekata sa štetom od 104.000,00 KM, gospodarskih objekata 20 sa štetom od 20.000,00 KM, štete na opremi i uređajima kao i na infrastrukturi 175.000,00 KM.

Ukupne štete u 2004. godini nastale uslijed visokog vodostaja rijeke Save i djelovanja podzemnih voda iznosile su 1.699.000,00 KM a neposredne štete su znatno veće.

U poplavi 2010. godine u tri navrata (siječanj, početak i kraj lipnja) procijenjena šteta iznosila je 2.909.956,00 KM.

U poplavi 2014. godine u potpunosti je uništena poljoprivredna proizvodnja, 95% teritorija općine bilo je pod vodom, 1.353 domaćinstva, 46 gospodarskih subjekata, 17 obrtničkih radnji i 18 javnih ustanova pretrpjelo je štetu a ukupna šteta iznosila je 54.617.345,61 KM.

Poplave za posljedicu imaju ugrožavanje ljudi i materijalnih dobara, ali pored toga one narušavaju područje riječnih dolina i svih drugih prostora koji budu poplavljeni te se sa tog aspekta mogu razmatrati utjecaji na:

- rušenje obala vodotoka i uništavanje vegetacije na njima,
- izazivanje rušenja i pomjeranja obaloutvrda,
- donošenje u korito velikih količina otpadnog materijala a koji negativno utječu na vegetaciju i živi svijet u koritu rijeke,
- totalno uništavanje vegetacije na poplavljenom području,
- nanošenje velikih količina mulja i blata na poljoprivrednim i urbanim površinama,
- izlivanje otpadnih voda na poplavljenom području i izazivanje kontaminacije,
- onečišćenje izvorišta pitke vode

Matrica rizika od poplave

Vrlo visoka vjerojatnoća U 1 god	1	Im				
Visoka vjerojatnoća U 10 god	2		I/D; O; KI;Im			
Prosječna vjerojatnoća U 20 god	3			I; O; KI;Im		
Niska vjerojatnoća U 50 god	4				Im; O; I/D; LJ	
Vrlo niska vjerojatnoća U 100 god	5					Im; I; O; KI;Lj
		1: ograničeno	2: umjereno	3: ozbiljno	4: vrlo ozbiljno	5: kritično
Ljudske žrtve	00	0	Moguće (do 1)	Moguće (do 2)	>3	
Imovina (I)	< 10.000 KM	10.000 - 100.000 KM	100.000 - 500.000 KM	500.000 - 1 mil. KM	> 1 mil. KM	
Okoliš (O)	Zanemariv utjecaj	Umjeren utjecaj	Ozbiljan utjecaj	Trajna oštećenja	Velika oštećenja	
Infrastruktura-društvo	Manje smetnje- prekid funkcioniranja do 1 dan	Prekid funkcioniranja do 7 dana	Prekid funkcioniranja do 10 dana	Prekid funkcioniranja do 1 mjeseca	Prekid funkcioniranja od 2 do 6 mjeseci	
Posljedice						

Mjere zaštite i spašavanja

I faza: U ovoj fazi kao i u narednim mora se razgraničiti dva oblika obrane od poplave i to:

- Obrana od visokih voda rijeke Save.
- Obrana od unutarnjih voda.

Obrana od visokih voda rijeke Save je na razini Federacije BiH a nosilac aktivnosti je Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo, te se postupa po napucima županijskog rukovoditelja obrane od poplave. Cjelokupna općina je sigurna koliko je siguran obrambeni nasip od rijeke Save. Kao druga ne manje važna činjenica je osiguranje puta na već navedenoj dionici kako bi mehanizacija imala pristup na ugroženi dio nasipa cijelom dužinom. Izvršiti rekonstrukciju betonskog zida u dužini od 1.400 m u Grebnicama uz magistralnu cestu.

Cijeli obrambeni nasip adekvatno održavati te ne dozvoliti bilo kakve radnje koje bi ugrozile sigurnost istog.

Redovito procjenjivati opasnosti u cilju poduzimanja što efikasnijih mjera.

Izraditi elaborat zaštite od poplave te pratiti izgrađenost i stanje postojećeg nasipa i drugih objekata u funkciji obrane kao i stanje visokih voda. Ovu aktivnost kontinuirano treba provoditi vodoprivredno poduzeće uz suradnju s odgovarajućim općinskim službama.

Dograđivati, obnavljati i održavati vodoprivredne objekte odnosno dovesti ih u stanje potpune ispravnosti i funkcionalnosti sa zadatkom da se nedostaci i neispravnosti u što kraćem roku otklone.

Obnoviti, urediti i izgraditi obrambene crte u tijeku redovne obrane od poplave a sukladno važećim planovima.

Održavati stalne kontakte sa Agencijom za vodno područje rijeke Save Sarajevo u čijoj je nadležnosti obrambeni nasip kao i sva pitanja po pitanju radnji odbrane od poplave.

Posvetiti više pozornosti poljskim obrambenim nasipima koji nisu sanirani od njihove izgradnje da bi se u kolovozu i rujnu sistemom akcije isti počeli sanirati. Nedostatak ove sanacije je ne nabijeno zemljište koje se sipa i nadvisuje obrambeni dio.

Obrana od unutarnjih voda ili zaobalnih voda je jako izražena na području općine Domaljevac-Šamac. Po pravilu uvijek se pojavljuje kod visokog vodostaja rijeke Save te ugrožava poljodjelske kulture i same stambene, gospodarske objekte i komunalnu infrastrukturu. Iako postoji mreža kanala koja je vezana s crpnom pumpom „Tolisa“ ali zbog nepovezanosti istih kanala s manjim kanalima dolazi do nemogućnosti oticanja vode a samim tim i poplave većeg broja poljodjelskog

zemljišta i obiteljskih kuća i gospodarskih objekata. Na cijelom području općine potrebno je sveobuhvatno riješiti problem te povezati sve manje odvodne kanale s glavnim kanalima, riješiti njihovo održavanje kao i da se napravi katastar svih odvodnih kanala na području općine. Problemi nastaju iz razloga što su mnogi odvodni kanali devastirani, zasuti, bez nivelacije i kao najveći problem odvodnih kanala koji prolaze preko privatnih posjeda. Problemi po ovom pitanju su jako veliki te se ovom pitanju treba pristupiti krajnje ozbiljno sa jednim detaljnim projektom, a izvedbu krenuti od naseljenih mjesta a potom i svih obradivih površina na području općine. Činjenica je da trenutno ne funkcioniraju odvodni kanali a posljedice takvog stanja osjećaju svi mještani direktno ili indirektno.

II faza: obuhvaća spašavanje za vrijeme djelovanja poplave od rijeke Save. Ovisno o visini vodostaja rijeke Save i u slučaju da obrambeni nasip ne izdrži pritisak vode te da voda probije obrambeni nasip, komplet teritorij općine bi bio pod vodom. U tom slučaju slijedi što hitnija evakuacija stanovništva i stoke u suprotnom pravcu od mjesta izlivanja vode. Pretpostavka je da bi na raspolaganju bilo od 24-48 sati u direktnoj ovisnosti od mjesta proboja obrambenog nasipa. Evakuaciju vršiti u pravcu jednog od mostova na rijeci Savi i to Orašje ili Šamac, iz razloga što najveći broj mještana ima rodbinske i prijateljske veze s mještanima iz RH a samim tim bi bio i olakšan smještaj samog stanovništva. U tu svrhu organizirati sav mogući transportni prijevoz kako stanovništva tako i stoke te tražiti pomoć i od drugih općina po pitanju prijevoznih sredstava. Za pretpostaviti je da jedan dio stanovništva ne bi se uspio evakuirati te bi potražio spas na tavanima obiteljskih kuća ili pak na neoštećenom dijelu obrambenog nasipa od rijeke Save. Evakuaciju organizirati i provoditi na način da najugroženija područja evakuiraju se prva kao i osobe s posebnim potrebama (djeca, invalidi, starije osobe, i dr.). Organizirati sabirno mjesto odakle bi se vršila evakuacija te putem pripadnika CZ i MUP prosljediti informacije o ponašanju i svim bitnim okolnostima u danom trenutku. Osigurati nesmetani prolaz na graničnom prijelazu kuda bi se kolona kretala kao i određeno sabirno mjesto u RH gdje bi se građani smjestili i čekali daljnje upute. Sve pojedinosti oko mogućeg scenarija događanja razraditi i utvrditi s CZ RH te detaljno razraditi u Planu evakuacije od poplave rijeke Save. Mala je mogućnost da bi vodostaj rijeke Save mogao biti veći od samog obrambenog nasipa pa da dođe do prelijevanja, te je veća bojazan

od probijanja obrambenog nasipa tako da bi nasip dobrim dijelom bio suh te omogućio sklanjanje stanovništva na isti i njihovu daljnju evakuaciju. Po izravnanju vodostaja poplavljenog dijela i rijeke Save osigurati dovoljan broj čamaca radi kontrole i praćenja situacije na poplavljenom dijelu i poduzimanja adekvatnih mjera na licu mjesta. Stanje poplave bi trajalo sve do trenutka dok se rijeka Sava ne povrti u korito. Za pretpostaviti je da bi također i crpne pumpe bile poplavljene na Tolisi što bi onemogućilo bržu odvodnju vode s poplavljenog područja.

U slučaju da se ne postigne dogovor s RH. potrebno je u Republici Srpskoj organizirati prihvatno mjesto u dogovoru s nadležnim tijelima vlasti općine Šamac ili druge općine.

Za vrijeme trajanja same poplave vodu usmjeriti u niže predjele kako bi se omogućilo što više vremena za evakuaciju, pa po potrebi i gradnjom zečjeg nasipa na pojedinim dionicama.

III faza podrazumijeva otklanjanje posljedica u danoj situaciji. Voda bi se s viših predjela

ranije povukla te bi vjerojatno trebalo vršiti prokop i usmjeravanje vode iz nižih predjela. Na tom poslu angažirati mehanizaciju, a paralelno s tim sagledati situaciju i pristupiti čišćenju i utvrđivanju činjeničnog stanja. Sve organizacije iz svog djelokruga nadležnosti poduzeti adekvatne mjere za prevladavanje stanja i poduzimanje potrebnih mjera ka normalizaciji života. Formirane komisije bi na terenu odrađivale svoj dio posla, a institucije bi morale u što kraćem roku uspostaviti minimalan rad, te raditi na prevladavanju trenutnog stanja. Izvršiti saniranje oštećenog nasipa čim to uvjeti dozvole. Raditi na osiguranju uvjeta za povratak pučanstva za što će trebati pomoć državnih institucija kao i međunarodne zajednice. Izvršiti sanaciju terena po svim aspektima te ne dozvoliti izbijanje epidemije i zaraznih bolesti kod pučanstva.

Neophodan minimum snaga zaštite i spašavanja, odnosno civilne zaštite

R.br	Naziv snaga	Br. stanje
1.	Općinske službe	svi
2.	Općinski stožer civilne zaštite	7
3.	Postrojbe civilne zaštite opće namjene	svi
4.	Povjerenici civilne zaštite	svi
5.	Vodoprivredno poduzeće „Srednja Posavina“ Orašje	4
6.	Općinska organizacija crvenog križa	2
7.	DVD Domaljevac	4
8.	Vojska Federacije, odnosno BiH	Po potrebi
9.	Svi uposleni	Po potrebi
10.	Fizička lica koja posjeduju prijevozna sredstva	Po potrebi
11.	Fizička lica koja posjeduju plovila sa motorom i bez motora	Po potrebi
12.	Fizička lica koja posjeduju kamione, bagere, utovarivače	Po potrebi
13.	Privatna poduzeće s transportnim sredstvima i mehanizacijom	Po potrebi
14.	Fizička lica koja posjeduju traktore	Po potrebi

Materijalno tehnička sredstva i oprema

R.br.	Naziv materijalno-tehničkog sredstva opreme	Količina
1.	Drveni čamac, brodice, limeni čamac i dr.	Sve raspoloživo
2.	Penta (vanbrodski motor)	Sve raspoloživo
3.	Sigurnosni pojasevi	Po potrebi
4.	Vreće za zemlju	Po potrebi
5.	Lopate	Po potrebi
6.	Ručna kolica	Po potrebi
7.	Motorna pila za drvo	Po potrebi
8.	Agregat	Po potrebi
9.	Akumulatorska svjetiljka	Po potrebi
10.	Drvena građa	Po potrebi
11.	Daska	Po potrebi
12.	Gumene čizme	Po potrebi
13.	Vodonepropusne kabanice	Po potrebi
14.	Pumpa za vodu	Po potrebi
15.	Kamioni kiperi	Po potrebi
16.	Utovarivač, rovokopač i druga teža mehanizacija	Po potrebi
17.	Traktori	Po potrebi
18.	Prijevozna sredstva (autobus, kombi, osobna vozila idr.)	Po potrebi

Zaključak

1. *Teritorija općine Domaljevac-Šamac može biti ugrožena od poplave rijeke Save, zatim brdskih voda prvenstveno u proljeće i jesen, uslijed probijanja glavnog obrambenog nasipa, kvara na crpnoj pumpi Tolisa kao i pojavom podzemnih voda za vrijeme visokog vodostaja rijeke Save.*
2. *Kroz preventivne i operativne planove obrane od poplave*

osigurati uvjete za poduzimanje mjera koje će spriječiti i ublažiti ljudske gubitke i materijalne štete, sukladno s odgovarajućim propisima sa kojima se uređuje ova oblast.

3. *Izvršiti sve potrebne pripreme za blagovremeno angažiranje potrebnog ljudstva, tehničkih i materijalnih sredstava za potrebe obrane od poplava kao i za potrebe ublažavanja nastalih posljedica.*

4. *Pravilno upravljati i redovito održavati one vodoprivredne objekte koji su u nadležnosti općine.*
5. *U postupku gradnje građevinskih objekata u blizini vodoprivrednih objekata poštovati sve zakonom predviđene mjere i radnje.*
6. *Provoditi kontrolu nad korištenjem vodotoka u razne svrhe.*
7. *Blagovremeno i sveobuhvatno organiziranje obrane od poplave ima bitan odraz na ukupnu ugroženost od poplave područja općine Domaljevac-Šamac.*

Snježni nanosi i led na vodotocima

1. Definicija, vrste, karakteristike, uzroci nastajanja

Do snježnih nanosa dolazi u zimskim mjesecima usred obilnih padavina snijega gdje se kiša ledi u zraku i pada na zemlju u obliku snježnih pahuljica. Možemo razlikovati dvije vrste snijega i to:

- snježne pahuljice većeg obima s puno vode u sebi,
- snježne pahuljice suhe i sitnije

Snježne padavine odnosno pahuljice većeg obima s puno vode a karakterizira ih da ne ostaju dugo na površini zemlje jer se brzo tope i pretvaraju u vodu. Za ovu vrstu je također karakteristično da su temperature pri ovim snježnim padavinama iznad 0 stupnjeva C i pretežno se javljaju krajem XI i početkom XII mjeseca kao i u II mjesecu.

Snježne padavine od suhih pahuljica koje su jako sitne a karakterizira ih niske temperature ispod 0 stupnjeva C koje su praćene jakim vjetrovima sa sjevera pa često u kraćim vremenskim razdobljima poprimaju odlike mećave. Također karakteristično za ovu vrstu padavina je da pada na zaleđeno tlo i samim tim dugo ostaje kao prekrivač na zemlji.

Led na vodotocima prvenstveno na rijeci Savi javlja se usred jako niskih temperatura i dužeg vremenskog intervala trajanja. Prve naznake su uslijed obilnih padavina snijega pri niskim temperaturama da se stvaraju ledene gromade koje teku rijekom Savom. Niske temperature mogu dovesti do potpunog zaleđivanja rijeke Save što se dosad i dešavalo u više navrata, te može ugroziti i obrambeni nasip kao i most kod Šamca.

Matrica rizika od snježnih nanosa i leda

Vjerojatnoća	Vrlo visoka vjerojatnoća < 10 cm	1	I	I; O; KI		
	Visoka vjerojatnoća 10-20 cm	2		I; O; KI		
	Prosječna vjerojatnoća 20-50 cm	3		I; O; KI		
	Niska vjerojatnoća 50-100 cm	4		LJ	I; O; KI	
	Vrlo niska vjerojatnoća > 100 cm	5		LJ		I; O; KI
		1:ograničeno	2: umjereno	3: ozbiljno	4: vrlo ozbiljno	5: kritično

	Ljudi(Lj)	0	0	Moguće 1 žrtva	Moguće do 3 žrtve	Moguće > 3 žrtve
	Imovina (I)	< 10.000 KM	10.000 - 100.000 KM	100.000 - 300.000 KM	Do 500.000 KM	> 1 mil. KM
	Okoliš (O)	Zanemariv utjecaj	Umjeren utjecaj	Ozbiljan utjecaj	Oštećenja	Velika oštećenja
	Kritična infrastruktura (KI)	Zanemariv utjecaj	Umjeren utjecaj	Ozbiljan utjecaj	Oštećenja	Velika oštećenja
Posljedice						

2. Učestalost pojavljivanja

Snježne padavine se dešavaju svake godine s više ili manje snijega kao i stvaranje ledenih gromada na rijeci Savi. Pri pojavi ledeni gromada (sante leda) vodostaj rijeke Save je nizak tako da se djelovanje odvija u samom riječnom koritu.

3. Intenzitet djelovanja

Snježni nanosi su u vezi s djelovanjem sjevernih vjetrova i stvaranja snježnih nanosa a njihovo stvaranje je jako teško predvidjeti ali je mala mogućnost da bi iz ovih razloga došlo do elementarne nepogode većih razmjera.

4. Vrijeme trajanja

Vrijeme trajanja teško predvidljivo i u direktnoj je vezi s vremenskim događanjima i vrstama padavina, temperature i djelovanja vjetrova na ovom području. Vremenski snijeg se može pojaviti u studenome i trajati sve do travnja.

5. Područje koje može biti ugroženo

U smislu ugroženosti područja općine Domaljevac-Šamac da se zaključiti da bi kompletno područje podjednako bilo ugroženo. U slučaju većih snježnih padavina kada se formira snježni pokrivač, poduzeće za zimsko održavanje cesta vrši razgrtanje snijega sa prometnica i oko javnih ustanova te vrši posipanje odgovarajućim materijalom (sol i sitni kamen)

Dosadašnja iskustva ukazuju na to da nema većeg zastoja u prometu te može doći samo

do kašnjenja iz razloga nemogućnosti odjednom očistiti sav snijeg s prometnica.

6. Podaci o mogućim posljedicama po ljude i materijalna dobra

Od snježnih nanosa najveće problema bi zadavala prometna infrastruktura odnosno svi putni pravci na području općine i putni pravci koji povezuju općinu s drugim općinama. Veće količine snijega pa i leda na prometnicama ugrozili bi normalno odvijanje prometa, odnosno može dovesti do totalnog zastoja prometa i povećanog broja prometnih nezgoda. Nije isključeno da može doći i do prekida na snabdijevanju električnom energijom a tada bi posljedice bile mnogo veće za sve građane na području općine.

U slučaju povećanog vodostaja rijeke Save odnosno da voda dođe pod obrambeni nasip i da dođe do nagomilavanja ledene mase čime direktno može biti ugrožen obrambeni nasip od rijeke Save, kao i most na rijeci Savi.

Posljedice mogu biti sljedeće:

- otežani promet, zastoj i kolaps u cestovnom prometu,
- povećani broj prometnih udesa,
- povećan broj povrijeđenih građana (lomovi) uslijed poledice naročito kod starije populacije,
- otežan ili čak potpuno prekinut prijevoz pacijenata na dijalizu u Odžak,
- nemogućnost korištenja usluga bolnice u Orašju,
- prekinuto pohađanje osnovne i srednje škole,
- nestanak električne energije,

- otežan i potpuno prekinut odvoz smeća na općinsku deponiju,
- pucanje vodoinstalaterskih cijevi u domaćinstvima i ustanovama,
- mogućnost smržavanja naročito osoba u alkoholiziranom stanju,
- otežani rad ili potpuno zatvaranje graničnog prijelaza Domaljevac-Šamac

Mjere zaštite i spašavanja

I faza preventivnog djelovanja označava dobru pripremu za nadolazeći zimski period u smislu ispravnosti tehnike za čišćenje snijega te nabavke materijala za posipanje u dovoljnim količinama. Na vrijeme osigurati financijska sredstva te izrađenim planom i blagovremenim izlaskom, u što kraćem vremenskom roku osigurati nesmetan ili pak nužni promet. U rezervi osigurati određen dio financijskih sredstava za slučaj da poduzeće za održavanje putnih pravaca na prostoru općine nije u mogućnosti zbog obilnih padavina očistiti blagovremeno snijeg, da se može angažirati i druge osobe koje posjeduju strojeve za razgrtanje snijega.

II faza traži samo direktno djelovanje za vrijeme nepogode i što brže uklanjanje snijega s prometnica na području općine. U slučaju potrebe angažirati dodatna materijalna tehnička sredstva kako bi se omogućio nesmetani promet na području općine. Stalnim posipanjem putnih pravaca neće dozvoliti stvaranje ledene kore odnosno leda a samim tim olakšat će i promet i smanjit će se broj prometnih nezgoda uzrokovane poledicom. Ako led ugrožava obrambeni nasip ili pak most na rijeci Savi kod Bosanskog Šamca, potrebno angažirati pirotehničare radi razbijanja leda.

III faza mala je mogućnost da dođe do zastoja prouzrokovanog obilnim padavinama snijega jer na području općine postoji toliko mehanizacije da se uvijek da angažirati na rješavanju ovog problema. Najveće posljedice snijega i leda snose sami mještani vezano za prelome ekstremiteta kao i učesnici u prometu zbog povećanog broja udesa prouzrokovanog ledenom korom na asfaltu.

Neophodni minimum snaga zaštite i spašavanja, odnosno civilne zaštite

R.br	Naziv snaga	Br. stanje
1.	Općinske službe	svi
2.	Općinski stožer civilne zaštite	7

3.	Postrojbe civilne zaštite opće namjene	svi
4.	Povjerenici civilne zaštite	svi
5.	Društvena, javna i privatna poduzeća koja posjeduju građevinsku mehanizaciju	Po potrebi
6.	Dom zdravlja Domaljevac	Po potrebi
7.	Županijska bolnica Orašje	Po potrebi
8.	Javna poduzeća iz oblasti elektroprivrede i telekomunikacije	Po potrebi
9.	Lokalna radio postaja Orašje	Po potrebi
10.	Svi uposljeni	Po potrebi
11.	Sposobno pučanstvo	Po potrebi

Materijalno-tehnička sredstva i oprema

R.br.	Materijalno-tehnička sredstva i oprema	Broj
1.	Strojevi za uklanjanje snijega s kolovoza	raspoloživi
2.	Utovarivač	Po potrebi
3.	Kamion za prijevoz snijega	Po potrebi
4.	Rasipač soli ili drugog prilagodljivog materijala	raspoloživi
5.	Traktor za ručno rasipanje soli	Po potrebi
6.	Trasirke od drveta za obilježavanje kolnika	Po potrebi
7.	Lopate za snijeg	Po potrebi

Zaključak

Imajući u vidu procjenu ugroženosti općine od snježnih nanosa i poledice, realno je očekivati da ovom vrstom prirodne nesreće može biti obuhvaćeno cijelo područje općine a najugroženiji dijelovi bila bi mjesta na sljedećim putnim pravcima:

- Grebnice – Domaljevac – Orašje,
- Domaljevac – Brvnik,
- Grebnice – Brvnik,
- Bazik – Grebnice,

- *most na rijeci Savi,*
- *sve prometnice u MO.*

Formiranjem ledene kore na prometnicama mogu se izazvati zastoji i prekidi u prometu i snabdijevanju te stvoriti nepovoljni uvjeti za sigurnost odvijanja prometa.

Objektivno ne postoje uvjeti da se ova vrsta prirodne nesreće eliminira, ali je djelomično može ublažiti njezino djelovanje posipanjem prometnica sa industrijskom solju, pijeskom i sitnim kamenom kao i razgrtanjem snježnog pokrivača sa prometnica i drugih površina.

Osigurati prehranu divljači na prostoru općine u vremenu kada je nemoguće doći do hrane.

Odronjavanje, tonjenje i klizanje zemljišta

1. Definicija, karakteristike i uzroci nastajanja

Odronjavanje i klizanje zemljišta za područje općine nisu karakteristična obzirom na njen ravničarski karakter i stabilno tlo koje nije potkopano. Teren općine više karakterizira pojava tonjenja na zapadnom dijelu općine u predjelu obrambenog nasipa od rijeke Save i na putnom pravcu Domaljevac-Orašje. Do pojave po pravilu dolazi uslijed jako visokog vodostaja rijeke Save i raskvašenosti tla, što prouzrokuje obrnuti put kretanja podzemnih voda. Rijeka Sava nije u mogućnosti da primi podzemne vode a zbog jakog pritiska rijeke Save dolazi do obrnutog kretanja voda a za posljedicu ima tonjenje tla i curenja vode kroz obrambeni nasip i prometnicu.

Posljedica takvog stanja vidljiva je na putnoj komunikaciji Domaljevac-Orašje gdje dolazi do

ulijeganja tla po dubini i pucanja asfaltnog zastora.

Jako izražen problem odnošenja zemlje južnog korita rijeke Save na svakom dijelu gdje rijeka Sava ima prijenos na južnu obalu dolazi do odnošenja zemljišta i poljskih putova te ugrožavanja poljskog obrambenog nasipa. Na dijelu Guštre već je po dužini oko 100 m nasipa krunu istog odnijela rijeka Sava. Dio ugroženog poljskog nasipa je u dužini od 1800-2000 m s prijetnjom daljnjeg urušavanja i odnošenja obale na potez Guštre - rampa za Kočišta. Poljski nasip kao obrana od voda rijeke Save koji štiti dva polja s obradivim površinama. I na više drugih mjesta, vode rijeke Save ozbiljno ugrožavaju poljski obrambeni nasip. Polje I koje graniči s općinom Orašje ima poljskog nasipa u dužini od 5,5 km a općini Domaljevac-Šamac pripada 3,2 km. Štiti površinu od 4 ha a manji dio štićenog zemljišta pripada općini Orašje. Polje II se cijelo nalazi na području općine Domaljevac-Šamac, s dužinom ljetnog nasipa od 7,4 km koji štiti površinu od 4,1 ha. Površine branjene poljskim nasipom čine petinu ukupnog teritorija općine Domaljevac-Šamac.

2. Učestalost pojavljivanja

Izraženo uvijek za vrijeme visokog vodostaja rijeke Save, a posljedice su veće ukoliko se visoki vodostaj duže zadržati.

U slučaju odnošenja južne obale proces koji je stalan i konstantno nestaju dijelovi obale, dolazi u opasnost urušavanje nasipa pri čemu bi polje bilo otvoreno.

Matrica rizika od tonjenja i odronjavanja

Vjerojatnoća	Vrlo visoka vjerojatnoća Na nivou 1 godine	1	Im; O;				
	Visoka vjerojatnoća Na nivou 10 godina	2		Im; O;			
	Prosječna vjerojatnoća Na nivou 20 godina	3			Im; O; LJ		

Niska vjerojatnoća Na nivou 50 godina	4				I; O; LJ
Vrlo niska vjerojatnoća Na nivou 100 godina	5				I; O; KI; LJ
		1:ograničeno	2: umjereno	3: ozbiljno	4: vrlo ozbiljno 5: kritično
Ljudi(Lj)			Moguće ozbiljne povrede	Moguća 1 žrtva	Moguća > 2 žrtve
Imovina (Im)	< 10.000 KM	10.000 - 100.000 KM	100.000 - 300.000 KM	Do 500.000 - 1 mil KM	> 1 mil. KM
Okoliš (O)	Zanemariv utjecaj	Umjeren utjecaj	Ozbiljan utjecaj	Trajno oštećenje	Velika oštećenja
Kritična infrastruktura (KI)	Zanemariv utjecaj	Umjeren utjecaj	Ozbiljan utjecaj	Trajno oštećenje	Velika oštećenja

3. Intenzitet djelovanja

Tonjenje se pojavljuje za vrijeme visokog vodostaja rijeke Save odnosno kada vode rijeke Save ugrožavaju obrambeni nasip. Prvo se pojavljuju pukotine a zatim dolazi do tonjenja naročito izraženo na putnom pravcu Domaljevac-Orašje.

Djelovanje vode rijeke Save na južnu obalu je stalno ali je manje izraženo za vrijeme niskog vodostaja odnosno ljetnih mjeseci. Zadržavanje visokog vodostaja duži vremenski period ima za učinak pojačano kopanje i odnošenje obale i obrambenog poljskog nasipa.

4. Vrijeme trajanja

Traje sve dok se voda ne povuče u korito rijeke Save.

Po pitanju obale djelovanje je stalno s manjim ili većim posljedicama.

5. Područje koje može biti ugroženo

Najugroženiji je istočni dio općine odnosno oko staklenika na putnom pravcu Domaljevac-Orašje, sve do crpne pumpe Tolisa na području općine Orašje.

Obala ugrožena na svim dijelovima gdje je prijenos vode na južnu stranu, posebno u polju I gdje je već došlo do oštećenja nasipa i

ozbiljno je ugrožen. U slučaju odnošenja obrambenog poljskog nasipa bit će 4 ha obradivih površina ugroženo već pojavom izlivanja vode rijeke Save iz korita. Stanje poljskih obrambenih nasipa je jako loše iz razloga neadekvatnog održavanja, zaraslo u

šiblje, nemogućnosti prilaza istim i nepoznavanja vlasništva nad istim koji bi vodio brigu o održavanju i čišćenju iste.

6. Moguće posljedice po ljude i materijalna dobra

Ova pojava sama po sebi ne bi bila problem da ne postoji bojazan i realna opasnost o mogućnosti izbijanja vode rijeke Save i plavljenja kompletnog područja općine i šire oko 190 km².

Nemogućnost odvijanja prometa ka općini Orašje.

Pucanje, slijeganje asfalta na dijelovima puta što ima za posljedicu ugrožavanja prometovanja istom prometnicom naročito u zimskim mjesecima zbog leda.

Iznalaženje i prometovanje drugim pravcem preko Brvnika-Oštra Luka-Orašje. Ovaj pravac je nepogodan za odvijanje prometa iz razloga što je makadamska cesta i vrlo uska na dijelu Brvnik-Oštra Luka. Nije osposobljen za odvijanje kamionskog prometa što uveliko predstavlja problem za općinu Domaljevac-Šamac. Također moguće izvesti u narednom

periodu i osposobiti put preko ulice 104. brigade HVO-a pa pored lateralnog kanala s izlazom kod crpne pumpe Tolisa.

Ugrožavanje poljskog nasipa za posljedicu ima direktno ulijevanje vode u polja ukoliko dođe do odnošenja nasipa. Za posljedicu ima uništenje svih ratarskih zasijanih kultura, što bi bilo pogubno za mještane općine iz razloga što je glavna djelatnost poljoprivreda.

Mjere zaštite i spašavanja

I faza: Tražiti ispitivanja tla kako bi se ustanovili uzroci nastajanja tonjenja te na osnovu dobivenih rezultata poduzeti mjere kako bi se osigurala prometnica Domaljevac-Orašje i spriječilo se zaustavljanje prometa što posebno pogađa građane općine Domaljevac-Šamac. U sadašnjim uvjetima ostaje jedino pratiti stanje i poduzimati mjere na ublažavanju posljedica.

Po pitanju ugrožavanja južne obale rijeke Save i ljetnog nasipa jedina mogućnost je produbljenje korita rijeke Save te njeno usmjeravanje. Vrtlozi vode koji su se stvorili i kopaju obalu moraju se nasuti šljunkom ili nekim drugim materijalom. Rijeka Sava trenutno nije plovna a na produbljenju korita rijeke Save ne radi se od 1992. godine odnosno od izbivanja rata na ovim prostorima. Sanacija potrebna odmah jer ako dođe do potpunog uništavanja ljetnog nasipa radovi na sanaciji će biti mnogo skuplji. Rješenje je postavljanje kamena na obali korita rijeke Save.

II faza: Dosadašnja iskustva ukazuju da se za vrijeme ulijeganja prometnice Domaljevac-Orašje ne poduzimaju mjere sanacije već se prati stanje a mjere se poduzimaju poslije kad prođe krizni period.

Po pitanju obale u slučaju probijanja oštećenog dijela ljetnog nasipa ne bi se mogle poduzeti potrebne mjere iz razloga nemogućnosti pristupa mehanizacije na tom dijelu, pošto nema puta.

III faza: Oštećeni dijelovi se saniraju nasipanjem i putni pravac Domaljevac-Orašje se dovodi u funkcionalno stanje.

Iznači način i dovesti ljetni nasip njegovoj namjeni. Problem treba iznijeti na Federalnoj razini i tražiti što hitnije rješavanje.

Neophodni minimum snaga zaštite i spašavanja, odnosno civilne zaštite

R.br.	Naziv snaga	Br. stanje
1.	Općinska služba za	2

	katastar i urbanizam	
2.	Općinski stožer civilne zaštite	7
3.	Postrojba civilne zaštite za opće namjene	Po potrebi
4.	Povjerenici civilne zaštite	Po potrebi
6.	Društvena, javna i privatna poduzeća koja posjeduju građevinsku mehanizaciju	Po potrebi
7.	Poduzeća koja se bave prometom građevinskog materijala	Po potrebi

Materijalno-tehnička sredstva i oprema

R.br.	Materijalno-tehnička sredstva i oprema	Broj
1.	Kamioni za prijevoz zemlje, traktori	Po potrebi
2.	Utovarivač	Po potrebi
3.	Rovokopač	Po potrebi
4.	Drvena građa	Po potrebi
5.	Lopate, ašov, sjekira	Po potrebi

Zaključak

- **Realna mogućnost je da i u narednom periodu će dolaziti do ulijeganja tla (tonjenja) te imajući to na umu uskladiti i samu gradnju.**
- **Osigurati alternativne prohodne pravce s ciljem normalnog odvijanja prometa u slučaju nemogućnosti prometovanja s regionalnom cestom ka Orašju.**
- **Izvršiti čišćenje poljskih obrambenih nasipa te krenuti obnovu iste kao što je već urađeno u Baziku u dužini cca 500m (ojačanje iste nasipanjem po širini i visini).**
- **Trajno riješiti prelazne rampe preko poljskog obrambenog nasipa.**
- **Tražiti intervenciju Agencije za vode po pitanju i saniranju problema odnošenja obrambenog nasipa „Guštre“ u dužini 1800-2000 m.**

Suša, oluja, grad i mraz

1. Definicija, vrsta, karakteristike, uzroci nastajanja

Nedostatak vode za podmirivanje normalnih potreba u pravilu podrazumijeva nastanak

suše. Uglavnom se određuje kao metodološka, hidrološka i poljoprivredna suša. Nastaje u ljetnim mjesecima iz razloga manjka oborina.

- Meteorološka suša je ona kada na velikoj površini nekog područja u određeno godišnje doba padne značajno manja količina padalina nego u normalnom vremenu.
- Hidrološka suša nastaje kada padne razina vode u vodenim akumulacijama, riječnim tokovima i jezerima, uključujući i pad razine podzemnih voda a kao posljedicu ostavlja negativan uticaj na industriju i poljoprivredu.
- Poljoprivredna suša koja se pojavljuje kada u vegetativnom razdoblju bude nedovoljna vlažnost zemljišta te nedostatak padalina da bi biljke došle u fazu zrenja. Pojava ovog vida suše ima za posljedicu oštećenja biljke i njeno sušenje. Po ovom segmentu možemo imati slabu sušu (smanjenje prinosa do 20%), srednju sušu (smanjenje prinosa od 20-50%), jaku sušu (smanjenje prinosa preko 50%).

U ljetnim mjesecima česta je pojava olujnog vjetra praćena sa jakom grmljavinom, kišom i gradom, tako da najčešće ni jedan dio općinskog teritorija ne bude pošteđen. Po pravilu se događa u popodnevnim satima a uzrokuju ga visoke temperature i jaka sparina. Jaki mraz (do -2,5 stupnjeva C) koji vrlo često nastaju u zimskim mjesecima, kao i rano-proljetni mraz koji se po pravilu pojavljuju u vrijeme cvjetanja voća u ranim jutarnjim satima.

2. Učestalost pojavljivanja

Suša koja je u direktnoj vezi s padavinama i pojavljuje se gotovo svake godine u dužim ili kraćim vremenskim periodima. Na području općine je učestala pojava a zadnje dvije su zabilježene 2015. i 2017. godine kada je proglašeno stanje prirodne nesreće na području općine Domaljevac-Šamac.

Oluja se pojavljuje svake godine u više navrata tokom ljetnih mjeseci, što se odnosi i na grad. Najčešća pojava grada je od svibnja do sredine srpnja. Praćena jakom grmljavinom.

Mraz se pojavljuje svake godine s većim ili manjim posljedicama. Šljiva u prosjeku rodi svake četvrte godine a uzročnik takvog stanja je mraz.

3. Intenzitet djelovanja

Suša različito djeluje na pojedina zemljišta, te je na crnici jako izražena dok polja uz rijeku Savu dosta lakše podnose sušu. Intenzitet djelovanja je u direktnoj vezi s padavinama o kojima ovisi i o vrsti tla.

Oluja po pravilu dolazi iznenada praćena jakim vjetrom s jakom kišom a često i gradom. Zrna grada koji se javljaju u veličini većoj od 0,5 cm su evidentne a u najvećem broju slučajeva veličina zrna je između 1 i 2 cm. Brzina padanja zrna grada ne prelazi 15-20 m/s bez vjetra a kad padanje grada prati kiša i olujni vjetar onda dostiže brzinu i od 30-40 m/s.

Mraz kao posljedica pada temperature u noćnim satima ispod 0 stupnjeva C u ranim proljetnim mjesecima. Izražen za vrijeme vedrih noći s djelovanjem u ranim jutarnjim satima do izlaska sunca.

Matrica rizika Suša, oluja, grad i mraz

Prosječna vjerojatnoća	3			IM; LJ		
Veličine 10 - 15 mm u trajanju od 10 - 15						
Niska vjerojatnoća	4				IM; LJ	
Veličine 15 - 20 mm u trajanju od 10 - 15						
Vrlo niska vjerojatnoća	5					IM; LJ
Veličine 20 mm i više u trajanju od 10 - 15						

		1:ograničeno	2: umjereno	3: ozbiljno	4: vrlo ozbiljno	5: kritično
	Ljudske žrtve			Moguće lakše povrede 1 osobe	Moguće lakše povrede 2 osobe	Moguće lakše povrede više 2 osobe
	Imovina (I)	< 10.000 KM	10.000 - 30.000 KM	30.000 - 40.000 KM	40.000 - 100.000 KM	100.000 - 2 mil. KM
	Okoliš (O)					
	Infrastruktura					
Posljedice						

Vrijeme trajanja

Pod utjecajem dugotrajnih suša (više od 60 dana), bez dovoljne količine padavina za normalni razvoj i sazrijevanje poljoprivrednih kultura nastaju štete po tekućoj poljoprivrednoj proizvodnji, koje mogu iznositi i do 50% od prosječnih trogodišnjih prinosa za područje općine.

Dužina vremenskog intervala padanja grada na određenom prostoru je veoma neujednačena i kreće se od nekoliko sekundi do 1,5 sati, mada je najčešći slučaj da se taj interval kreće od 5-10 minuta. Oluja i jak vjetar s kišom prethode padanju grada, a po prestanku padanja grada vjetar je snažan praćen kišom s umanjenim intenzitetom.

Mraz traje u zimskom periodu i ranim proljetnim mjesecima.

4. Područje koje može biti ugroženo

Sušom, olujom, vjetrom, gradom i mrazem može biti podjednako ugroženo cijelo područje općine. Uočeno je da za sušu i mraz blizina rijeke Save ima utjecaja kao i vrsta zemljišta. Suša slabije izražena na pjeskovitom zemljištu, kao i slabije djelovanje mraza na voće pored rijeke Save.

5. Posljedice po ljude i materijalna dobra

Suša:

- smanjeni prinosi na poljoprivredi;
- odrazilo bi se na poljodjelskim kulturama:
- nedostatak vode u bunarima,
- nedostatak vode u domaćinstvima i za stoku,
- izbijanje požara.

Oluja, grad i vjetar:

- uništenje poljoprivrednih kultura, voća i povrća,
- oštećenja na obiteljskim i gospodarskim objektima,
- problemi s napajanjem električnom energijom,
- oštećenja na telekomunikacijama (udar groma).

Mraz:

- elektro i elektro-komunikacijske instalacije,
- ratarske i voćarske kulture.

Mjere zaštite i spašavanja

I faza: Suša i zaštita od suše je jedino moguća uz izgradnju sustava za navodnjavanje čemu doprinosi blizina rijeke Save po cijeloj dužini općine, kao i velika nalazišta vode na području općine.

Grad: Područje općine je prije rata bilo pokriveno protugradnom obranom, što danas nije. Osigurati protugradnu obranu općine.

Mraz: U zimskim mjesecima i pri jakom mrazu nema adekvatne obrane ali za proljetni mraz loženjem vatre odnosno dimljenjem u voćnjacima i šljivicima moguće je sačuvati voće. Jedna od mjera u voćarstvu je krečenje i zaštita voća.

II faza: Suša: Kada nastupi u proljetnim mjesecima i nemogućnosti nicanja poljoprivrednih kultura, odraditi nanovo sjetvu.

III faza: Suša, oluja i grad ostaje jedino evidentirati nastale štete i njihove posljedice.

Neophodni minimum snaga zaštite i spašavanja, odnosno civilne zaštite:

R. br.	Naziv snaga	Br. stanje
1.	Općinska služba gospodarstva, urbanizma i imovinsko pravnih poslova	Po potrebi
2.	Općinski stožer civilne zaštite	Po potrebi
3.	Postrojba civilne zaštite za opću namjenu	Po potrebi
4.	Povjerenici civilne zaštite	Po potrebi
5.	Društvena, javna i privatna poduzeća koja posjeduju građevinsku mehanizaciju	Po potrebi
6.	Javna poduzeća iz oblasti elektroprivrede i telekomunikacija	Po potrebi
7.	Pravna i fizička lica koja posjeduju poljoprivrednu mehanizaciju	Po potrebi
8.	DVD Domaljevac	Po potrebi

Materijalno-tehnička sredstva i oprema

R.br.	Materijalno-tehnička sredstva i oprema	Komada
1.	Traktori za oranje	Po potrebi
2.	Priključni strojevi za usitnjavanje zemlje	Po potrebi
3.	Sijačice	Po potrebi
4.	Dozer utovarivač	Po potrebi
5.	Kamion dizalica	Po potrebi
6.	Rezana građa	Po potrebi
7.	Kamion s opremom za istovar	Po potrebi
8.	Vatrogasno vozilo	Po potrebi
9.	Alat i oprema za popravak elektroinstalacije	Po potrebi
10.	Alat i oprema za popravak telekomunikacija	Po potrebi

Zaključak

- Postepeno uvoditi navodnjavanje u procesu poljodjelske proizvodnje.**
- Uvesti opskrbu vodom za piće stanovništva putem javnog vodovoda.**
- Planirati i osigurati dostavu vode cisternama za najugroženije potrošače.**
- Osigurati hidrantsku mrežu i dovoljnu količinu vode za slučaj gašenja požara koji su izraženi za vrijeme suše.**

- Kad se steknu uvjeti uvesti mjere obrane od tuče.**
- Osigurati način pravovremenog obavještanja građana o prijetnji tuče kako bi građani poduzeli odgovarajuće mjere zaštite.**
- Izgraditi sustav za ranu najavu atmosferskih nepogoda i klimatskih ekstrema u cilju zaštite i spašavanja te u slučaju tehnoloških katastrofa i industrijskih nesreća.**
- Utvrđiti osjetljivost pojedinih značajnih javnih, infrastrukturnih, gospodarskih i drugih objekata na klimatske promjene.**
- Poduzimati blagovremenu preventivnu zaštitu na poljoprivrednim kulturama i voćnjacima u cilju smanjenja šteta**

Zarazne bolesti

- Definicija, vrste, karakteristike, uzroci nastajanja:**

Na prostorima općine u proteklom periodu sporadično su se pojavljivale pojedine bolesti koje nisu ugrožavale brojniju populaciju ljudi. Opasnost od unosa pojedinih uzročnika koji bi mogli izazvati epidemiju i ugroziti zdravlje ljudi, postoji tim prije što smo svjedoci da se iz godine u godinu pojavljuju nove i sve opasnije bolesti.

Nagla pojava jedne zarazne bolesti u masovnom obliku sa tendencijom daljnjeg širenja, naziva se epidemija.

Temeljem podataka općeg mortaliteta (umiranja) na ovom području kao uzrok smrti nalaze se oboljenja srca i krvnih žila, bubrega, dišnih organa, a u posljednje vrijeme u poratnom razdoblju znatno intenzivnija i češća su maligna oboljenja.

Zarazne bolesti dijelim na:

- Crijevne zaraze
- kolera
- amebna dizenterija
- bacilarna dizenterija
- trbušni tifus i paratifusi
- zarazna žutica
- Zarazne bolesti od glodara i druge zoonoze
- pestis (Kuga)
- leptospiroze
- bruceloze
- Insektima prenosive zaraze:
- pjegavi tifus
- malarija
- papatači
- Kapljične zaraze:
- grip

17. meningokokni meningitis
18. šarlah
19. Druge zaraze:
20. Velike boginje (Variola verri)
21. ptičja gripa
22. svinjska gripa

Crijevne zaraze

Kolera je zarazna crijevna bolest vrlo brzog toka, zadnja epidemija zabilježena je 1913. godine u srpskoj vojsci. Prenosi se preko zagađene hrane i vode, te kontaktom. Prijenos kolere u današnjim uvjetima je malo vjerojatan. Amebna dizenterija se sporadično javlja ljeti i njen masivan prijenos je moguć samo u slučaju masovnog okupljanja naroda u šatorskim naseljima bez uvjeta za osobnu higijenu i bez zdravstvene zaštite.

Bacilarna dizenterija se javlja sporadično također u ljetnim mjesecima, ali je njen prijenos i masovna epidemija bez vodovoda nezamisliva.

Trbušni tifus kao masovna pojava je danas manje moguć zbog porasta higijenskih navika.

Zarazna virusna žutica tipa A je također nezamisliva obzirom na higijenske navike i nedostatak vodovodne mreže. Ostali tipovi B i C se prenose ili uporabom prijavog šprica (kod narkomana) ili intimnim kontaktom između zaraženog i zdravog, te je epidemija isključena.

Zarazne bolesti koje prenose glodari

Pestis ili kuga u današnje vrijeme zahvaljujući dobrim higijenskim navikama skoro nezamisliva. Prenose je pacovi koji su zaraženi sa uzročnikom kuge, a na ljude dospjeva udisanjem osušene izlučevine bolesnih štakora. Moguća je jedino kao sredstvo biološkog rata.

Druge bolesti su više opasnost za životinje kao što su leptospiroza i bruceloza.

Insektima prenosiive zaraze

Ovaj vid zaraza je jako moguć, jer je uz rijeku Savu masovno stanište komaraca, od kojih vrsta *Anopheles maculipennis* prenosi malariju. Razvoj zrakoplovnog prometa dovodi do uvoza malarijom zaraženih komaraca, te se sporadični slučajevi nerijetko javljaju u okolini zračnih luka.

Kapljične zaraze

Ovaj vid zaraze je najintezivniji zimi. Potencijalno mjesto raznošenja su masovni skupovi i škole. Grip je virusna infekcija, ne da se spriječiti osim vakcinacijom, cjepivo je obično jednog tipa uzročnika, a pravi se svake godine prema procjeni epidemiološke situacije od strane WHO.

Drugi tipovi zaraze koji se javljaju ne predstavljaju velik epidemiološki problem.

Druge zaraze

Velike boginje (Variola verri) je zaraza koja se prenosi neposrednim kontaktom sa oboljelim ili posredno preko dodira sa izlučevinama zaostalim na predmetima koje je oboljeli dodirivao. Moguća epidemija kao što se dogodila 1970. godine.

Ptičja gripa kao novi oblik bolesti koji se pojavljuje kod divljih ptica te se prenosi na perad a potom na ljude. Postoji bojazan da virus koji je smrtonosan F5N1 mutira i bude prenosiv s čovjeka na čovjeka. Ukoliko do tog dođe posljedice po ljude bi bile katastrofalne pogotovo što nije pronađena vakcina koja je u stanju liječiti ovaj vid bolesti.

Svinjska gripa N1H1 koja je prešla sa svinje na čovjeka te se prenosi s čovjeka na čovjeka, s tenzijom širenja. Žarište u Meksiku a već je prenesena na sve kontinente, i očekuje se njeno daljnje širenje.

2. Učestalost pojavljivanja

Nisu zabilježena masovnija oboljenja od bilo kog vida zaraznih bolesti osim gripa koji se javlja svake godine. Blagovremenim vakciniranjem ne predstavlja ozbiljan problem, I rijetko kad ima obilježja epidemije. Crijevne bolesti ili zaraze moguće za vrijeme izdanskih voda I onečišćenja vode za piće. Nije bilo masovnijeg obolijevanja ovog vida.

3. Intenzitet djelovanja

Opasnijih bolesti I zaraza obima epidemije nije bilo, a druge se uspješno liječe antibioticima I vakcinama.

4. Vrijeme trajanja

Ovisi o vrsti epidemije i poduzetim mjerama. Gripa kao najrasprostranjeniji i najčešći javlja se u zimskim mjesecima.

5. Područje koje može biti ugroženo

U slučaju izbijanja bilo kog vida epidemije na prostoru općine za očekivati je da će biti komplet područje ugroženo.

6. Podaci o mogućim posljedicama po ljude i materijalna dobra

Mala je mogućnost da zbog navedenih bolesti može doći do većih posljedica po građane, iz razloga dobrog provođenja higijensko-epidemioloških mjera.

Situacija u uvjetima poplave odnosno podzemnih voda jačeg intenziteta kao i masovni boravak stanovništva u šatorima, mogu dovesti do crijevnih zaraza.

Do sada nije bilo značajnog djelovanja osim u poratnom periodu zadnjih 10 godina povećani broj oboljelih i umrlih od malagnih bolesti (tumora) što se prepisuje stresu.

Mjere zaštite i spašavanja:

I faza: Provođenje svih higijensko-epidemioloških mjera za očuvanje zdravlja. Stalni kontakt stanovništva i zdravstva je vrlo dobar što ga i u narednom periodu treba unapređivati i razvijati. Provođenje odgovarajućih mjera po pitanju suzbijanja pacova i komaraca provoditi i u narednom periodu na dobrobit svih stanovnika općine. Biti spreman i osigurati uvjete za karantenski način liječenja za slučaj potrebe. Uvažavati i provoditi naputke Doma zdravlja Domaljevac-Šamac, te posebnu pozornost obratiti na učenike osnovnih školi na području općine. Pratiti situaciju u okolini i dalje, te poduzimati primjerene akcije u datom trenutku. Redovito provođenje mjera zaštite u proizvodnji, transportu i prometu namirnica.

II faza: Ukoliko i dođe do pojave neke od epidemija u potpunosti provoditi naputke zdravstvene ustanove, koja je osposobljena da na vrijeme reagira poduzima i provodi potrebne mjere oslanjajući se na županijsku bolnicu u Orašju i šire.

III Faza: Nalaže postupanje poslije epidemije po zahtjevu i prijedlogu zdravstvene ustanove.

Minimum snaga zaštite i spašavanja, odnosno civilne zaštite:

R.br.	Snage	Br. stanje
1.	Dom zdravlja Domaljevac-Šamac	Po potrebi
2.	Županijska bolnica Orašje	Po potrebi
3.	Centar za socijalni rad Domaljevac	Po potrebi
4.	Općinska služba u čijoj je nadležnosti zdravstvo	Po potrebi
5.	Subjekti koji se bave prometom lijekova	Po potrebi
6.	Specijalizirana postrojba civilne zaštite	Po potrebi
7.	Općinski stožer civilne zaštite	Po potrebi
8.	Povjerenici civilne zaštite	Po potrebi
9.	Općinski crveni križ	Po potrebi

Materijalno-tehnička sredstva i oprema

R.br.	Materijalno-tehnička sredstva i oprema	Broj
1.	Oprema i sredstva za epidemiološku službu	Po potrebi
2.	Prostor za pregled lica sa laboratorijem	Po potrebi
3.	Vakcine protiv zaraznih bolesti	Po potrebi
4.	Sredstva za dezinfekciju vode	Po potrebi
5.	Vozilo za rad ekipa na terenu	Po potrebi
6.	Objekti i prostorije za karantensko liječenje	Po potrebi
7.	Neophodni lijekovi i drugi materijal	Po potrebi
8.	Ležajevi i druga neophodna oprema za karantenu	Po potrebi
9.	Vozila za prijevoz više putnika-članova ekipa na terenu	Po potrebi

Zaključak

- 1. Epidemija crijevnih zaraznih bolesti može se očekivati kod stanovništva koje koristi vodu iz izvora koji se ne kontroliraju, te u naseljima, slučaj cijele općine, gdje ne postoji kanalizacijska mreža nego se pitanje odvodnje rješava septičkim jamama, posebno u vremenu djelovanja izdanskih voda.**
- 2. Mogućnost pojave epidemije crijevnih bolesti postoji kod osoba koje koriste restorane društvene ishrane i restorane ugostiteljskih objekata u kojima se u potpunosti ne provode higijensko-sanitarne mjere, zatim u školskim institucijama pri korištenju mesa i masnih prerađevina koje nisu podvrgnute veterinarskoj kontroli.**
- 3. Redovno provođenje mjera zaštite u proizvodnji, transportu i prometu namirnica sukladno važećim propisima isključuje i svode na minimum mogućnosti pojave i širenja epidemije.**
- 4. Postojeće institucije zdravstvene zaštite na području općine i Županije su u stanju da svojim raspoloživim kadrovskim i materijalno-tehničkim potencijalom ublaže i saniraju posljedice eventualne epidemije koje moraju biti usmjerene na preventivno djelovanje u svim segmentima iz ove oblasti.**
- 5. Raditi na uklanjanju i saniranju mogućih uzročnika masovnih**

bolesti koji onečišćuju vodu, suzbijanjem žarišta i prijenosnika zaraznih bolesti, vršenjem dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije.

- 6. Izvršiti mobilizaciju svih zdravstvenih djelatnika s područja općine, osigurati pričuve krvi i krvne plazme te potrebe lijekova kao i sanitetskog materijala.**
- 7. Ukoliko dođe do ovih mjera treba uključiti i druge strukture: crveni križ, te humanitarne organizacije u suradnji sa općinskim stožerom civilne zaštite**

Životinjske zarazne bolesti

1. Definicija, vrste, karakteristike, uzroci nastajanja

Epizootija, odnosno epidemija je pojava zarazne bolesti koja, s obzirom na učestalost, vrijeme, mjesto i ugrožene vrste životinja, odnosno ljudi, nadilazi očekivan broj slučajeva. Mogu biti zahvaćene sve vrste životinja kako onih u prirodi tako i u obiteljskim farmama i gazdinstvima.

Pod vrstama životinjskih zaraznih bolesti dijelimo ih u tri osnovne skupine:

1. Zarazne bolesti koje su opasne i za ljude (zoonoze) a to su;
  - antraks, crni prišt ili prostrel,
  - bjesnoća,
  - trihineloz,
  - goveđa spongioformna encefalopatija ili goveđe ludilo,
  - ptičja gripa ili influenca peradi,
  - crveni vjetar ili vrbanac,
  - teberkuloza,
  - bruceloza,
  - leptospiroza,
  - Q-groznica,
  - salmonela i dr.
2. Životinjske zarazne bolesti koje nisu opasne po ljude i to:
  - slinavka i šap,
  - kuga svinja,
  - influenca svinja,
  - circo-virusne infekcije svinja,
  - kuga pčelinjeg legla i druge.
3. Zarazne životinjske bolesti koje ne prenose domaće životinje:
  - kuga ljudi koju prenose štakori tj. buhe koje žive na štakoru (zove se i buhonska kuga),
  - pjegavi tifus (prijenosnici insekti),
  - malarija (prijenosnici insekti).

S obzirom da smo suočeni sa novim bolestima tj. bolestima koje do sada nisu postojale na ovim prostorima ili su egzistirale ali u puno blažem obliku a koje su uvezene iz susjednih država, očekivati je da postoji realna opasnost od širenja ovih bolesti i nanošenja velikih ekonomskih i drugih šteta.

Za sve ove bolesti karakteristično je da su opasne kako po čovjeka tako i domaće životinje, odnosno životinjski svijet. Posebno se treba paziti bolesti koje su opasne po ljude, dok bolesti kod domaćih životinja pricinjavaju samo veliku materijalnu štetu.

Uzroci nastajanja su različiti od prenošenja bolesti zrakom, insektima, vodom ili pak miješanja domaćih životinja sa već zaraženim odnosno drugim zaraženim životinjama.

2. Učestalost pojavljivanja

Do sada nije bilo nekih većih epidemija osim u 2005. godini kada se pojavila u obliku epizootije i izbila pod kraj godine bolest influenca svinja ili gripa čije se posljedice još osjećaju. Radi se o virusno-bakterijskoj bolesti koja ne prelazi na ljude i nema nikakve veze sa influencijom peradi. Naime kod ove bolesti je dominantan dišni (raspiratorni) sindrom i širi se eksplozivno.

Pribojavati se u prvom redu Circo-virusnog oboljenja svinja uzrokovanog tipom 1 i 2 virusa iz obitelji Circoviridae. Bolest je otkrivena prije deset godina i već uzrokuje velike ekonomske štete u svinjogojstvu u Sjevernoj Americi i Evropi. Zadnjih nekoliko godina bolest je nazočna i polagano se širi i na prostoru naše općine.

Permanentna opasnost prijati od svinjske kuge te je potrebno još ažurnije pristupiti vakcinaciji i drugim mjerama u borbi protiv ove bolesti.

U Bosni i Hercegovini kao i u njenom širem okruženju, odnosno u gotovo svim državama u Evropi već je izoliran i dokazan uzročnik influenze peradi (visoko patogeni H5N1 soj virusa). Poznato je da je upravo svinja moguća „miješalica“ u kojoj bi se virus ptičje gripe mogao toliko promijeniti da izazove epidemiju ljudi gdje bi po određenim procjenama stradalo stotine milijuna ljudi diljem svijeta. Na prostorima općine nije bilo zaraženih životinja ptičjom gripom ali nije isključena mogućnost za naredni period, posebno u vrijeme seobe ptica.

3. Intenzitet djelovanja

Pošto nije bilo značajnih epidemija tako o intenzitetu njenog djelovanja nema detaljnijih podataka.

4. Vrijeme trajanja

Bolesti domaćih životinja pojavljuju se u svim godišnjim dobima s tim da neke bolesti karakteriziraju i određeni vremenski uvjeti.

5. Područje koje može biti ugroženo

Pošto je područje općine jako malo i gusto naseljeno pojava bilo koje bolesti bi zahvatila cijelo područje općine.

6. Posljedice po ljude i materijalna dobra

Posljedice su sljedeće: obolijevanje ljudi od teških i neizlječivih bolesti, smrtnost ljudi, uganjanje velikog broja domaćih životinja odnosno uništenja stočnog fonda, velikih ekonomskih gubitaka.

Mjere zaštite i spašavanja

I faza: Od preventivnih mjera zaštite od stočnih zaraznih bolesti na području općine potrebno je provoditi sljedeće:

- Organizacija provođenja veterinarsko-sanitarnih mjera u proizvodnji, preradi, skladištenju i prometu životinja i namirnica životinjskog porijekla. Potrebno je vršiti svakodnevnu kontrolu primjene veterinarsko-sanitarnih mjera u proizvodnji, preradi, skladištenju i prometu, što je zadatak veterinarske inspekcije i nadležne općinske službe,
- pregled objekata i prostora u kojima se drže i uzgajaju životinje, uz redovitu godišnju kontrolu od strane veterinarske službe i nadležne veterinarske inspekcije,
- veterinarsko sanitarni pregled životinja za klanje i drugih namirnica životinjskog porijekla u skladu s propisima iz ove oblasti, a kontrolu će vršiti nadležna veterinarska služba i inspekcijski organi,
- kontrola sredstava za zaštitu životinja od strane nadležne inspekcijske i veterinarske službe,
- zaštita cijepljenja životinja provodi se po programu zaštite, a isto će vršiti nadležna veterinarska služba u suradnji sa nadležnom općinskom ili županijskom veterinarskom inspekcijskom službom,
- dezinfekciju prijevoznih sredstava, objekata i predmeta od strane veterinarske službe u suradnji sa veterinarskom inspekcijom,

- dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju i to tako da se dezinfekcija provodi svakodnevno a dezinsekcija i deratizacija najmanje jedanput godišnje sustavno a po potrebi i višekratno.

II faza: U slučaju pojave epidemije stočnih zaraznih bolesti potrebno je provoditi sljedeće mjere:

- ograničenje ili zabranu kretanja životinja i prometa životinja u slučaju pojave opasnih stočnih zaraza, o čemu županijski veterinarski inspektor donosi rješenje a izvršava ga općinski veterinarski inspektor i veterinarska služba u suradnji sa Federalnim i Državnim veterinarskim inspektorom, epidemiološkom službom i to odmah poslije proglašenja pojave stočne zaraze,
- zabrana održavanja stočnih pijaca, sajmovi, vašara i izložbi u slučaju pojave opasnih stočnih zaraza, o čemu nadležni inspekcijski organi donose rješenje,
- zabrana ispaše, kupanja i napajanja životinja na rijekama, potocima i općenito držanje stoke na otvorenom u slučaju pojave stočne zaraze o čemu se donosi rješenje od strane županijskog veterinarskog inspektora,
- zabrana klanja zaraženih ili na zarazu sumnjivih životinja o čemu općinski veterinarski inspektor donosi rješenje odmah poslije proglašenja pojave stočne zarazne bolesti,
- zabrana klanja zdravih životinja bez prethodnog pregleda i dozvole veterinaru,
- zabrana lova u određenom lovištu i određenom vremenskom intervalu od strane županijskog veterinarskog inspektora,
- dezinfekcija vozila i osoba koje ulaze ili izlaze iz određenog zaraženog područja po naredbi županijskog veterinarskog inspektora ili federalno-državnog veterinarskog inspektora ako je u pitanju granično područje sa susjednom državom,
- dezinfekcija osoba koje izvršavaju zadatke u zaštiti u okviru zaštite životinja,
- aktiviranje svih raspoloživih snaga i sredstava za provođenje mjera za ublažavanje i otklanjanje posljedica stočnih zaraznih bolesti, o čemu će se starati veterinarska služba, nadležna općinska služba i općinski stožer

civilne zaštite (osigurati bagere, kamione i drugu raspoloživu tehniku te prostor za zakopavanje ili neškodljivo uklanjanje lešina).

III faza: Po pitanju otklanjanja posljedica poduzimati sljedeće mjere:

- primjenjivati mjere kao u drugoj fazi sve dok za istim ima potrebe,
- izvršiti analizu poduzetih mjera i propusta koji su ustanovljeni,
- izvršiti popis činjeničnog stanja i procjenu štete,
- predložiti i donijeti mjere za prevladavanje trenutačnog stanja,
- poduzetim mjerama izvjestiti sva mjerodavna tijela vezana za ovu problematiku.

Minimum snaga zaštite i spašavanja, odnosno civilne zaštite

R.br.	Snage	Br. stanje
1.	Nadležna općinska služba	Po potrebi
2.	Općinski stožer civilne zaštite	Po potrebi
3.	Specijalizirana postrojba civilne zaštite	Po potrebi
4.	Poduzeća koja posjeduju građevinsku mehanizaciju	Po potrebi
5.	Povjerenici civilne zaštite	Po potrebi
6.	Pravna i fizička lica koja posjeduju stoku	Po potrebi

Materijalno-tehnička sredstva i oprema

R.br.	Materijalno-tehnička sredstva i oprema	Broj
1	Lijekovi, vakcina i ostali materijal potreban za zaštitu životinja	Po potrebi
2.	Sredstva i materijal za dezinfekciju i deratizaciju	Po potrebi
3.	Vozilo za odlazak ekipa na teren	Po potrebi
4.	Rovokopač za potrebe ukapanja uginulih životinja	Po potrebi
5.	Vozilo za prijevoz uginulih životinja	Po potrebi
6.	Sredstva za dezinfekciju osoblja koje provodi akciju	Po potrebi

Zaključak

- **Pojava stočnih zaraznih bolesti i trovanje u većem ili manjem obimu može se očekivati u svim naseljenim mjestima.**

- **Intenzitet i brzina širenja bolesti u mnogome će ovisiti od poduzetih preventivnih mjera, općeg zdravstvenog stanja stoke te klimatskih i drugih uvjeta.**
- **Postojeća veterinarska služba osposobljena je za pravovremeno otkrivanje uzročnika, sprečavanje širenja i saniranje epidemije, veterinarska stanica u Domaljevcu raspolaže odgovarajućim kadrom i materijalno-tehničkim potencijalom za provođenje svih vidova veterinarske zaštite, kao i provoditi sanitarne mjere (dezinfekcija, dezinskcija i deratizacija).**
- **Pored organizirane stručne veterinarske zaštite, zaštitu provode i svi oni koji se neposredno bave uzgojem.**
- **Zarazne bolesti divljih životinja predstavlja stalno žarište iz koga se infekcija prenosi na domaće životinje i ljude, te u cilju sprečavanja treba kontinuirano provoditi aktivnosti na zbrinjavanju mačaka, pasa i drugih životinja litalica.**
- **Održavati stalnu suradnju s lovačkom i ribičkom udrugom radi praćenja stanja i blagovremenog poduzimanja potrebnih zaštitnih mjera.**

Biljne bolesti i štetočine

1. Definicija, vrste, karakteristike, uzroci nastajanja

Razni nametnici i bolesti napadaju sve vrste biljaka koje mogu prouzročiti velike štete na svim vrstama biljnog svijeta. Veću pozornost posvetit ćemo poljoprivrednim i povrtlarskim kulturama.

Zdravstveno stanje poljoprivrednih biljaka ugroženo je od uzročnika biljnih bolesti, štetočina i korova, kao i fizičkih i kemijskih činitelja. Sagledavajući problematiku zaštite bilja i biljnih proizvoda, procjenjuje se da je ona vrlo složena obzirom na broj biljnih bolesti i štetočina koje su do danas registrirane.

Potencijalne i stalne prisutne bolesti i štetočine bilja su na sljedećim kulturama:

- pšenica: bauljar, buhač, lema, pijavica, švedska muha, stjenice i nematoda, u izvanrednim uvjetima najviše štete na pšenici može izazvati lema i nematoda.
- kukuruz: žičnjaci, podrizajuće sovce, kukuruzni plamenac, kukuruzna crna

važ, u novije vrijeme kukuruzna zlatica. Od bolesti kukuruza registrirane su mjehurasta gar, hrđa kukuruza, pepeljasta pjegavost i furarijum, koji napada zrno kukuruza u klijanju i klipju.

Najvažnije štetočine i bolesti kod povrtlarskih kultura:

- krumpir: žičnjaci, zlatica i lisne vaši od štetočina a od bolesti su rak krumpira, plamenjača i crna pjegavost.
- kupus: štetočine su sjajnik, kupusna muha, crvena stjenica, veliki i mali kupusar, kupusna soвица, moljac, obični buhač i pepeljasta vaš.

Šume kao važan resurs koje su ugrožene od:

- požara,
- biljnih bolesti i štetočina,
- drugih prirodnih nesreća,
- ratnog djelovanja,
- neplanska i nezakonita sječa šuma,
- pojava sušenja šuma uslijed kiselih kiša i globalnog zatopljenja odnosno atmosferskog djelovanja.

Voćnjaci na prostoru općine također se povećavaju, u najvećoj mjeri zauzima šljiva, dok ostalih vrsta voća kao što su jabuka, kruška, orah i sl. je mnogo manje. Budući da je kod intenzivnog uzgoja voćarskih kultura intenzivna i zaštita od bolesti vrlo rijetko se javlja pojava neke bolesti koja bi znatno smanjila prinose, osim ranog proljetnog mraza u fazi cvjetanja. Mogu se spomenuti neke značajnije bolesti koje su značajne ako se jave u većem razmjeru i time uzrokuju gubitke od 10-20%, a to su:

- bakterijska palež kod jabuka,
- Monila (trulež ploda kod šljiva),
- Šarka šljive – kod starih stabala šljiva postotak štete je do 90%.

Karakteristika svih štetočina i bolesti je u tom da znatno smanjuju prinose kako poljoprivrednih kultura tako i povrtlarskih kultura kao i na svim drugim kulturama.

2. Učestalost pojavljivanja

Nametnici i bolesti bilja pojavljuju se svake godine u većem ili manjem intenzitetu te na većim ili manjim površinama. Njihovo djelovanje se ublažava raznim kemijskim sredstvima, te blagovremenim i pravilnim tretiranjem zasijanih kultura.

Dio šuma je stradao u ratu od gelera i pušćanih metaka te je došlo do sušenja istih naročito u zonama ratnog djelovanja. Dodatni

problem proizlazi od miniranog terena i nemogućnosti sječe istog i obnavljanja šumskih površina. Primijećeno je da određene vrste drveta se u većoj mjeri suše kao razlog vremenskih uvjeta ili atmosferskog djelovanja. Pojačana eksploatacija bijele šume posebno topole i jagnjida zbog prodaje u industrijske svrhe, te nekontrolirane sječe iste.

3. Intenzitet djelovanja

Ovisno o godini, vremenskim uvjetima i načinu zaštite te vrstama i pravilnom korištenju zaštitnih sredstava. Intenzitet širenja zavisi od primjene mjera zaštite, perioda vegetacije, klimatskih i drugih uvjeta. Najugroženije kulture su pšenica, kukuruz, soja, krumpir, šljiva i drugo.

Zbog pojačane sječe šuma kako za prodaju tako i za osobnu potrošnju ovaj resurs se polako smanjuje što je za očekivati i u narednom periodu, ali ohrabruje da se počinje s uzgojem drveta za ogrjev posebno jasena te je sve veći broj zasađen ovom vrstom. Na dijelu deminiranom od mina došlo do sječe drveta uslijed rada deminera kao i sječe za ogrjev a ujedno i obnavljanja šumskih nasada.

4. Vrijeme trajanja

Nametnici i bolesti traju preko cijele godine u različitim oblicima djelovanja, odnosno od sjetve do branja a i poslije u svezi odlaganja gotovih proizvoda odnosno pravilnom skladištenju.

Pojava biljnih bolesti i štetočina može se očekivati na velikim obradivim površinama zasijanim sa jednom biljnom kulturom u proljeće u vrijeme klijanja, u vrijeme početka vegetacije, u vrijeme cvjetanja voća a kasnije u ljeto i jesen u vrijeme sazrijevanja plodova.

5. Područje koje može biti ugroženo

Cjelokupni prostor općine i sve obradive površine ugrožene su djelovanju biljnih bolesti i štetočina. Na području općine nema privrednih subjekata ni u društvenom ni u privatnom sektoru koji se bave masovnom proizvodnjom biljnih kultura, nego se proizvodnja svodi na individualni sektor.

6. Posljedice po ljude i materijalna dobra

Posljedice mogu biti višestruke, direktne i indirektne:

- smanjenje prinosa na ratarskim i povrtlarskim kulturama,
- loša kvaliteta gotovih proizvoda,

- hrana kao strateški proizvod direktno utiče na zdravlje ljudi i životinja.

Indirektne posljedice su jako opasne po ljude a dešavaju se neadekvatnim tretiranjem zemljišta i bilja raznim kemijskim preparatima, uslijed ne provođenja mjera proizvođača i ne korištenja osobnih sredstava za zaštitu te posebno voditi računa o kontaminaciji okoliša.

Mjere zaštite i spašavanja

I faza: Vršiti pravilno tretiranje i pridržavanje naloga proizvođača za uporabu kemijskih sredstava, uz korištenje osobnih sredstava za zaštitu. Poštivati naučna dostignuća iz ove oblasti, te jednom godišnje s mjerodavnom strukom održati predavanje iz oblasti upotrebe kemijskih sredstava. Ukazati na štetnost prekomjernog korištenja kemijskih sredstava kako po ljude tako i na sam okoliš i životinjski svijet.

II faza: Ako su štetočine i bolest uzele većeg maha i prijete daljnjem širenju poduzeti adekvatne mjere u suglasnosti sa mjerodavnom stručnom službom, uz primjenu odgovarajućih mjera uništavanja odnosno spašavanja.

III faza: Primijeniti potrebne mjere koje će naložiti stručne službe iz ove oblasti, kako bi se spriječilo njihovo ponavljanje.

Minimum snaga zaštite i spašavanja

R.br.	Minimum snaga zaštite i spašavanja	Br. stanje
1.	Nadležna općinska služba	Po potrebi
2.	Općinski stožer civilne zaštite	Po potrebi
3.	Fizički i pravni subjekti koji se bave masovnom biljnom proizvodnjom i prometom tih proizvoda	Po potrebi
4.	Pravna lica koja posjeduju poljoprivredne apoteke	Po potrebi
5.	Specijalizirana postrojba civilne zaštite	Po potrebi
6.	Povjerenici civilne zaštite	Po potrebi

Materijalno-tehnička sredstva i oprema

R.br.	Materijalno-tehnička sredstva i oprema	Broj
1.	Kemijska i druga zaštitna sredstva za zaštitu bilja na polju i u skladištu	Po potrebi
2.	Vozilo za rad ekipe na terenu	Po potrebi

3.	Objekt za osposobljavanje poljoprivrednih proizvođača	Po potrebi
4.	Strojevi za prijevremeno uklanjanje oboljelih kultura	Po potrebi
5.	Strojevi za zaoravanje oboljelih kultura	Po potrebi
6.	Strojevi sa uređajem za tretiranje oboljelih kultura	Po potrebi
7.	Vozila za odvoz oboljelih proizvoda iz skladišta	Po potrebi

Zaključak

- Pojava biljnih bolesti i štetočina može se očekivati na obradivim površinama zasijanih sa jednom biljnom kulturom u proljeće u vrijeme klijanja, u vrijeme početka vegetacije, u vrijeme cvjetanja voća a kasnije u ljeto i jesen u vrijeme sazrijevanja plodova.**
- Intenzitet širenja ovisi od primjene mjera zaštite, perioda vegetacije, klimatskih i drugih uvjeta. Najugroženije kulture su pšenica, kukuruz, soja, krumpir, šljiva i drugo. Pri uporabi kemijskih sredstava za zaštitu neophodno je koristiti osobna sredstva za zaštitu uz poštivanje uputa, te posebno voditi računa o kontaminaciji okoliša.**
- Veliko stradanje šuma u ratu te spriječiti nekontroliranu sječicu šuma a poticati sadnju u zadnje vrijeme jasena kao drveta za ogrjev koji se relativno brzo regenerira. Izražena obilnija sječica bijele šume (vrba, jagnjid i topola) zbog prodaje.**

b) TEHNIČKO-TEHNOLOŠKE NESREĆE

Požar

- Definicija, vrste, karakteristike, uzroci nastajanja**

Požarom se smatra svaka vatra koja je nastala izvan kontroliranog ložišta ili vatra koja je ovo mjesto napustila i sposobna je da se dalje razvija vlastitom snagom, pri čemu nanosi materijalnu štetu i opasnost po zdravlje i život ljudi. Svaka nazočnost zapaljivih i opasnih tvari u određenoj količini predstavlja potencijalnu opasnost za nastanak požara.

Generalno se požari mogu podijeliti na požare na otvorenom i zatvorenom prostoru, te požare prouzrokovane prirodnim putem (udar groma) i ljudskom nepažnjom (ne pridržavanje protupožarnih sigurnosnih mjera).

Karakterizira ih jako velika rušilačka moć i brzina širenja ukoliko se ne djeluje brzo i na odgovarajući način.

Uzroci nastajanja su višestruki a najčešći je na seoskim domaćinstvima i gospodarskim objektima iz razloga improvizirane električne instalacije. U samim domaćinstvima i to ekonomskom dijelu uskladištava lako zapaljive materije (drvo, ugalj, sijeno, slama, vrbovo pruće, kukuruzovina, sušnice za meso, duhan, zapaljiva goriva (nafta, benzin, plinske boce i dr.).

Obzirom na ravničarsko područje sa oranicama, livadama, šumarcima kao i činjenica da se velik dio površine ne obrađuje, moguća je pojava poljskih požara posebno u ljetnim mjesecima ili pak u jesen i proljeće kada oni koji obrađuju zemlju vrše paljenje te na taj način čiste posjede.

2. Učestalost pojavljivanja

Požari se pojavljuju svake godine u manjem ili većem obimu, te će se i u narednom periodu javljati i bit će stalna prijetnja kako za ljude, životinje i materijalna dobra. Do sada nije bilo ljudskih žrtava dok je bilo štete na obiteljskim kućama i gospodarskim objektima.

3. Intenzitet djelovanja

Intenzitet djelovanja u direktnoj vezi je s vrstom zapaljivog materijala, vremenskim uvjetima i načinom i brzinom djelovanja na opožareno mjesto.

4. Vrijeme trajanja

Kod svih vrsta požara jako je bitna prva reakcija po izbijanju požara. Požar je najlakše spriječiti u samom početku blagovremenim djelovanjem na mjesto izbijanja požara. Kasno zamijećen požar po pravilu jako se teško stavlja pod kontrolu i u najvećem broju slučajeva dolazi do većih materijalnih šteta pa čak i pitanje života ljudi. Požar ako se ne može ugasiti mora se lokalizirati i ne dozvoliti širenje vatrene stihije.

5. Područje koje može biti ugroženo

Na području općine smanjena je mogućnost izbijanja šumskih požara iz razloga što nema većih kompleksa šume. Moguće pojave uslijed paljenja otpada na poljoprivrednim površinama ili pak za suhi ljetnih mjeseci da dođe do požara suhe trave. Pojava požara na području općine koji nije očišćen od NUS-a može prouzročiti aktiviranje istih.

U naseljima na području općine je velik broj gospodarskih objekata izgrađen od lako zapaljivog materijala u kojima se često dodatno drže lako zapaljivi materijali i tekućine

tako da postoji potencijalna opasnost od izbijanja požara. Svako domaćinstvo pa i ustanove nisu imune na djelovanje požara.

6. Posljedice po ljude i materijalna dobra:

Svaki požar bio manji ili veći nosi određene posljedice i to:

- uništenje ili oštećenje obiteljskih kuća zahvaćenih požarom,
- uništenje ili oštećenje gospodarskih objekata zahvaćenih požarom,
- gubitak života ili teške ozljede izazvane požarom,
- uništenje gospodarskih usjeva prouzročenih požarom,
- zagađenje zraka i stvaranje otrovnih para te eksplozija,

Mjere zaštite i spašavanja

I faza: Provođenje preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, gašenje požara, spašavanje ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom i eksplozijom, ostvarivanja i svih drugih pitanja od značaja za funkcioniranje u ovoj oblasti ponajprije mora biti normativno i pravno regulirano.

Na području općine je zasad to regulirano Županijskim Zakonom o zaštiti od požara i Zakonom o vatrogastvu, dok na razini države i Federacije ova oblast nije pravno regulirana. Ovakvo stanje onemogućava sustavno rješavanje ovog problema, te zato prevencija u ovoj oblasti nije razvijena i prepoznata kao oblik sigurnosno tehničke kulture, odnosno kao osobna i uzajamna zaštita samih građana. Potrebno širiti svijest građana o preventivnom djelovanju od požara kod svakog pojedinca, obitelji i ustanova, te poštivati sve vrste mjera zaštite od požara.

Formirano DVD Domaljevac-Šamac je tehnički osposobljeno za djelovanje u slučaju požara te u narednom periodu bi ga trebalo dodatno opremiti.

II faza: U samom početku i jedna osoba može spriječiti i ugasiti požar dok kasno zamijećen požar traži sveobuhvatnu akciju gašenja i lokaliziranja požara. Brzina dojavljivanja je jako bitna kao i brzina dolaska vatrogasaca na mjesto požara. Različiti požari zahtijevaju i različite načine gašenja požara ovisno o stvari koja gori. U svakom slučaju otkloniti opasnost da prilikom gašenja požara dođe do povrede ili smrti samih učesnika pri gašenju požara (plinske boce, el. struje, NUS-a ili neke druge visoko zapaljive stvari u blizini). Kod požara prvenstveno zaštititi spašavati ljudske živote te

ako se požar ne može ugasiti treba ga staviti pod kontrolu i spriječiti njegovo daljnje širenje.

III Faza: U ovoj fazi slijed događanja ide od ispitivanja i ustanovljenja uzročnika požara te komisijski sačinjen zapisnik o nastaloj šteti prouzročene požarom. Uočavanje svih nedostataka kako u organizaciji gašenja tako i u brzini dojavljivanja i poduzimanja adekvatnih mjera. Razmotriti i analizirati sve nedostatke pri djelovanju te u narednom periodu ukazati na slabosti kako se ne bi ponavljale.

Minimum snaga zaštite i spašavanja

R.br.	Snage zaštite i spašavanja	Br. stanje
1.	Općinski stožer civilne zaštite	Po potrebi
2.	DVD općine Domaljevac-Šamac	Po potrebi
3.	Specijalizirana postrojba CZ	Po potrebi
4.	Povjerenici CZ	Po potrebi
5.	Uposlenici i građani	Po potrebi

Materijalno-tehnička sredstva i oprema

R.br	Materijalno-tehnička sredstva i oprema	Broj
1.	Vanjska i unutrašnja hidrantska mreža sa opremom	Po potrebi
2.	Vatrogasno vozilo za gašenje požara	1
3.	Vatrogasne pumpe	3
4.	Vatrogasno vozilo za prijevoz osoba-vatrogasaca	1
5.	Vatrogasni aparati	raspoloživi
6.	Električne sirene	1
7.	Naprtnjače za gašenje požara	raspoložive

Zaključak

- Zaštita i spašavanje od požara zahtjeva temeljitu rekonstrukciju kao dio ukupnog sustava zaštite i spašavanja.**
- Na području općine formirano je dragovoljno vatrogasno društvo koje obavlja tehnički osposobljeno za djelovanje u slučaju požara te u narednom periodu bi ga trebalo dodatno opremiti.**
- Županija Posavska da osnuje profesionalnu vatrogasnu postrojbu, adekvatno opremljena materijalno-tehničkim sredstvima i opremom za gašenje požara.**

- Nužno je da pravne osobe koje raspolažu sa većom količinom lako zapaljivih materija posebnu pozornost posvete provođenju preventivnih mjera zaštite od požara i da raspolažu sa odgovarajućom opremom i sredstvima koje im nalažu važeći propisi i njihove potrebe.**
- Posebnu pozornost posvetiti edukaciji stanovništva i odgovornih osoba u poduzećima i mjestima gdje se okuplja veći broj ljudi ili djece u cilju što bolje zaštite ljudi i materijalnih dobara od požara.**
- Dosljedno provoditi propise kada je u pitanju gradnja objekata i davanja uporabne dozvole za iste sa aspekta zaštite od požara.**
- Normativno pravno regulirati u potpunosti ovu oblast te predložiti neophodne dopune i izmjene kod izrade potrebitih propisa, kako na Županijskoj tako i na općinskoj razini.**
- Provoditi preventivne mjere u svim sredinama, organizirati i obučiti snage za uspješne intervencije svih oblika požara.**
- Poštivati proceduru o prijevozu opasnih, zapaljivih i eksplozivnih tvari u cestovnom prometu.**
- Kroz inspekcijski nadzor uklanjati uočene nedostatke koji bi mogli biti potencijalni uzročnici požara.**

Opasnosti od plina

Eksplozije plinova mogu u određenim okolnostima i u kratkom vremenu izazvati veoma velike ljudske žrtve i materijalne štete. Na području općine postoji samo jedno spremište plina u bocama za prodaju građanima kao i opskrbom građanstva plinom za grijanje.

U posljednjih nekoliko godina plin se koristi za zagrijavanje domaćinstava za čije potrebe se koriste spremnici u vidu cisterne. U većini domaćinstava koja koriste plin za grijanje, cisterne su postavljene nadzemno što na određeni način predstavlja veći rizik nago da su iste ukopane u zemlju ili na drugi način zaštićene.

Našim putnim pravcima se često transportira plin u kamionskim cisternama s obzirom da su u blizini dva granična prijelaza što predstavlja dodatni rizik za izbijanje neželjenih posljedica. Jedan dio osobnih vozila koristi plin kao pogonsko gorivo koja također predstavljaju

potencijalnu opasnost usljed sudara ili drugog samozapaljenja.

Na našem području nemamo posebno obučenog i opremljenog ljudstva koji bi se moglo na odgovarajući način uspješno nosi sa ovom problematikom a isto tako ni u bližoj okolini.

Zaključak

1. Plinski uređaji koji su u uporabi moraju se servisirati u određenom vremenskom roku i od strane stručnih osoba.
2. Potrebno je obavljati propisanu kontrolu dimovodnih sustava.
3. Osigurati potrebne uvjete i mjere za sigurno rukovanje plinom u prometu, skladištenju i njegovoj uporabi.
4. U postupku izdavanja urbanističke suglasnosti, nadležne općinske službe trebaju obvezno za sve vrste objekata u kojima će biti prisutne eksplozivne materije ukazati vlasniku na obvezu ishodovanja dozvole za zaštitu okoliša kojom se propisuju uvjeti pod kojima se može obavljati predmetna djelatnost.
5. Osigurati potrebna sredstva i opremu za gašenje ovakvih požara i osposobiti ljudstvo koje će učestvovati u gašenju požara, kao i sredstva zaštite za djelatnike na mjestima gdje se nalazi veća količina plina.

Radioaktivna i druga zagađenja

Pod zaštitom životne sredine od štetnog djelovanja ionizirajućeg zračenja podrazumijeva se zaštita zraka, zemlje, biljnog i životinjskog svijeta, ljudske i stočne hrane, predmeta opće uporabe i zaštite okoliša u kojem se radi ili na drugi način dolazi u dodir sa izvorima ionizirajućeg zračenja, odnosno u kojem se upotrebljavaju ti izvori.

Postojeće stanje organiziranosti i ostvarivanja postojeće a osobito preventivne zaštite, u ovoj oblasti nije primjereno niti na razini realnih mogućnosti.

Nepostojanje potrebitih propisa i planova kao i njihova materijalizacija u slučaju akcidenata dovela bi do teških posljedica po stanovništvo i materijalna dobra. Prisutni problemi ogledaju se uglavnom u nedovoljnoj informiranosti te ne postojanju adekvatne opreme kao i osoba koje mogu poduzeti adekvatne mjere u danom trenutku. Nepostojanje koordinacije između

svih subjekata koji bi morali provoditi ove mjere zaštite predstavlja dodatni problem koji treba riješiti.

Veće havarije nuklearnih reaktora su malo vjerojatne ali se ipak dešavaju (Černobil) noseći sa sobom sve posljedice vezane za prodor radioaktivnih kontaminata iz reaktora u okolinu.

Opasnost prijeti od uporabe vojnog nuklearnog naoružanja ukoliko bi došlo do upotrebe istog od strane vojnih snaga ili terorističkih organizacija.

Sa spiskom objekata koji posjeduju izvore radioaktivnog zračenja vatrogasne postrojbe obavezno moraju biti upoznate, kao i sa postupkom gašenja požara u zoni izvora radioaktivnog zračenja.

Mjere zaštite i spašavanja

I faza: Preventivnoj zaštiti posvetiti veću pozornost u smislu edukacije građana i svih oblika koji mogu predstavljati opasnost za ljude, životinje i materijalna dobra. Potrebno je da općina ima radijacijske detektore M-3 koji bi se koristio za prva trijažna mjerenja a kojim bi bio snabdjeven Općinski stožer. Isti treba da imaju oformljena specijalizirana jedinica RKB zaštitu.

II faza: Poduzeti sve potrebne mjere za spašavanje ljudi, životinja i materijalnih dobara, te u stalnom kontaktu upućivati građane koje i kakve mjere treba poduzimati. Odmah djelovati preko Operativnog centra prema jednoj od pet županijskih službi RKB zaštite na razini Federacije (Sarajevo, Tuzla, Travnik, Mostar i Bihać).

III faza: Pristupiti dekontaminaciji terena i stvaranju uvjeta za normalno funkcioniranje društva odnosno zajednice. Sagledavanje svih posljedica i procjena stanja i šteta prouzročenih radioaktivnim ili drugim zagađenjem.

Minimum snaga zaštite i spašavanja

R.br.	Snage zaštite i spašavanja	Br. stanje
1.	Općinski stožer civilne zaštite	Po potrebi
2.	Specijalizirana postrojba civilne zaštite	Po potrebi
3.	Povjerenici civilne zaštite	Po potrebi
4.	Vlasnici opreme i izvora ionizirajućeg zračenja	Po potrebi
5.	Vojska Federacije, odnosno BiH	Po potrebi

Materijalno-tehnička sredstva i oprema

R.br.	Materijalno-tehnička sredstva i oprema	Broj
1.	Uređaji za utvrđivanje stupnja onečišćenja	Po potrebi
2.	Komplet za označavanje onečišćenog prostora	Po potrebi

Zaključak

- 1. Planom zaštite i spašavanja potrebno je osigurati odgovarajuće snage i sredstva za zaštitu stanovništva, domaćih životinja i poljoprivrede kao i pravovremeno obavještanje javnosti od RKB opasnosti.**
- 2. Pravovremeno se uvezati sa službom RKB zaštite Federacije koja bude pokrivala potrebe naše općine.**

c) OSTALE NESREĆE

Rizik od mina i neeksplozivnih ubojitih sredstava

- 1. Definicija, vrste, karakteristike, uzroci nastajanja**

Osnovna definicija je da su sve mine i neeksplozivna ubojita sredstva namijenjena za uništenje ili onesposobljavanje žive ljudske sile u ratnim djelovanjima. Iz poznatih činjenica da se na teritoriju općine Domaljevac-Šamac vodio rat između HVO-a i VRS, gdje je više put pomjerana crta ratnog djelovanja u dužini od oko 5 km što čini prostor jako zagađen minama i drugim neeksplozivnim ubojitim sredstvima, koja predstavljaju veliku opasnost za stanovništvo koje živi na tim prostorima i šire. Suštinska razlika između municije i minsko-eksplozivnih sredstava je u tome što municija djeluje aktivno na cilj, a minsko eksplozivna sredstva pasivno čeka cilj.

Na prostoru općine je korištena razna municija kao: pješadijska municija, artiljerijska municija, mine za minobacače, municija za beztrajna oruđa, mine za ručne bacače, tromblonske mine, ručne bombe, rakete i dr. Od minsko eksplozivnih sredstava na terenu ima: svi tipovi mina od strane bivše JNA, priručnih mina raznih izrada, mine iz stranih zemalja te mine za specijalne namjene.

Karakterizira ih uništenje ili onesposobljavanje protivnika u ratu kao i velika razorna moć za uništavanje prometnica ili značajnijih infrastrukturnih objekata. U poratnom periodu su glavna prepreka povratku stanovništva i obradi zemljišta, opasnost za stoku i životinje.

Glavni uzrok nastajanja je rat koji se vodio na ovim prostorima u periodu 1992. do 1995. godine.

2. Učestalost pojavljivanja

Pojavljivanje ovog problema vezano je za ratno djelovanje. U samom ratnom djelovanju veliki broj vojnika je stradao smrtno, a još veći broj su invalidi. Po završetku ratnog djelovanja dolazilo je do stradavanja civila (smrtno stradalo 13 osoba od tog 2 deminera, teško ranjenih 3 osobe od tog 1 deminer). Materijalne štete ogromne jer je oko 40% teritorija općine rizična zona, a protežu se u MO Grebnice, MO Brvnik, MO Domaljevac, kao i glavni obrambeni nasip i polja s lijevu i desnu stranu nasipa od Grebnica do Bosanskog Šamca. Jako velika oštećenja na stambenom fondu i infrastrukturi koje nije još uvijek obnovljeno.

3. Intenzitet djelovanja

Djelovanje mina i neeksplozivnih ubojitih sredstava će predstavljati stalnu opasnost sve dok bude rizičnih površina i građana koji drže takva sredstva a ne žele ih predati mjerodavnim institucijama.

4. Vrijeme trajanja

Osnova ovog problema je sporost u razminiranju odnosno financijska sredstva koja nedostaju za obavljanje ovog delikatnog posla. Nije moguće predvidjeti kada će biti okončano te treba uložiti dodatne napore kako bi teren bio razminiran.

5. Područje koje je ugroženo

Područje koje je najviše ugroženo je MZ Grebnice i MZ Brvnik te manji dio područja MZ Domaljevac. Osim navedenih lokacija kao rizični prostori su i plavna zemljišta uz rijeku Savu od luke Šamac do granične crte općine Orašje.

Mine je jednim dijelom uz obalu postavila vojska RS a u druge prostore donijela rijeka Sava pri povišenom vodostaju iz minskih polja koja se nalaze uz obalu rijeke Save, kao i mine na plutajućim predmetima koje je za vrijeme rata puštala VRS iz Bosanskog Šamca da bi oštetili skelu koja je korištena za prijevoz preko rijeke Save. Na taj način potopljen je jedan šljep koji je korišten kao zaštita od plutajućih mina ,uzvodno nedaleko od skelskog prijelaza. Mina ima i u koritu rijeke Save, kao i drugih NUS-a.

6. Posljedice po ljude i materijalna dobra:

- svakodnevna životna ugroženost mještana od mina i drugih NUS-a,
- nemogućnost obrade poljoprivrednog zemljišta,
- usporen povratak stanovništva kao i obnove domaćinstava,
- nemogućnost izvođenja infrastrukturnih radova.

Mjere zaštite i spašavanja

I faza: Izvršiti označavanje sumnjivih površina te vršiti stalno upozoravanje mještana da se ne kreću u rizičnim područjima. Posebnu pozornost posvetiti djeci kao najugroženijem dijelu stanovništva. Vršiti stalno lobiranje kao prioritet razminiranja cijelog područja općine na svim razinama i mjerodavnim institucijama koje se bave ovom problematikom. Tijekom razminiranja i rada deminera pridržavati se mjera zaštite te ne dozvoliti nikakvo kretanje i promet na ugroženom dijelu.

Dijelovi zemljišta pod minama a pretpostavka da se neće deminirati u bližoj budućnosti, isto ograditi prema važećim zakonskim propisima.

II faza: U slučaju da dođe do stradavanja osobe u minskom polju odmah izvijestiti policiju u Domaljevcu kako bi tim deminera bio upućen na mjesto nesreće i izvlačenja osobe iz minskog polja, te tad prebaciti povrijeđene do bolnice u Orašju.

III faza: Osigurati mjesto nesreće kako bi se izvršio očevid i prikupile izjave zbog čega i na koji način je došlo do nesreće.

Minimum snaga zaštite i spašavanja kao i materijalno tehnička sredstva

Po pitanju deminiranja koriste se samo obučeno ljudstvo i MTS te taj dio odrađuju profesionalci. Glavnu ulogu ispred općine ima Općinski koordinator za deminiranje kao i policijska stanica i centar obavještanja. Policija zadužena za prikupljanje naoružanja i NUS-a od strane građana te evidentiranje i skladištenje istog do uništenja.

Zaključak

- 1. Opasnost od mina na lokacijama druge kategorije znatno utiče na održivost povratka a velika kontaminiranost minama na poljoprivrednom zemljištu daje utjecaj na kvalitetu življenja**

domicilnog stanovništva u prostoru zahvaćenom minama.

- 2. Karakteristika većine kanala koji prolaze kroz kontaminirano područje je takva da znatno usložnjava opasnost od NUS-a na području općine.**
- 3. Procjena da po dosadašnjem tempu deminiranja na području općine Domaljevac-Šamac, za deminiranje treba još 30 godina.**
- 4. Pojačati napore kod nadležnih subjekata da se što više projekata o deminiranju uvrsti u prioritete na prostoru općine.**
- 5. Razvijati sve oblike prevencije o minskim opasnostima kako u tijelima vlasti tako i kod građana posebno kod djece.**

Stanje refleksije društvenih procesa u Bosni i Hercegovini i okruženju

Stanje proisteklo iz ratnih zbivanja 1992-1995 godine te uništenja privrednih gospodarskih i drugih resursa kao i veliko raseljavanje stanovništva po nacionalnoj osnovi. Dodatno opterećuje i sama podjela u BiH na dva entiteta kao i loši uvjeti povratka prognanika i protjeranih što je doprinijelo znatnoj promjeni demografske slike u BiH. Nefunkcioniranje pravne države i nemogućnost ostvarivanja temeljnih ljudskih prava u mnogome utječu na stabilnost i razvoj državnih institucija kao nosilaca državnog funkcioniranja. Nije moguće predvidjeti kretanja i politička gibanja sve dok sva tri naroda ne budu u istinskom ravnopravnom položaju. Neriješen problem ustavnih promjena (jer dosadašnji ne udovoljava zahtjevima sva tri naroda) također može destabilizirati stanje u državi i potaći javni neposluš odnosno izvesti narod na ulice a u najgorem scenariju prouzročiti i ratna djelovanja na prostoru države.

U tom slučaju uloga civilne zaštite bi bila stati uz svoj narod i vršiti radnje koje bi omogućile djelovanje u takvim kaotičnim situacijama.

Poduzimanje mjera ovisilo bi o situaciji na terenu koja bi se pomno pratila i poduzimala adekvatne i nužne mjere.

Drugi aspekt veoma značajan je ekonomski oporavak i otvaranje radnih mjesta koji bi omogućio da se znatno više ulaže u civilnu zaštitu kako bi mogla odgovoriti svim izazovima i zadaćama koje se stavljaju u zadatak. Ovakva kakva je sad nije u mogućnosti odgovoriti svim obvezama koje stoje pred njom. Proces kako politički tako i gospodarski, vjerojatno će potrajati još duži niz godina, te reforme na putu ka Europskoj

zajednici predstavljat će ozbiljne probleme kako na svim nivoima vlasti tako i na same građane i gospodarstvenike.

Vrsta količina i vrijednost materijalnih dobara koja mogu biti ugrožena i mogućnost i potreba njihove zaštite

Procjenom ugroženosti utvrđeno je da od prirodnih i drugih nesreća mogu biti ugroženi: stambeni fond,

- gospodarski subjekti i industrijski kapaciteti,
- društvena i javna poduzeća iz svih oblasti privređivanja,
- ustanove i institucije,
- energetske resursi,
- elektroenergetski resursi,
- objekti vodo snabdijevanja,
- cestovna infrastruktura,
- telekomunikacije,
- vodoprivredni objekti,
- kulturno povijesna dobra,
- pučanstvo sa osobnim stambenim i stočnim fondom te drugim materijalnim dobrima,
- ostala materijalna i druga dobra.

U cilju blagovremenog sklanjanja materijalnih i drugih dobara kako bi se na taj način ista zaštitila ili umanjila šteta na njima, neophodno je poduzeti sve mjere koje moraju biti predviđene Planom zaštite od prirodnih i drugih nesreća za predmetni subjekt.

Procjenjujemo da se uz blagovremeno provođenje dobro isplaniranih i razrađenih mjera zaštite od prirodnih i drugih nesreća, mogu znatno ublažiti posljedice istih, za što ova lokalna zajednica ima povoljne uvjete.

Organiziranost i opremljenost poduzeća i zajednica koje se mogu angažirati u akcijama zaštite i spašavanja

Gospodarska društva i druge pravne osobe sa područja općine koje obavljaju djelatnosti u oblastima zdravstva, veterinarstva, stambenih i komunalnih poslova, vodoprivrede, poljoprivrede, građevinarstva, transporta, opskrbe, ugostiteljstva, vatrogastva, ekologije i dr. u kojima se obavljaju djelatnosti od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, dužna su prema odredbama zakona organizirati i provoditi poslove zaštite i spašavanja.

U obavljanju ovih poslova pravne osobe su u prijeratnom periodu provodile odgovarajuće pripreme, donosile i razrađivale planove zaštite i spašavanja, planirale i osiguravale materijalno- tehnička sredstva za provedbu

mjera, organizirali službe, formirali postrojbe i određivali povjerenike, opremali postrojbe potrebnim sredstvima i opremom i osposobljavali ih za njihovo sudjelovanje u zaštiti i spašavanju, drugim riječima sve oblasti zaštite su bile dignute na takvu razinu da se lokalna zajednica uspješno mogla nositi sa svakom prirodnom i drugom nesrećom koja bi se eventualno pojavila ili nastala. Međutim posljednji ratni sukob je u ovoj oblasti kao i u svim drugim oblastima, zbog ratnih razaranja, migracije stanovništva, ekonomskog osiromašenja, prestrukturiranja privrednih resursa i njihovog najčešće nestajanja, sve vratilo na početak.

Drugim riječima u ovoj oblasti, obzirom na navedeno a i donošenje Zakona (2003. godine) tek predstoji aktivnost na organiziranju i opremanju poduzeća i zajednica koje će efikasno i aktivno moći sudjelovati u akcijama zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.

Kako bi bila racionalno usmjerena aktivnost u pravcu provođenja neophodnih mjera oko organiziranja i opremanja gospodarskih subjekata i drugih pravnih osoba koje se mogu angažirati u akcijama zaštite i spašavanja, načelnik općine će koristeći se ovlastima iz Zakona odrediti pravne osobe i udruge građana u kojima se organiziraju službe zaštite i spašavanja za djelovanje na prostoru općine. Isto tako radi neposrednog angažiranja na izvršenju zadataka zaštite i spašavanja i spašavanje ljudi i materijalnih dobara i otklanjanja posljedica prirodnih i drugih nesreća, za područje općine bit će osnovana postrojba civilne zaštite za opću i specijaliziranu namjenu.

Ove postrojbe osniva načelnik općine na prijedlog Službe pri kojoj je civilna zaštita.

Stupanj organiziranosti, opremljenosti, kadrovske popunjenosti i stručnoj osposobljenosti općinskog Stožera civilne zaštite i drugih organa

Obzirom na sve analizirane rizike, evidentirane opasnosti, i daljnje moguće posljedice, zatim obveze svih razina vlasti za ustrojavanje određenih struktura, snaga i njihovo opremanje, obučavanje i stavljanje u funkciju, na općini je u provedbi Zakona i pod zakonskih propisa od donošenja istih do danas učinjeno sljedeće:

- Prema Zakonu o obrani iz 1996. godine izravno podređen Federalnom ministarstvu obrane, za ovo područje u okviru Uprave za obranu djelovao je odjel civilne zaštite.

- Donošenjem Zakona 2003. godine u Županiji je formirana Uprava za civilnu zaštitu koja još uvijek nije kadrovski i materijalno popunjena.
- Na nivou općine formirana je civilna zaštita u sklopu Službe za opću upravu, branitelje iz domovinskog rata i civilnu zaštitu što nije u skladu sa Zakonom u kome je traženo da civilna zaštita bude zasebna služba. Imenovan je i općinski stožer civilne zaštite.
- Za sve MZ povjerenici su predsjednici tih istih MO ali pošto su i članovi općinskog stožera te nije moguće u kriznim situacijama obavljati dva posla.
- Načelnik općine će odrediti pravne osobe i udruge građana koje će biti u obvezi organizirati službe zaštite i spašavanja za djelovanje na prostoru općine.

Organiziranost i osposobljenost snaga koje se mogu angažirati na provođenju mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća

Moguća ugroženost općine od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera ukazuje na potrebu organiziranja snaga i provođenje mjera zaštite i spašavanja:

- zbrinjavanje ugroženih i nastradalih,
- zaštita i spašavanje od potresa,
- zaštita i spašavanje od poplave
- zaštita i spašavanje od požara,
- zaštita i spašavanje od snježnih nanosa
- zaštita i spašavanje od odronjavanja, potonuća i klizanja zemljišta,
- zaštita i spašavanje od suše grada i vjetra,
- zaštita i spašavanje od eksplozija prometnih nesreća,
- zaštita i spašavanje od NUS-a,
- zaštita i spašavanje od epidemija,
- zaštita i spašavanje životinja i hrane životinjskog porijekla,
- zaštita i spašavanje bilja i biljnih proizvoda,
- ugroženost od radioaktivnog i drugog zagađenja zemlje, vode i zraka,
- saniranje prostora

Posljedice spomenutih nesreća stvorile bi otežane uvjete za odvijanje redovitih aktivnosti na zaštiti i spašavanju, što nameće potrebu blagovremenog poduzimanja mjera zaštite od strane svih nositelja aktivnosti.

Iz svega navedenog da se zaključiti da organiziranost i osposobljenost snaga koje bi u slučaju prirodne i druge nesreće bile na raspolaganju za ublažavanje i otklanjanje posljedica, može zadovoljiti naše potrebe i uspješno izvršiti zadatke ukoliko do njih dođe.

U slučaju nastanka nesreće većih razmjera, neophodno bi bilo tražiti pomoć od susjednih općina i šire.

Za saniranje šteta koristila bi se sva sposobna radna snaga kao i sva raspoloživa sredstva i oprema kako u društvenom tako i u privatnom posjedu.

Vrsta i količina materijalno-tehničkih sredstava koja su neophodna za provođenje mjera zaštite i spašavanje

Po priznanju općine Domaljevac-Šamac 1998. godine a do izbijanja ratnih djelovanja na ovom prostoru bila je u sastavu općine Bosanski Šamac, gdje su bili svi glavni resursi kako materijalnih tako i tehnički. Razvijenost civilne zaštite je bila na stupnju mjesne zajednice i od materijalno tehničkih sredstava kojih nije bilo mnogo je u tijeku rata iskorišteno za obranu i potrebe vojske. Može se slobodno reći da nije ostalo ništa materijalno-tehničkih sredstava osim nešto u privatnom sektoru, koja su nedovoljna da bi se moglo učinkovito djelovati u akcijama zaštite i spašavanja.

Nabavka odgovarajući MTS-a i opreme uglavnom se svela na ulaganja općine, te donacijska sredstva i opremu.

U narednom razdoblju potrebno će biti pravodobno planirati odgovarajuća sredstva za nabavku i opremanje, te obučavanje struktura zaštite i spašavanja sukladno odredbama Zakona.

Analizom svake nesreće koja može zadesiti prostor općine Domaljevac-Šamac data su i potrebna MTS-a i oprema, kako bi se efikasno mogle provoditi mjere zaštite i spašavanja.

Stupanj osposobljenosti i uvježbanosti pučanstva za provođenje mjera zaštite i spašavanja

Svi uposleni kao i pučanstvo se kroz različite vidove obuke osposobljava za provođenje kako preventivnih tako i operativnih mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.

Opremljenost pučanstva neophodnim sredstvima i opremom koja bi se koristila u zaštiti i spašavanju od prirodnih i drugih nesreća je, ako se pozovemo na odredbu Odluke o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za provođenje osobne i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama

od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine F BiH”, br. 23/04) i ono što Odluka određuje i nalaže, u ovom momentu je zadovoljavajuća.

Općinsko vijeće još nije ali će svojom Odlukom na prijedlog općinske službe u čijem je resoru civilna zaštita, utvrditi kriterije za subvencioniranje odnosno sufinansiranje nabavke sredstava za uposlene i pučanstvo a sukladno odredbama Zakona i materijalnim mogućnostima općine.

Uposleni i pučanstvo dužni su da samostalno ili na zahtjev nadležne službe ili organa, organiziraju i provode mjere zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća i da svoja materijalno-tehnička sredstva stave na raspolaganje odnosno u funkciju zaštite.

Korisnici i vlasnici materijalno-tehničkih sredstava potrebnih za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, dužni su da ta sredstva, sa odgovarajućom radnom snagom, stave na raspolaganje Stožeru civilne zaštite, na njegov zahtjev.

Stupanj organiziranosti, popunjenosti i opremljenosti sustava motrenja i uzbunjivanja na području općine

Usvajanjem Zakona predviđeno je osim osnovne strukture civilne zaštite i osnivanje centra za motrenje i uzbunjivanje kako na nivou Federacije i Županije tako i na nivou općine.

U funkciji motrenje i uzbunjivanja po potrebi se formiraju i službe koje vrše motrenje, otkrivanje i praćenje opasnosti te pravodobno putem centra izvješćuju mjerodavna tijela i uzbunjuju stanovništvo o predstojećoj ili nastaloj opasnosti,

Centar nije u funkciji iz materijalnih razloga kao i tehničkih sredstava koja su neophodna za rad centra. Prijenos podataka vrši se pomoću telefonske veze a sustav dojavljivanja nije zaživio. Nisu osigurana materijalno tehnička sredstva kao ni adekvatan prostor, te taj dio posla planira se odraditi u narednom periodu ovisno o materijalnim mogućnostima. Rad djelatnika je 8 sati a u slučaju potrebe uspostaviti će se cjelodnevni rad u smjenama sve dok za to postoji potreba.

Ustrojen je centar na razini Županije koji se koristi i za potrebe kako naše općine tako i za preostale dvije općine Županije Posavske i preko njega se vrši djelovanje na pružanju pomoći u vođenju akcije zaštite i spašavanja za vrijeme prirodne i druge nesreće.

Zaključak

- 1. Nedostatke navedene u prijedlozima za organiziranje snaga za zaštitu i spašavanje i potrebna MTC i oprema za njihovo opremanje, treba otkloniti potpunom provedbom Zakona o zaštiti i spašavanju, osobito u dijelu koji se odnosi na osnivanje, popunu i funkcioniranje operativnog centra u općini.***
- 2. Izvršiti opremanje i osposobljavanje operativnog centra kako bi na najbolji način odgovorio svim zadacima koji su u djelokrugu njegovog djelovanja.***
- 3. Opremanje komunikacijskom i informacijskom opremom i sredstvima, osposobljavanje i obučavanje kao i uspostavljanje organizacije veza i komunikacija vršiti na jedinstvenim osnovama i u okviru namjenskih projekata, programa i planova razvoja sustava zaštite i spašavanja u FBiH, kako bi se svi elementi ovog informacijsko-komunikacijskog sustava mogli integrirati u namjenski funkcionalni sustav.***

Potreba za opremanjem i osposobljavanjem snaga zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća (stožer, postrojbe, povjerenici i službe zaštite i spašavanja)

Da bi sustav civilne zaštite na prostoru općine bio efikasan i svrsishodan potrebno je stožere, službe, postrojbe i specijalnosti civilne zaštite opremiti i obučiti sukladno procijenjenom riziku opasnosti od prirodnih i drugih nesreća.

Ako je spremnost odgovora na prirodne i druge nesreće pokazatelj uspješne prevencije i planskih provedeni priprema i ako je u ublažavanju i otklanjanju posljedica „pola posla”, onda je obuka i osposobljavanje uvjet bez koga se ne može govoriti o spremnosti. Zato je za potrebe obučavanja i osposobljavanja struktura zaštite i spašavanja temeljem članka 165. Zakona, osnovan Federalni centar za obuku i zaštitu i spašavanje, koji se nalazi u sustavu Federalne uprave civilne zaštite i koji je u fazi materijalno-tehničkog osuvremenjivanja, kadrovske popune i odgovarajućeg certificiranja za svrhu za koju je osnovan.

Prema trenutnoj situaciji osposobljenost i obučenosť nije takva da može pružiti adekvatan odgovor na nesreće, već je

indikator za zaokret ka mijenjanju i unapređenju stanja.

Pošto je u ovom segmentu na općinskoj razini od donošenja Zakona do danas učinjeno tek nekoliko koraka, u narednom periodu će ove aktivnosti trebati intenzivirati, kako bi se snage zaštite i spašavanja osposobile i opremile točnije bile spremne za bilo koju prirodnu i drugu nesreću.

Planove i aktivnosti na obučavanju i osposobljavanju će kreirati Federalna uprava kroz prilagodljive i prihvatljive Nastavne planove i programe, koji će biti aktualizirani po usvajanju Programa zaštite i spašavanja i Plana zaštite i spašavanja u F BiH.

Potrebna finansijska sredstva

1. Procjena stanja: Od zaustavljanja rata i potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma do donošenja Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH nije postojao nikakav sustavan način finansijskog tretmana posljedica po ljude i materijalna dobra nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća. Vlada F BiH, po preporuci Federalnog stožera civilne zaštite najčešće je intervenirala po principu solidarnosti i na temelju aproksimativnih procjena šteta, iz proračunskih sredstava tekuće rezerve i sa pozicije „*Transfer za posebne namjene- elementarne nepogode*“. Županijske i općinske razine, skoro da i nisu imale interventnih sredstava za ovu namjenu, tako da je zahtjev za namjenskim sredstvima sa lokalne razine, prema Federalnoj upravi civilne zaštite i Vladi Federacije BiH, istovremeno sličio na izraziti pritisak za kakva takva sredstva na računima lokalnih proračuna.

Nedostatak većeg broja sustavnih i prikladnih provedbenih propisa u oblasti zaštite i spašavanja i financija na lokalnoj razini, jednako kao i na državnoj, uvjetovali su nestabilni tijek resursa za ove namjene i doveli u pitanje finansijsku transparentnost, što je u više navrata bilo otvorenim pitanjem parlamentarnih rasprava.

Bez obzira što su jačale pretpostavke ubiranja javnih prihoda, njihova finansijska osnovica, cirkulacija, raspodjela i uporaba sredstava, u kontekstu ove procjene, nisu bili usklađeni za ciljem i sustavom finansijskom refleksijom prema zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.

2. Sredstva međunarodne zajednice:

Financijska sredstva međunarodne zajednice, država, bilateralnih i multilateralnih programa za društvenu i ekonomsku stabilizaciju, osim

razminiranja, nisu usmjerena u programe i projekte zaštite i spašavanja, izuzev za administrativne troškove asocijacije civilnog društva i neke strukovne udruge građana. Iskazane slabosti su prije svega kod domaćih nositelja planiranja koje nisu ozbiljno shvatile važnost ove problematike i nisu uskladili projektno kandidiranje potreba i prioriteta za zaštitom i spašavanjem, uz objektivne limite, koji su usmjeravali plasman sredstava za egzistencijalne potrebe, obnovu i rekonstrukciju države, ekonomije, povratak, izgradnju institucija vlasti, razvoj demokracije i sl.

3. Sredstva za ostvarivanje prevencije:

Prevencija kao jedna od najvažnijih strateških mjera zaštite i spašavanja, finansijski je prepoznata samo kao administrativno-birokratska aktivnost federalnih ministara i drugih tijela federalne uprave, a ne kao nezamjenjiv oblik postizanja spremnosti u pripremama za odgovor na izazove prirode i drugih nesreća iz reda nositelja planiranja na svim razinama državne strukture.

4. Evidencija šteta u finansijskom iznosu:

Do donošenja sustavnih i prikladnih provedbenih propisa u oblasti zaštite i spašavanja, od 1997-2004. godine, zahtjevi općina i županija sa izračunatim štetama po raznim osnovama (požari, poplave, suše, grad, mraz, led) iznosili su preko 190.937.792,86 KM.

U ovaj iznos nisu uračunate štete od klizišta, opasnog otpada, osiromašenog urana, bruceloze i Q groznice i drugo, jer se saniranje posljedica obavljalo preko drugih izvora, pozicija i nositelja planiranja finansijskih sredstava iako se i to može staviti pod istu bilancu finansijskih opterećenja svih razina proračuna u državi.

5. Sustav financiranja zaštite i spašavanja:

Prvi sustavni odgovor financiranja sustava zaštite i spašavanja sadržan je u spomenutom Zakonu, koji navodi izvore, uvođenje posebnog poreza na neto plaću i način raspodjele tih sredstava.

Sredstva ostvarena na području općine uplaćivanjem posebnog poreza, raspoređivat će se u omjeru: 20% pripada Federaciji; 30% Županiji i 50% općini, koja će isključivo služiti za namjene iz članka 184. Zakona.

Visinu ukupno ostvarenih sredstava na ovaj način dobijemo kada : broj uposlenih pomnožimo sa prosječnom neto plaćom x 12 mjeseci x 0,5%.

Obzirom na to da je u značajnoj mjeri prisutan rad na crno, ne može se točno utvrditi ukupan

broj uposlenih ili onih koji po ugovoru na određeno vrijeme ili po ugovoru o djelu ostvaruju plaće i druga primanja, teško je precizno obračunati iznos ostvarenih prihoda.

Zaključak

- 1. Prethodne analize i konstatacije upućuju da i pored velikih poteškoća u konsolidaciji političkih, ekonomskih, sigurnosnih i drugih pitanja državne strukture, postoji formalno pravna pretpostavka dostupnosti finansijskih sredstava, iako je njihova prihodovna osnovica dosta slaba u odnosu na potrebe uspostave organizacije i funkcija elemenata zaštite i spašavanja, otklanjanja i saniranja posljedica od prirodnih i drugih nesreća.**
- 2. Radi stvaranja pretpostavki za planiranje razvoja zaštite i spašavanja na realnim projekcijama prihoda po osnovu članka 180. Zakona, transparentnog izvršenja proračuna po ovim stavkama, potrebno je da načelnik općine donese „Odluku o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebnog poreza za zaštitu i spašavanje“.**
- 3. Sredstva ostvorena po osnovu članka 180. Zakona su zajedničko dobro, i nisu i ne mogu biti jedina sredstva za sveukupne namjenske potrebe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Potrebno je voditi računa i o svim drugim izvorima sredstava po članku 179. Zakona, koja kao objedinjena voditi na računu riznice Županijskog ministarstva financija i općine.**
- 4. Planiranjem finansijskih sredstava nositelja planiranja u proračunu lokalne zajednice višestruko je isplativije, opravdanije i moralnije ulagati u prevenciju (sprječavanje nastajanja posljedica) nego ulagati u posljedice koje se uslijed izostale prevencije umnožavaju.**
- 5. Prevencija u zaštiti i spašavanju na razini općine treba biti finansijski podržana u okviru redovitog planiranja proračuna za potrebe osnovne djelatnosti, usaglašeno s prioritetima Godišnjeg plana provođenja mjera iz Programa razvoja zaštite i spašavanja. Pored proračunskih sredstava za zaštitu i**

spašavanje u okviru redovitog planiranja proračuna, izuzetno će se koristiti i dio sredstava izdvojen po osnovu 0,5% za potrebe preventivnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

- 6. Program razvoja zaštite i spašavanja za sve nositelje planiranja, posebice za upravna i stručna tijela civilne zaštite, tvori osnovu za obveznu izradu Godišnjih planova u provedbi razvojnih mjera za postizanje spremnosti sustava zaštite i spašavanja za odgovor na izazove prirodne i druge nesreće.**
- 7. Za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća potrebno je na razini godišnjeg Proračuna općine izdvojiti 1% sredstava.**
- 8. Kako je stanje opremljenosti snaga civilne zaštite za izvršenje namjenskih zadaća nedopustivo loše, potrebno je organizirati da se realizira Program dodatnog opremanja struktura civilne zaštite koji je Vlada Federacije usvojila još 2001. Godine Finansijska sredstva za ove namjene iznose minimalno 45.000.000,00 KM za područje cijele Federacije BiH.**
- 9. Raznovrsni poslovni interesi povezani s interesima zaštite i spašavanja mogu biti oblik sufinansiranja ove djelatnosti, osobito ukoliko promiču razvijanje svjesnosti o opće prihvatljivim vrijednostima u BiH, zaštititi i spašavanju ljudi i materijalnih dobara i okoliša.**

OPĆI ZAKLJUČCI IZ PROCJENE

1. Ključna opasnost za područje općine proizlazi iz podložnosti velikim poplavama, potresima, snježnim nanosima, tonjenju tla i klizanju, povremenim sušama, kao i gradom i ledom, u ljetnim mjesecima olujnim nevremenom. Tijekom jeseni i zime dolazi do mrazeva, veliki hladnoća i vjetrova koji prouzrokuju materijalne štete na infrastrukturi. Procjenom su prepoznate moguće nesreće u odnosu na specifičnost prostora.

To obvezuje dodatno i konkretno procjenjivanje osjetljivosti i podložnosti na sve opasnosti i rizike tih kritičnih točaka i objekata prema suvremenim standardima o sigurnosti i poduzimanju konkretnih mjera poboljšanja spremnosti i odgovora na nesreće.

2. Za sada se sustav zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća zasniva na obvezi općine da spriječi i ukloni opasnosti i da primjeni pravovremene mjere ako se nesreća desi.

Stalna je obveza i pravo i svih drugih pravnih osoba i građana ostvarivanje mjera zaštite i spašavanja odnosno osobne i uzajamne zaštite.

3. Općinska služba civilne zaštite i Općinski stožer civilne zaštite upravno, planski i operativno stručno promoviraju zakonsku odgovornost rukovodnih struktura za ostvarivanje priprema za zaštitu i spašavanje kojima se postiže umanjene rizika od nastajanja nesreća, smanjenje broja ljudskih gubitaka, učinkovitog djelovanja u spašavanju, otklanjanju i saniranju posljedica, rekonstrukciji, stabilizaciji i normaliziranju stanja nakon nesreće i spremnosti zajednice za učinkovit odgovor na moguće nesreće sada i u budućnosti. Potrebno je objediniti napore svih odgovornih institucija, javnih poduzeća i relevantnih pojedinaca u općini u cilju animiranja društvene zajednice na postizanju odgovora u slučaju nastanka prirodne i druge nesreće, čime bi bio napravljen početni korak ka postizanju racionalne spremnosti zajednice za sprečavanje nastajanja, ublažavanje i saniranje posljedica, djelovanje i upravljanje u prirodnim i drugim nesrećama.

4. Na području općine, postoje određeni subjekti koji još uvijek nisu funkcionalno integrirani u sustav zaštite i spašavanja za planski odgovor na pojedine prirodne i druge nesreće, a odnose se na postojeću službu hitne pomoći, dragovoljno vatrogasno društvo, upravna i operativno-stručna tijela općine, policijske snage (prometna policija i specijalne policijske postrojbe), kapacitete javnih poduzeća. Suradnja sa svim nositeljima planiranja u tijelima općinske uprave, drugim institucijama i ustanovama je prioritet kako u ostvarenju strateške prevencije, izradi i usklađivanju planova zaštite i programa razvoja, tako i u stvaranju povjerenja građana u institucije vlasti. Ove zadaće moguće je izvršiti samo ukoliko se osigura kvalitetan servis u obavljanju ovih poslova i zadaća u okviru svih tijela općinske uprave.

5. Procjena rizika i opasnosti od prirodnih i drugih nesreća obveze su općinskih tijela vlasti, koje ovisno od konkretnih pokazatelja trebaju biti vrlo detaljne i precizne i u funkciji postizanja svjesnosti o značaju priprema za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara kod tijela vlasti i svjesnosti o osobnoj i

uzajamnoj zaštiti i spašavanju kod građana. Improvizacije u primjeni Zakona o zaštiti i spašavanju treba prevazići i pristupiti osnivanju upravnih i operativno-stručnih tijela civilne zaštite.

6. Informacijsko-komunikacijsku podršku upravljanju akcijama zaštite i spašavanja pruža Općinski centar motrenja i uzbuđivanja u suradnji s Županijskim centrom MiU, koji je u procesu organizacijsko-tehničke izgradnje u skladu sa procjenom ugroženosti i zahtjevima za funkcionalnim povezivanjem sa subjektima bitnim za provođenje mjera zaštite i spašavanja. Općinski centar u funkciji (što sada nije slučaj) treba voditi bazu podataka o pojavama nesreća, opasnostima i rizicima, čime se omogućava usmjeravanje djelovanja sustava i korištenja resursa na stanje izazvano nesrećom.

7. Spremnost odgovora na nesreće pokazatelj je uspješne prevencije i planskih provedenih priprema na ublažavanju i otklanjanju posljedica, a obuku i osposobljavanje uvjet je bez koga se ne može govoriti o spremnosti. Sustavni odgovor u svezi s problematikom obučavanja i osposobljavanja temelji se na stvaranju programsko-planskih i stručnih dokumenata za izvođenje nastavnog procesa obuke, ostvarenje procedura njihove verifikacije, osiguranje tehničkih, pedagoških i metodičko-didaktičkih uvjeta za izvođenje nastavnih sadržaja, praktične i teorijske obuke za potrebe operativno-stručnih tijela, službi, postrojbi i specijalnosti civilne zaštite.

8. Gospodarska dobra (industrijski kapaciteti, naftne i plinske instalacije, poljoprivredna dobra, ostali resursi, prometnice i objekti na njima i drugi infrastrukturni objekti), su s aspekta zaštite i spašavanja obuhvaćeni vrednovanjem parametara mogućih nesreća i rizika, te će se sačiniti baze podataka u nadležnim službama i drugim tijelima uprave, ustanovama, zavodima i javnim poduzećima.

9. Suštinska pitanja problematike okoliša i stvaranja preduvjeta za izbalansirano korištenje prirodnih resursa i uspostavljanja održivog razvoja, pitanje je upravljanja životnom sredinom i strategijom prostornog planiranja u Županiji i općini. Problem opasnog (industrijskog, medicinskog i dr.) otpada jedan je od prioritarnih problema zaštite okoliša. Na području općine ne postoji kontroliran sustav upravljanja opasnim otpadom. Nekontrolirano odlaganje opasnog otpada i nepravilno odlaganje na lokalnu deponiju i niz divljih deponija, posljedica je odsustva svjesnosti i

drastičnog odstupanja od obveza primjene zakonskih odredbi. Na taj način naša lokalna zajednica sa divljim deponijama je ekološka atomska bomba. Odgovor na ovaj izazov nalazi se u pravilnom kreiranju politike, programiranju i implementaciji programa održivog razvoja, upravljanju bogatstvima i zaštiti okoliša te uključivanjem svih struktura po pitanju zaštite okoliša.

10. Priroda prijetnje potresa, uz postojeću intenzivnu gradnju i dogradnju stambenih i poslovnih objekata, često bez odgovarajućih urbanističkih planova i dozvola, zahtjeva reviziju i kontrolu primijenjenih standarda gradnje i poduzimanje odgovarajućih mjera na postizanju spremnosti odnosno otpornosti na rušenje. Prema seizmičkoj karti područje općine spada u područje seizmičkog intenziteta VI-VII stupnja skale MCS, te je prilikom gradnje objekata neophodno primjenjivati građevinsko-tehničke propise koji će omogućiti adekvatnu zaštitu od potresa.

11. Šume, vode i drugi ekosustavi su značajni za ekonomsko stanje u zemlji, a ujedno su resursi koji su često skloni gubicima od prirodnih i drugih nesreća. Područje općine ugroženo je poplavama i djelovanju zaobalnih voda. U slučaju rušenja ili prelijevanja obrambenog nasipa od rijeke Save za cjelokupni prostor općine bi nastupila katastrofa sa nesagledivim posljedicama. Ovaj vid poplave prouzročio bi višestruke i dugoročne posljedice bez mogućnosti bržeg financijskog oporavka zbog slabe mogućnosti naplate šteta osiguranjem imovine i slabim državnim subvencijama.

12. S obzirom na to da je na prostoru općine poslije ratnih djelovanja ostala velika površina onečišćena minama i neeksploziranim ubojitim sredstvima, u provedbi je koncept protuminskih akcija koji polazi od jasne pretpostavke da neprekidno treba procjenjivati minsku situaciju, efikasno planirati, povezati i koordinirati sve komponente protuminskih akcija u jedinstven integralni proces sa ciljem smanjenja rizika od mina i svođenje njegovog rizika na prihvatljivu razinu. Ovom načinu rješavanja prilagodili su se i operativni planovi humanitarnog razminiranja i postavljanja prioriteta. Obzirom da će razminiranje biti dugotrajan proces a financiranje sve više biti usmjereno na domaće izvore, važno je postojeće kapacitete civilne zaštite i oružanih snaga učiniti održivim jer komercijalno razminiranje država neće moći financirati. Izuzetno bitno nastaviti s nastojanjem lobiranja i urgiranja na postojeće institucije i

organizacije kako bi se što veći dio teritorija općine razminirao od donatorskih sredstava u vidu prioriteta i TAP programa.

13. Gospodarska situacija na prostoru općine uvjetuje mogućnost, dinamiku i razinu izgradnje elemenata sustava zaštite i spašavanja i postizanje spremnosti da se odgovori na ove izazove. Zbog ovog je važno racionalno odrediti tekuće i razvojne prioritete funkcioniranja i izgradnje sustava i korektnog planiranja financijskih sredstava sa stajališta načina osiguranja i kapaciteta materijalnih resursa.

14. Vojska i policija dio su sustava zaštite i spašavanja koji u odnosu na svoju zakonsku ulogu i namjenu, osposobljenost i opremljenost u uvjetima prirodne i druge nesreće pružaju pomoć u otklanjanju i saniranju posljedica, osiguravanju reda i osobne i imovinske sigurnosti, odvijanju prometa i upozoravanju na opasnost.

15. Stalna i neposredna prijetnja od prirodnih i drugih nesreća izazvana djelovanjem prirode ili čovjeka zahtjeva suradnju lokalne zajednice sa susjedima a i šire u zajedničkom planiranju akcija zaštite i spašavanja. Sadašnja suradnja na ovom planu nije na potrebnom stupnju, zato bi pozornost trebalo usmjeriti na regionalnu i širu suradnju po pitanju prepoznavanja opasnosti, motrenju i praćenju, predviđanju i prognoziranju, planiranju mjera prevencije, procedurama prelaska državne granice, povećanju osobne zaštite građana i drugim mjerama.

16. Nevladine i organizacije civilnog društva imaju značajnu ulogu u podizanju svijesti o značaju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća prije svega zbog raznolikosti sadržaja djelovanja, te je zbog toga potrebno afirmirati društveni značaj nevladinog humanitarnog sektora i organizacija civilnog društva.

17. U okviru mjera zaštite i spašavanja potrebno je izraditi efikasna i prihvatljiva rješenja radi uspostavljanja adekvatnog sustava koji sadrži konkretne mjere u nadležnosti jednog ili više nositelja.

18. Procjena ugroženosti stvara osnovu za izradu općinskog programa razvoja zaštite i spašavanja i općinskog plana zaštite i spašavanja. Nakon usvajanja Procjene ugroženosti općine, od strane Općinskog vijeća, potrebno je pristupiti izradi dugoročnog

Programa zaštite i spašavanja a u isto vrijeme i Plana zaštite i spašavanja.

OSTALO

a) Ažuriranje Procjene ugroženosti

Usvojena procjena ugroženosti podliježe obaveznoj analizi najmanje jednom godišnje, pri čemu se ocjenjuje potreba njenog ažuriranja i dogradnje, a ako su na području općine Domaljevac-Šamac nastupile određene promjene koje bitno utiču na promjenu procijenjenog stanja, ažuriranje procjene ugroženosti vrši se odmah, nakon saznanja za nastupanje tih promjena.

Ažuriranje procjene ugroženosti vrši se na isti način i po postupku koji je predviđen za izradu i donošenje procjene ugroženosti.

b) Čuvanje procjene ugroženosti

Procjena ugroženosti čuva se kao poseban dokument uz plan zaštite i spašavanja i to u Službi za civilnu zaštitu.

Danom stupanja na snagu ove Procjene ugroženosti općine Domaljevac-Šamac od prirodnih i drugih nesreća prestaje da važe sve ranije donesene Procjene ugroženosti općine Domaljevac-Šamac od prirodnih i drugih nesreća.

Ova Procjena stupa na snagu danom donošenja i biće objavljena na web stranici općine Domaljevac Šamac i Službenom glasilu općine Domaljevac-Šamac.

Bosna i Hercegovina
Federacija BiH
Županija Posavska
Općina Domaljevac-Šamac
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 04-04-188/21
Domaljevac, 30.12.2021.godine

***Predsjednik O.V-a
Miroslav Piljić, v.r.***

Temeljem članka 23. Statuta općine Domaljevac-Šamac („Službeno glasilo općine Domaljevac-Šamac“, broj: 3/09 i 1/10) i članka 90. Poslovnika o radu Općinskog vijeća općine Domaljevac-Šamac („Službeno glasilo općine Domaljevac-Šamac“, broj: 4/09 i 3/11), Općinsko vijeće općine Domaljevac-Šamac na VIII. redovnoj sjednici održanoj dana 30.12.2021. godine, d o n o s i:

ZAKLJUČAK

o usvajanju Izvješća o radu Mjesne zajednice Grebnice za 2020. godinu

Članak 1.

Donosi se Zaključak o usvajanju Izvješća o radu Mjesne zajednice Grebnice za 2020. godinu.

Članak 2.

Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasilu općine Domaljevac-Šamac“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Županija Posavska
Općina Domaljeva-Šamac
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj:04-04-189 /21
Domaljevac, 30.12.2021. godine

***Predsjednik O.V-a
Miroslav Piljić, v.r.***

Temeljem članka 23. Statuta općine Domaljevac-Šamac („Službeno glasilo općine Domaljevac-Šamac“, broj: 3/09 i 1/10) i članka 90. Poslovnika o radu Općinskog vijeća općine Domaljevac-Šamac („Službeno glasilo općine Domaljevac-Šamac“, broj: 4/09 i 3/11), Općinsko vijeće općine Domaljevac-Šamac na VIII. redovnoj sjednici održanoj dana 30.12.2021. godine, d o n o s i:

ZAKLJUČAK

o usvajanju Izvješća o radu Mjesne zajednice Bazik za 2020. godinu

Članak 1.

Donosi se Zaključak o usvajanju Izvješća o radu Mjesne zajednice Bazik za 2020. godinu.

Članak 2.

Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasilu općine Domaljevac-Šamac“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Županija Posavska
Općina Domaljeva-Šamac
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 04-04-190 /21
Domaljevac, 30.12..2021. godine

***Predsjednik O.V-a
Miroslav Piljić, v.r.***

Temeljem članka 23. Statuta općine Domaljevac-Šamac („Službeno glasilo općine Domaljevac-Šamac“, broj: 3/09 i 1/10) i članka 90. Poslovnika o radu Općinskog vijeća općine Domaljevac-Šamac („Službeno glasilo općine Domaljevac-Šamac“, broj: 4/09 i 3/11), Općinsko vijeće općine Domaljevac-Šamac na VIII. redovnoj sjednici održanoj dana 30.12.2021. godine, d o n o s i:

ZAKLJUČAK

o usvajanju Izvješća o radu Mjesne zajednice Brvnik za 2020. godinu

Članak 1.

Donosi se Zaključak o usvajanju Izvješća o radu Mjesne zajednice Brvnik za 2020. godinu.

Članak 2.

Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasilu općine Domaljevac-Šamac“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Županija Posavska
Općina Domaljeva-Šamac
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 04-04-191/21
Domaljevac, 30.12.2021. godine

***Predsjednik O.V-a
Miroslav Piljić, v.r.***

SADRŽAJ:

1. Proračun Općine Domaljevac-Šamac za 2022. godinu.....	84
2. Odluku o izvršavanju Proračuna općine Domaljevac-Šamac za 2022.godinu.....	89
3. PROCJENA UGROŽENOSTI LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA OPĆINE DOMALJEVAC-ŠAMAC.....	90
4. Zaključak o usvajanju Izvješća o radu Mjesne zajednice Grebnice za 2020. godinu.....	142
5. Zaključak o usvajanju Izvješća o radu Mjesne zajednice Bazik za 2020. godinu.....	142
6. Zaključak o usvajanju Izvješća o radu Mjesne zajednice Brvnik za 2020. godinu.....	143
7. Sadržaj	144

SLUŽBENO GLASILO OPĆINE DOMALJEVAC-ŠAMAC

Utemeljitelj i izdavač: Općinsko Vijeće Domaljevac-Šamac

Uređivački tim:

Odgovorni urednik: Miroslav Piljić

Računalno tehnička obrada: Lucija Leovac

Glasilo izlazi prema potrebi.

Informacije o pretplati i nabavi glasila na telefon broj: 031/716-600

Glasilo tiskao: Grafolade d.o.o.

Broj primjeraka: 10